

T.C.

**İSTANBUL RUMELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**YETİŞKİN OYUNBAZLIĞI OLİW ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇE
UYARLAMASI**

**Neval GÜVEN TÜRKELİ
Klinik Psikoloji Anabilim Dalı**

**İSTANBUL
2025**

T.C.
İSTANBUL RUMELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YETİŞKİN OYUNBAZLIĞI OLİW ÖLÇEĞİNİN

TÜRKÇE UYARLAMASI

Neval GÜVEN TÜRKELİ

Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

Tezin Sunulduğu Tarih: 07/03/2025

Tez Danışmanı:

Dr.Öğr.Üyesi İhsan BOZANOĞLU

İSTANBUL

2025

T.C. İSTANBUL RUMELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Öğrenci Adı Soyadı	Neval GÜVEN TÜRKELİ
Öğrencinin Numarası	221107312
Anabilim Dalı	Klinik Psikoloji
Programın Adı	Klinik Psikoloji (Tezli)
Çalışmanın Başlığı	Yetişkin Oyunbazlığı OLIW Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması
Çalışmanın Türü	Yüksek lisans tezi ☒ Doktora tezi ☐ Sanatta yeterlilik tezi ☐ Proje ☐

Jürimiz (**07.03.2025 tarihinde**) toplanarak yukarıda detayı verilen tezi incelemiş ve **60 dakika** süreyle yapılan sözlü sınav sonunda **Neval Güven Türkeli’ni oy birliği** ile başarılı bulmuştur.

Tez Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	Karar			İmza
		Başarılı	Başarısız	Düzeltilme	
Başkan	Prof.Dr.Ömer Faruk ŞİMŞEK	✓			
Üye	Dr.Öğr.Üyesi İhsan BOZANOĞLU	✓			
Üye	Dr.Öğr.Üyesi Ahmet SAPANCI	✓			
Üye					
Üye					

ABD Bildirim Tarihi	
EYK Kararı Tarih ve Sayısı	

TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ÖZGÜNLÜK BEYANI

Öğrenci Adı Soyadı	Neval GÜVEN TÜRKELİ		
ABD - Program	Klinik Psikoloji - Klinik Psikoloji (Tezli)		
Tez Başlığı	Yetişkin Oyunbazlığı OLIW Ölçeği Türkçe Uyarlaması		
Tez Türü	Yüksek lisans ☒	Doktora ☐	Sanatta yeterlilik ☐
Etik Kurul İncelemesi	Yapıldı. Sonuç olumlu	Gerekli Değil ☐	
İntihal Raporu	Olumlu ☒		
Danışman Onayı	Var ☒		
Projeyi Destekleyen Kurum			Yok ☒

T.C. İstanbul Rumeli Üniversitesi (Üniversite) Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'ni ve Senato esaslarını inceledim. Tanımlanan azami benzerlik oranlarına göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda verilen tüm bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Yukarıda bilgileri verilen tezin, bilimsel, şekilsel ve etik kurallar çerçevesinde, Üniversite Etik İlkeleri ve Etik Kurulu Yönergesine uygun hazırlandığını ve Jüri karşısında savunulabilir olduğunu bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Neval GÜVEN TÜRKELİ-İMZA

I declare that I have carefully read Rumeli University (The University) Graduate Regulations Senate Principles; that according to the maximum similarity index values specified in the Principles, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the student information provided above is correct to the best of my knowledge. The thesis mentioned above is prepared compliance with The University Ethic Principles and Ethic Board Directives scientifically, formally and ethically. I hereby submit for your information that the thesis is defensible to committee members.

Sincerely

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın tamamlanmasında, aynı soruları tekrar tekrar yanıtlamaktan hiç yılmayan saygı değer danışman hocam Dr. İhsan BOZANOĞLU'na, istatistiği benim ve pek çok arkadaşım için, anlaşılır ve kullanılabilir kılan, her takıldığım noktada desteğini esirgemeyen, bilgisini ve zamanını cömertçe paylaşan Ahmet SAPANCI'ya, tezi yazım sürecinde her kaybolduğumu hissettiğimde benimle birlikte tek tek bütün verilerin üzerinden geçmeye hep teşne olan sevgili arkadaşım, bu süreçte pek çok şey öğrendiğim Dr. İhsan İlker ÇİTLİ'ye, titiz, ve incelikli çevirileri ile çalışmaya büyük bir değer ve ivme katan Gülüzar ÖZTÜRK'e, Süreyya EVREN'e, Barış ACAR'a ve Banu BÜYÜKKAL'a canı gönülden teşekkürü borç bilirim.

Bu sayfayı hayatımın her evresinde bana destek olan, beni çağımızda bu topraklarda yaşamış en şanslı insan yapan canımın içi aileme; Ada'ya, Sür'e, Yaz'a, Yusuf'a ve Figen'e dünyamı yaşanır kılan; neşe ve kederde ortaklaşabildiğim, bütün söylenmelerime mızıldanmalarına hiç gönül eğmeden eşlik edebilen, bu kasvetli günlerde beni sabırla bekleyebilen koca yürekli dostlarıma, Nilüfer'e, Özgür'e, Özge'ye, Derya'ya; dahası almayı, dolayısıyla vermeyi öğrenebildiğim, başımın tacı, hiç adıyla seslenemediğim Özlem'e tüm minnetimle teşekkür edebilmek için bir fırsat olarak kullanmak isterim. Sağ olun, var olun.

1999 İzmit'te ve 2023 Adana, Adıyaman, Hatay, Urfa, Osmaniye, Malatya ve Maraş'ta, depremlerde bir anda kaybettiğimiz yüz binlerce insanımıza ve onların büyük acılarını sırtlanıp yaşamlarını bir şekilde sürdürmeye çalışarak “oyun’a devam eden” ve hepimize ilham olan yakınlarına duyduğum saygıyı burada ifade etmek istiyorum. Tüm kayıplarımızın ruhları şad, devirleri daim olsun.

Neval GÜVEN TÜRKELİ
İstanbul, Mart 2025

SİMGELER VE KISALTMALAR

OLIW:	Yetişkin Oyunbazlık Ölçeği
BFÖ:	Beş Faktör Kişilik Ölçeği
YEEÖÖ:	Yetişkin Eğlence Eğilimi Özelliği Ölçeği
BDSM:	Sadomazoşist cinsel uygulamalar
DFA:	Doğrulayıcı Faktör Analizi
PERMA:	Pozitif duygular, Katılım, İlişkiler, Anlam ve Başarı
EFL:	Yabancı bir dil olarak İngilizceyi bir sınıfta öğrenirken, gündelik yaşantısına ana dil ile devam etmek

ÖZET

YETİŞKİN OYUNBAZLIĞI OLIW ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇE UYARLAMASI

Neval GÜVEN TÜRKELİ

İstanbul Rumeli Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Klinik Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr.Öğr.Üyesi İhsan BOZANOĞLU

07/03/2025, LXVII

Bu çalışmanın temel amacı 2017 yılında İsviçre’de Almanca ve İngilizce dillerinde René T. Proyer tarafından geliştirilen OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeğinin Türkçe uyarlamasının ilk örneği olup, ölçeğin Türkçe konuşan yetişkinlerindeki oyunbazlık düzeyini ölçmedeki güvenilirlik ve geçerliliğini incelemeyi amaçlamaktadır. OLIW’in orijinal versiyonu 28 madde ve dört alt ölçekten oluşmaktadır. Bu dört alt ölçek Proyer tarafından ileri sürülen yapısal bir model olan oyunbazlık modeline dayanmaktadır. Bu alt ölçekler Öteki Yönelimli Oyunbazlık (başkalarıyla eğlenceli etkileşimden hoşlanma), Tasasız Oyunbazlık (kendiliğindenliği planlamaya tercih etme), Zihinsel Oyunbazlık (problem çözmeyi sevmek ve karmaşıklığı tercih etmek) ve Tuhaf Oyunbazlık’tır (alışılmadık şeyleri ya da kişileri tercih etmek). Güvenirlilik ve geçerlilik çalışması 846 yetişkinle gerçekleştirilmiş, katılımcılardan 130 kişi ile tekrar test analizleri uygulanmıştır. Ölçeğin Cronbach’s Alpha değerleri .79 düzeydedir. Yapı geçerliliğini test etmek için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmış, kabul edilebilir uyum iyiliği değerlerine ulaşılmıştır. Yaş ve cinsiyetin OLIW puanları üzerinde rol oynamadığı görülmüştür. Geçerlik çalışması için OLIW ölçeği Beş Faktör Kişilik Ölçeği (BFÖ) ve Yetişkin Eğlence Eğilimi Özelliği Ölçeği (YEEÖÖ) ile karşılaştırılmıştır. OLIW ve BFÖ ve YEEÖÖ ölçekleri arasında paralellik gösteren sonuçlar bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: Oyun, Oyunbazlık, Yetişkin Oyunbazlığı, Kişilik, Pozitif Psikoloji, Test Geliştirme.

ABSTRACT

TURKISH ADAPTATION OF THE ADULT PLAYFULNESS SCALE OLIW TEST

Neval GÜVEN TÜRKELİ

İstanbul Rumeli University

Graduate Education Institute

Master of Science Thesis in Department of Clinical Psychology

Advisor: Assistant Prof. İhsan BOZANOĞLU

07/03/2025, LXVII

The main purpose of this study is to examine the reliability and validity of the Turkish adaptation of the OLIW Adult Playfulness Scale, developed by René T. Proyer in 2017 in German and English languages in Switzerland, in measuring the level of playfulness in Turkish-speaking adults. The original version of the OLIW consists of 28 items and four subscales. These four subscales are based on the playfulness model, a structural model proposed by Proyer. These subscales are Other-Oriented Playfulness (liking playful interaction with others), Carefree Playfulness (preferring spontaneity to planning), Mental Playfulness (liking problem-solving and preferring complexity) and Bizarre Playfulness (preferring unusual things or people). The reliability and validity study was conducted with 846 adults, and retest analyses were performed with 130 participants. Cronbach's Alpha value of the scale was .79. Confirmatory factor analysis was applied to test the construct validity, and acceptable goodness of fit values were obtained. It was observed that age and gender did not play a role in OLIW scores. For the validity study, the OLIW scale was compared with the Five Factor Personality Scale (BFI) and the Adult Leisure Tendency Trait Scale (ALTTS). Parallel results were found between the OLIW, BFI and ALTTS scales.

Keywords: Playfulness, Adult Playfulness, Play, Humour, Personality, Positive Psychology, Test Development.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

SAVUNMA SINAV TUTANAĞI	ii
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ÖZGÜNLÜK BEYANI	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
GRAFİKLER DİZİNİ.....	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	1
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Hipotezler.....	3
1.4. Sınırlılıklar	3
BÖLÜM 2	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Kişilik Teorileri.....	5
2.1.1. Psikanalitik Kişilik Teorileri.....	5
Sigmund Freud’un Kişilik Teorisi	5
Alfred Adler’in Kişilik Teorisi	6
Erik Erikson’un Kişilik Teorisi.....	6
Carl Gustav Jung’un Kişilik Teorisi	6
2.1.2. Hümanistik Kişilik Teorileri.....	7
Carl Rogers’ın Kişilik Teorisi.....	7
George Kelly’nin Kişilik Teorisi	7
2.1.3. Özellik Teorileri.....	7
Paul Costa Ve Robert Mccrae’in Kişilik Teorisi	7
2.2. Oyun, Oyunbazlık ve Yetişkin Oyunbazlığı.....	8
2.2.1. Oyun.....	8
“Oyun” Kelimesinin Etimolojisi.....	9

Oyunun İşlevleri	10
2.2.2. Oyunbazlık.....	10
2.2.3. Yetişkin Oyunbazlığı	12
2.3. Yetişkin Oyunbazlığı Çalışmalarının Kısa Bir Tarihçesi	12
2.4. Oyunbazlık Hangi Kavramlarla İlişkilidir?	15
2.4.1. Yaratıcılık	15
2.4.2. Kendiliğindenlik	16
2.4.3. Mizah	17
2.4.4. Zekâ	17
2.4.5. Dışadönüklük /Sosyallik	18
2.4.6. İyi Oluş	18
2.4.7. Anksiyete ve Stres	19
2.4.8. Diğer Kavramlar	20
2.5. OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği	22
2.5.1. Orijinal Ölçeğin Geçerlilik ve Güvenirlik Sonuçları ve SMAP Analiz Sonuçları	22
2.5.2. Geliştirilmesi, Hangi Dillere Çevrildiği.....	23
2.5.3. Kapsamı Ve Kullanım Alanları	24
2.6. OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeğinin Kullanıldığı Araştırmalar	24
BÖLÜM 3	29
YÖNTEM	29
3.1. Araştırma Modeli	29
3.2. Katılımcılar	29
3.2.1. Araştırmanın Dahil Edilme Kriterleri	29
3.2.2. Araştırmanın Dışlama Kriterleri	29
3.3. Veri Toplama Araçları	29
3.4. Verilerin Toplanması	31
3.5. Ölçek Uyarlama Çalışmasının Aşamaları.....	31
BÖLÜM 4	32
BULGULAR.....	32
4.1. Örneklemenin Betimsel Özellikleri	32
4.2. Geçerlik Çalışmalarına İlişkin Bulgular	33
4.2.1. Yapı Geçerliliğine Dair Bulgular.....	33
4.2.2. Birleşen ve Ayrışan Geçerlik Bulguları	40
4.3. Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği ile Beş Faktör Kişilik Ölçeği Arasındaki İlişkiler	41

4.4. Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği ile Yetişkin Eğlence Eğilimleri Özelliği Ölçeği Arasındaki İlişkiler	42
4.5. Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	42
4.6. Güvenirlik Çalışmalarına Dair Bulgular	43
4.7. Test Tekrar Test Güvenirliği Bulguları	46
BÖLÜM 5	48
TARTIŞMA VE ÖNERİLER	48
5.1. Geçerlik Çalışmalarına İlişkin Bulgulara Yönelik Yorumlar	48
5.2. Ölçüt Bağıntılı Geçerlik Çalışmaları Bulgularına İlişkin Yorumlar	49
5.3. Güvenirlik Çalışmalarına İlişkin Bulgulara Yönelik Yorumlar	49
5.4. Sınırlılıklar ve İleri Çalışmalar İçin Öneriler	50
KAYNAKLAR	53
EKLER	i
Ek 1. Demografik Bilgi Formu	ii
Ek 2. Yetişkin Eğlence Eğilimi Özelliği Ölçeği (YEEÖÖ)	iii
Ek 3. Beş Faktör Kişilik Ölçeği (BFÖ)	iV
Ek 4. Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği (OLIW)	V

GRAFİKLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 1. Ölçme modeline ilişkin standardize edilmiş çözümleme değerleri	36
Şekil 2. Ölçme modeline ilişkin T-Değerleri.....	37
Şekil 3. Ölçme modeline atanan kovaryanslar.....	38

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1. OLIW Maddeleri İçin Orijinal Çalışmanın Faktör Yüklemleri (Oblimin Rotasyonu), Dağılım İstatistikleri, Yaş ve Cinsiyet ile İlgili Korelasyonlar	22
Tablo 2. Örnekleminin Demografik Özellikleri	32
Tablo 3. Ölçme Modeli İçin Uyum İndeksleri Değerleri.....	34
Tablo 4. Modifikasyon Öncesi Faktör Korelasyonları	35
Tablo 5. Modifikasyon Sonrası Faktör korelasyonları	35
Tablo 6. Kovaryans Sonrası Yeni Uyum İndeksleri	39
Tablo 7. Ölçeklerden Alınan Puanların Birbirleri ile İlişkisi.....	40
Tablo 8. OLIW Ölçeği Faktörleri Arası Pearson Korelasyon Katsayıları Tablosu	43
Tablo 9. Ölçeklerin Faktör ve Toplam Güvenilirlik Katsayıları	44
Tablo 10. OLIW Ölçeği için Faktör Varyansı (Communality) Değerleri, Madde- Toplam Korelasyonları ve İç-Tutarlık Değerleri	45
Tablo 11. Test Tekrar Test Pearson Korelasyon Katsayıları Tablosu	46
Tablo 12. OLIW Ölçeğine Dair Tanımlayıcı Veriler	46

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bir kişilik özelliği olarak yetişkin oyunbazlığı, bugüne dek hakkında sınırlı çalışmanın yürütüldüğü bir araştırma alanıdır. Sigmund Freud'un artık tarihe geçmiş olan Küçük Hans adlı vakasıyla 1909 yılında terapötik oyun fikrini psikoterapi pratiğine kazandırmasının ardından (Schaefer ve Drewes, 2011, s. 21) “ayrı ve farklı bir çalışma türü olarak gelişen çocuk terapisi” (Gil, 1991, s. 26), “çocukluk çağı duygusal sorunlarının teşhis ve tedavisinde oyunu kullanmaya başlayan” Hermine Hug-Hellmuth, Melanie Klein ve Anna Freud'un çalışmalarıyla psikanalitik oyun terapisine doğru evrilmiştir (Gil, 1991, ss. 26-27). Virginia Axline (2019), çocuklarla konuşmanın yanında oynamaya dikkat çekiyor, “çocukların düşüncelerini, duygularını ve isteklerini sözcüklerden ziyade oyun yoluyla daha iyi ifade edebildiklerini” belirtiyordu (Nash ve Schaefer, 2011, s. 5). Günümüzde oyun terapisi teorik bir model olarak kullanılmaktadır ve Uluslararası Oyun Terapisi Derneği'ne (Association for Play Therapy) göre, “oyun terapistlerinin oyunun terapötik güçlerini kullanarak danışanlarının psikolojik sıkıntılarını önleme ya da çözümlemeye dayalı olarak en uygun düzeyde büyüme ve gelişmelerini sağlamaya dayalı kişilerarası bir süreç, olarak” tanımlanmaktadır (Kiye ve Yalçın, 2021).

Bebekler ve çocuklarda oyun ve oyunbazlık üzerine çalışmalardan oluşan geniş araştırma külliyatının yanı sıra oyunbazlığın yetişkinler için de geçerli olabileceğine işaret eden çalışmalar da zamanla boy göstermiştir. Örneğin, Donald Winnicott, 1971 yılında yayımladığı önemli eseri *Oyun ve Gerçeklik* 'de (Winnicott, 2013, s. 75) “Bir çocuk ya da yetişkin ancak oynarken ve sadece oynarken yaratıcı olabilir ve bütün kişiliğini kullanabilir; birey de kendini ancak yaratıcı olduğunda keşfedebilecektir” demektedir. Bir kişilik özelliği olarak yetişkin oyunbazlığının akademik araştırmalarda ele alındığı durumlar, pozitif psikolojinin psikoloji bilimi içerisinde yükselişi ile birlikte git gide öne çıkmaktadır (Barnett, 2007; Qian ve Yarnal, 2011; Proyer, 2012; Proyer, Tandler ve Brauer, 2019). Bu çalışmanın temel hedeflerinden biri, gelişmekte olan yetişkin oyunbazlığı literatürüne katkıda bulunmaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, 2017 yılında İsviçre'de Almanca ve İngilizce dillerinde René T. Proyer tarafından geliştirilen OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeğinin (OLIW) geçerlik-güvenirlilik çalışmasını yaparak Türkçeye çevirmek ve uyarlamaktır. Çalışmada ölçeğin

Türkçe formunun Almanca ve İngilizce özgün formuyla benzer psikometrik özelliklere sahip olduğu varsayımı sınanmıştır. Literatür kapsamlı bir şekilde incelendiğinde yetişkin oyunbazlığı üzerine yapılan çalışmaların sınırlı olduğu ve özellikle Türkçede ölçek eksikliği olduğu görülmektedir. Geliştirilmiş kapsamlı ve güncel bir ölçeğe duyulan ihtiyaç bu çalışmanın başlatılması için motivasyon kaynağı olmuştur.

1.2. Araştırmanın Önemi

René T. Proyer tarafından geliştirilen OLIW Yetişkin Oyunbazlık Ölçeği, içerdiği alt ölçekler ve sade soru yapısıyla hem uygulanması kolay hem de anlaşılır bir ölçme aracı olarak dikkat çekmektedir. Dolayısıyla, bu ölçeğin Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılması, yetişkin oyunbazlığı kavramının kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi için önemli bir adım olacaktır. Yetişkin oyunbazlığı, bireyin yaratıcılığı, problem çözme becerileri, sosyal ilişkileri, iyi oluşu ve genel sağlığı üzerinde önemli etkileri olan bir kişilik özelliğidir. Bununla birlikte, bu alandaki çalışmalar genellikle sınırlıdır ve mevcut ölçekler çoğunlukla çocukları hedef almaktadır. Bu çalışmanın, yetişkin oyunbazlığını ölçmek için Türkçede geçerli ve güvenilir bir araç sağlamasının, alandaki önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Bu ölçek, sadece bireylerin oyunbazlık düzeylerini belirlemekle kalmayacak; aynı zamanda, bu özelliğin günlük yaşam, sosyal bağlar ve ruh sağlığı üzerindeki etkilerini daha iyi anlamaya da katkıda bulunacaktır. Örneğin, iş yerinde yaratıcılığı artırmak, eğitim süreçlerinde yenilikçi yöntemler geliştirmek ya da aile bağlarını güçlendirmek gibi pek çok farklı alanda bu ölçeğin kullanımına dair yollar açılabilir. Öte yandan, yetişkin oyunbazlığının terapötik süreçlerde nasıl bir role sahip olabileceği de ayrı bir önem taşımaktadır. Özellikle depresyon, kaygı ve sosyal izolasyon gibi durumların tedavisinde oyun temelli yaklaşımların işlevselliğini araştırmak açısından bu tür bir ölçek, araştırmacılar ve terapistler için faydalı bir araç olacaktır.

Ayrıca, yetişkinlerde oyunbazlık özelliklerinin ölçülmesi, bireysel ve grup terapileri için yeni bakış açıları sunabilir. Oyunbazlık, kişinin motivasyonlarını ve problem çözme becerilerini anlamada ipucu sağlayabileceği gibi, çift terapisi veya grup dinamikleri üzerinde çalışırken ilişkisel bağları keşfetmek ve güçlendirmek için de bir araç olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla bu çalışma, yalnızca yetişkin oyunbazlığını daha iyi anlamaya yönelik bir adım olmakla kalmayacak, aynı zamanda hem psikolojik araştırmalar hem de klinik uygulamalar açısından yeni kapılar aralayacaktır.

Oyunbazlık, bireylerin stres yönetimi, duygu düzenleme ve psikolojik dayanıklılık gibi önemli psikolojik süreçler üzerinde etkili bir rol oynayabilir. Stresli durumlarla başa çıkma sürecinde, oyunbazlık, bireyin olaylara daha esnek ve yaratıcı bir bakış açısıyla yaklaşmasını sağlayarak, stresin olumsuz etkilerini azaltabilir. Aynı zamanda, duygu düzenleme becerilerini geliştirerek, bireylerin kendi duygularını daha iyi tanımlamalarına ve yönetmelerine yardımcı olabilir. Psikolojik dayanıklılık açısından ise, oyunbazlık, bireylerin zorluklar karşısında daha dirençli ve çözüm odaklı bir tutum sergilemelerini destekleyebilir. Bu özellikler, gerçeklik terapisi ve transaksiyonel analiz gibi terapötik yaklaşımlarla da uyumlu bir şekilde ele alınabilir. Örneğin, gerçeklik terapisi bağlamında, oyunbazlık, bireylerin gerçekçi hedefler belirlemesine ve bu hedeflere ulaşmak için yaratıcı çözümler üretmesine katkıda bulunabilir. Transaksiyonel analizde ise, oyunbazlık, bireylerin iletişim tarzlarını ve ilişki dinamiklerini daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir.

1.3. Hipotezler

H1: OLIW ölçeğinin dört faktörlü yapısı, Türkçe konuşan yetişkin örnekleminde de geçerlidir.

H2: Her bir faktörün altındaki maddeler, ilgili faktöre yüksek düzeyde yüklenecektir.

H3: Faktörler arasında beklenen düzeyde korelasyonlar bulunacaktır.

H4: OLIW ölçeği, farklı cinsiyetlerdeki bireyler için ölçme eşitliği gösterecektir.

Yani, ölçeğin farklı cinsiyetlerdeki bireylerde aynı şeyi ölçtüğü söylenebilir.

H5: OLIW ölçeği, farklı yaş gruplarındaki bireyler için ölçme eşitliği gösterecektir.

H6: OLIW ölçeği, farklı eğitim düzeylerindeki bireyler için ölçme eşitliği gösterecektir.

H7: OLIW ölçeği, farklı meslek gruplarındaki bireyler için ölçme eşitliği gösterecektir.

H8: OLIW ölçeği, farklı çalışma durumlarındaki bireyler için ölçme eşitliği gösterecektir.

H9: OLIW ölçeğinin Cronbach's Alpha katsayısı, her bir alt boyut için kabul edilebilir düzeyde olacaktır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma 2024 yılının Temmuz ve Ağustos aylarında, Türkçe konuşan, araştırmaya katılmaya gönüllü 19-79 yaş aralığında 499 kadın ve 347 erkek toplam 846 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara herhangi bir aynî ya da nakdî ödeme yapılmamıştır. Ancak araştırmacıdan talep eden katılımcılara araştırma tamamlandığında gönderilmesi vaat

edilmiştir. Araştırmacıdan toplam 18 katılımcı mail yolu ile araştırmayı görme talebinde bulunmuştur.

Çalışmada elde edilen bulguların genellenebilirliğini artırmak amacıyla geniş bir katılımcı havuzu oluşturulmuştur. Ancak, verilerin öz bildirim yöntemiyle toplanması, sosyal arzu edirlilik gibi faktörlerden etkilenme ve katılımcı yanlılığına açık olma ihtimalini beraberinde getirmektedir.

Ölçeğin Türkçeye uyarlama sürecinde pilot bir çalışma gerçekleştirilmemiştir. Bununla birlikte, uzman görüşleri doğrultusunda yapılan titiz çeviri sürecinin ölçüm aracının geçerliliği ve güvenilirliği konusunda makul bir düzeyde olduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kişilik Teorileri

Kişilik teorisi, bireylerin düşünce, duygu ve davranışlarında gözlenen tutarlılığı ve farklılıkları anlamak ve açıklamak amacıyla geliştirilen kavramsal çerçeveler ve modeller bütünüdür, bu teoriler, insanların kim olduklarını, nasıl davrandıklarını ve neden bu şekilde davrandıklarını açıklamaya çalışır (Feist, Feist ve Roberts, 2013). Bunun yanı sıra, kişilik teorileri eğitim ve mesleki rehberlik sağlama, kişiler arası ilişkileri iyileştirme ve genel olarak insan refahını artırma gibi geniş uygulama alanlarına sahiptir (Pervin ve John, 1999). Bu nedenle, kişiliğin teorik olarak incelenmesi hem akademik hem de klinik düzeyde psikolojinin merkezi bir bileşenini oluşturur, psikolojik araştırmalar ve klinik uygulamalar açısından büyük bir öneme sahip olan kişilik teorileri, bireylerin içsel deneyimlerini ve dışsal davranışlarını anlamak, bireysel farklılıkları belirlemek ve kişisel gelişimi desteklemek için vazgeçilmez araçlardır (McAdams, 1997). Kişilik teorileri, bireylerin yaşamları boyunca benlik algılarını, değerlerini ve motivasyonlarını nasıl şekillendirdiklerini anlamaya yönelik kapsamlı ve zengin bakış açıları sunarlar (Costa Jr. ve McCrae, 2008). Kişilik teorileri bu bölümde kronolojik olarak değil literatürde sık sık yapıldığı gibi ait oldukları ekollere göre (Cüceloğlu, 1996) ve oyunbazlık kavramı ekseninde etrafında sınıflanacaktır.

Kişilik teorilerinde oyun ve oyunbazlık, bireyin gelişimini, yaratıcılığını ve sosyal bağlarını güçlendiren bir araç olarak ele alınmıştır. Farklı yaklaşımlar, oyun aracılığıyla bireylerin kendilerini ifade etme ve çevrelerini anlamlandırma süreçlerini açıklarken oyun kavramının kişilik gelişimindeki önemini vurgulayan geniş bir perspektif sunarlar.

2.1.1. Psikanalitik Kişilik Teorileri

Sigmund Freud'un Kişilik Teorisi

Freud'un psikanaliz teorisi insan kişiliğini açıklamaya çalışan ilk teorik yaklaşımdı (Schultz ve Schultz, 2007). Freud, insanın psikolojik yapısı hakkında pek çok devrim niteliğinde fikir ortaya koymuştur, bunlardan bir tanesi de aşamalı olarak geliştirdiği kişilik teorisidir. Freud'a göre kişilik, id, ego ve süperego arasındaki dinamiklerle şekillenir. Psikoseksüel gelişim evrelerinde, oyun çocukların çevrelerini keşfetme, dürtülerini ifade etme ve kimliklerini şekillendirme araçlarından biridir. Oral ve Anal Dönemde çocukların oyun yoluyla çevrelerini tanımaları ve güven geliştirmeleri vurgulanır. Fallik ve Gizli dönemde çocukların sosyal ve cinsiyet farkındalığı kazanma süreçleri oyunla

desteklenir (Freud, 2024a). Freud'un yapısal modelinde id, haz ilkesine göre hareket eder ve dürtülerin tatmini için oyun gibi yaratıcı etkinliklere yönelir. Ego ise oyun sırasında bireyin gerçeklik ilkesine uygun çözümler geliştirmesini sağlar (Freud, 2024b).

Alfred Adler'in Kişilik Teorisi

Alfred Adler, insan davranışlarını sosyal ve bağlamsal ilişkiler içerisinde ele alarak yeni bir bakış açısı getirmiştir (Ansbacher ve Ansbacher, 2006; Mosak ve Maniacci, 1999). Adler'in kişilik teorisinin temel bileşenleri, bireysel psikolojinin insan kişiliğini bütüncül bir yaklaşımla ele alıp bireyi sosyal çevresi içinde değerlendirmesiyle başlar. Adler'in bireysel psikolojisi, oyun davranışını bireylerin hedef odaklı hareketleri ve aşağılık duygularını telafi etme çabasıyla ilişkilendirir. Oyun, bireyin topluma katkıda bulunma ve empati geliştirme sürecine katkı sağlar. Adler'e göre yaratıcı benlik, bireylerin oyun aracılığıyla zorluklarla başa çıkma ve yaşamlarını anlamlandırma becerisini ifade eder (Adler, 1998). Yaratıcı benlik ise, bireyin yaşamındaki zorlukları aşmak ve kişisel gelişimini yönlendirmek için sahip olduğu yaratıcılığı ve esnekliği ifade eder (Adler, 1998).

Erik Erikson'un Kişilik Teorisi

Erik Erikson, insan gelişimini sekiz aşamadan oluşan bir modelle açıklamıştır. Her aşama, belirli bir psikososyal krizle karakterize edilir ve bu krizlerin çözümü, bireyin psikolojik ve sosyal gelişimini etkiler (Cüceloğlu, 1996). Erik Erikson'un sekiz aşamalı psikososyal gelişim modelinde, oyun kavramı çeşitli aşamalarda önemli bir yer tutar. Girişim/Suçluluk (3-6 yaş) dönemi çocukların bağımsız oyunlarla girişimcilik yeteneklerini geliştirdiği dönemdir. Başarı/Aşağılık Duygusu (6-12 yaş) dönemindeki sosyal oyunlar, çocukların yeteneklerini deneme ve sosyal becerilerini geliştirme fırsatı sunar (Erikson, 1993). Oyun, Erikson'a göre bireyin sosyal bağlarını güçlendirmesini ve kimlik arayışını destekleyen bir araçtır.

Carl Gustav Jung'un Kişilik Teorisi

Jung'un teorisi, kişiliğin bilinçdışı unsurların yanı sıra kolektif bilinçdışı unsurları da içerdiğini savunur (Ellenberger, 1970). Jung, kişiliğin üç bileşene ayrıldığını öne sürer: bilinç, kişisel bilinçdışı ve kolektif bilinçdışı. Kişisel bilinçdışı, bireyin bastırılmış düşüncelerini ve anılarını içerirken, kolektif bilinçdışı, tüm insanlar tarafından paylaşılan arketiplere ev sahipliği yapar. Bu arketipler, insan deneyiminin temel unsurlarını temsil eder ve ruhsal gelişimde önemli bir rol oynarlar. Jung'un teorisinde oyun, kolektif bilinçdışındaki arketiplerin ifade bulma yollarından biri olarak ele alınır. Anima, animus ve gölge gibi

arketipler, bireyin oyun sırasında bilinçdışındaki temaları dışa vurmasına olanak tanır. Bu, bireyin hem kendisini hem de çevresini anlamasını sağlar (Jung, 2016).

2.1.2. Hümanistik Kişilik Teorileri

Carl Rogers'ın Kişilik Teorisi

Rogers'ın (1961, 2011) kişilik teorisi, kendini gerçekleştirme ve insancıl bakış açısına dayanır. Teori, bireyin içsel potansiyelini gerçekleştirme sürecine odaklanır, bu sürecin ancak uygun çevresel koşullar altında gerçekleşebileceğini savunur. Teorinin merkezinde yer alan kendini gerçekleştirme (self-actualization), bireyin potansiyeline ulaşma ve kendini tam anlamıyla ifade etme ihtiyacıdır. Her birey doğuştan gelen bu eğilime sahiptir ve bu süreç, bireyin hayatını anlamlandırma ve yaratıcı faaliyetlere katılma isteğiyle nitelenir. Rogers'ın teorisinde oyun, bireyin kendini ifade etme ve potansiyelini gerçekleştirme sürecinde belirleyici bir rol oynar. Oyun, bireyin yaratıcı faaliyetler yoluyla hayatını anlamlandırmasına ve kendini gerçekleştirmesine katkı sağlar. Koşulsuz pozitif kabul, bireyin oyun sırasında özgürce kendini ifade etmesine olanak tanır (Rogers, 1961).

George Kelly'nin Kişilik Teorisi

George Kelly'nin geliştirdiği Bireysel Kişisel Yapı Teorisi'ne göre (Personal Construct Theory), insanlar dünyayı anlamak ve tahminlerde bulunmak için "kişisel yapılar" (personal constructs) kullanırlar. Bu yapılar, bireylerin çevresindeki olayları ve davranışları yorumlama biçimlerini etkileyen ikili kavram çiftleridir (Kelly, 2020). Buna göre kişilik, bireyin kendi kişisel yapılarını nasıl oluşturduğuna ve bu yapıların dünyayı yorumlama süreçleri üzerindeki etkisine dayanır. Oyun, bireylerin bu yapıları test etme ve yeniden şekillendirme aracı olarak işlev görebilir. Kelly'ye göre oyun, bireyin çevresiyle etkileşim kurarak hipotezler geliştirdiği bir süreçtir (Neimeyer, 2009).

2.1.3. Özellik Teorileri

Paul Costa Ve Robert McCrae'in Kişilik Teorisi

Beş Faktör Modeli (Big Five) ismiyle anılan model, kişiliği beş ana boyut altında tanımlar: Dışadönüklük (extraversion), uyumluluk (agreeableness), sorumluluk (conscientiousness), duygusal dengesizlik/nörotizm (neuroticism) ve deneyime açıklık (openness to experience). Bu model, bireylerin kişilik özelliklerini anlamada ve ölçmede etkili bir çerçeve sağlar (Costa Jr. ve McCrae, 2008). Beş Faktör Modeli'nde yer alan deneyime açıklık (openness to experience) boyutu, bireydeki oyunbazlık eğilimlerini açıklamada önemli bir role sahiptir. Deneyime açıklık, bireyin yaratıcı faaliyetlere,

entelektüel meraklara ve yeni deneyimlere kapalı olmadığını ifade eder ve oyun, bu özelliği destekleyen bir araç olarak görülür (Feist, Feist ve Roberts, 2013).

2.2. Oyun, Oyunbazlık ve Yetişkin Oyunbazlığı

2.2.1. Oyun

“Tüm memelilerin bebek ve çocukları zihinlerinde, doğanın kendileriyle uyumlu olan o haylaz çocuğu, ... “yabani, afacan, taşkın varlığı” keşfederler... Oyunu tanımlamak kolay değildir ama gördüğünüzde oyun olduğunu anlarsınız” (Panksepp ve Biven, 2021, ss. 478-479).

Burghardt (2014, s. 82), hayvanlarda oyun davranışının kökenleri, işlevleri ve sınırları hakkında yıllar süren araştırmalarından elde ettiği bilgileri derlediği çalışmasında oyunu şöyle tanımlar “Oyun; tekrar eden, tamamlanmamış işlevsel bir davranıştır ve daha ciddi örneklerinden, yapısal, bağlamsal veya ontogenetik olarak ayrılır, hayvanın rahat olduğu veya stresin hemen hiç olmadığı ortamlarda gönüllü olarak başlattığı bir faaliyettir”. Memeli beyinlerinde bulunan olumlu duygulanımı yöneten oyun ağ örgüsü genetik olarak belirlenmiş durumdadır (Burgdorf ve Panksepp, 2006). Oyunun oynanabilmesi için, oynayan bireyin güvenli bir ortamda bulunması, kendisini güvende ve iyi hissetmesi, tok ve susamamış olması gerekir. Bu özellik oyunu –hayvanlar ve erken dönem çocuklar için– bütün negatif yaşantılar açısından ayrıcalıklı ve incelikli bir ölçü hâline getirmektedir (Panksepp ve Biven, 2021). Mahrum bırakılmış çocuğun huzursuzluğu herkesçe bilinir; bu çocuk oyun oynamaktan acizdir ve kültürel alanda deneyim yaşama kapasitesinden yoksundur, oyun sağlığa aittir (Winnicott, 2013, s.128).

Oyun, doğumla gelen insan özelliklerinden biridir, tüm oyunların merkezinde haz dürtüsü vardır. Zevkli deneyimler, beyin ödül yollarını aktive eder ve bireyi ödüllendirici davranışı tekrarlamaya yönlendirir. Evrimsel terimlerle söyleyecek olursak, zevk yolu, dopamin nöronlarını kullanarak ödüllendirici ve olumsuz deneyimlere yanıt olarak davranışı yöneten çok eski bir yoldur (Tonkin ve Whitaker, 2019).

Oyunun tanımlanması gerektiğinde, tanımlamadan ziyade gayet oyunbaz tutumlarla gerçekleştirilmiş ve sıklıkla çocuklarla ilişkilendirilen tariflerle karşılaşırız, örneğin: “Oyun, hayal ile gerçek arasında bir köprüdür” ya da, “Oyun, çocuğun iç dünyasının bir aynasıdır” veya “Oyun, sosyal bir kuruluştur” (Ormanlıoğlu Uluğ, 1999, ss. 12-13) ve sıklıkla Maria Montessori’ye atfedilen “oyun, çocuğun işidir” (Hainstock, 1997; Lillard, 2021; Standing, 1984). “Bir yetişkine göre oyun, yeniden doğuş ve tek düzelikten kaçıştır. Çocuğunuz içinse oyun, uğraştır” (Arnold, 1979, s. 7). “21. yüzyıl Avrupa toplumu, oyun

diye tanımlanan etkinlikleri, iş diye tanımlanan etkinliklerden kesin çizgilerle ayırır. Bazı insanlar işlerinden keyif alacak kadar şanslı olsalar da işten genellikle kaçınılmaz bir gereklilik olarak bahsedilir (Youell ve Canham, 2015, s. 50).

“Oyun” Kelimesinin Etimolojisi

Günümüz İngilizcesindeki “*play*” sözcüğü “hafif ve hızlı hareket etmek, kendini meşgul etmek veya oyalamak, kendini eğlendirmek; aktif egzersiz yapmak, eğlenmek; çocuk oyununa katılmak, spor yapmak, alay etmek; müzik yapmak” anlamlarına gelen Orta İngilizce *pleien*, Eski İngilizce *plegan* ve *plegian* sözcüklerinden türemiştir. Bunlar da Proto-Batı Cermen dilinde “kendini meşgul etmek” anlamındaki *plegōjanan* sözcüğünden türemişlerdir ki bu sözcük aynı zamanda Eski Saksoncada “kefil olmak, sorumluluğunu almak” anlamındaki *plegan*, Eski Frizcede “eğilim göstermek” anlamındaki *plega*, Orta Felemenkçede “sevinmek, mutlu olmak” anlamlarındaki *pleyen* ve Almancadaki “ilgilenmek, yetiştirmek” anlamlarındaki *pflegen* sözcüklerinin de dayandığı köktür. *Play* sözcüğünün bir dövüş ya da atletizm oyununda “yer almak” anlamına gelmeye başlaması 1200'lere dayanır. 14. yüzyılın sonlarından beri *work* (iş, çalışma) sözcüğüne karşıt olarak kullanılmaktadır ve “Sahnede performans sergilemek veya hareket etmek” anlamı geçişli bir fiile dönüşerek “rol almak” ve “rol yapmak, inandırmak/kandırmak” ve başkalarına ya da başka şeylere karşı “düşüncesizce veya sebepsizce/şuursuzca hareket etmek” anlamlarını kazanmıştır. Bir oyun veya yarışma sırasında “öne sürmek, hareket ettirmek, atmak, masaya koymak vb.” anlamları 1560'larda satranç taşları için, 1670'lerde oyun kartları için kullanılmıştır. “Sürekli veya tekrarlanan bir eylemle işlemek veya işlemesine neden olmak” anlamı 1590'lardan kalmaz. Daha yakın tarihli “(Bir kaydın) üzerindeki yeniden üretmesine neden olmak” anlamı 1903'e tarihlenir ve muhtemelen *play* sözcüğünün “müzik yapmak” anlamından gelmektedir (Harper, t.y.).

İngilizcede oyun kelimesini imlemek için iki kelime kullanılır; *play* ve *game*. *Game* belirli kuralları olan, önceden üzerinde uzlaşma sağlanmış bir çerçeve içinde oynanabilen oyundur, *play* ise serbest bir şekilde gelişen, kendiliğinden her an kendini yeniden yaratan, yaratıcı olan haz içinde yaşanan oyundur (Rabain, 2006).

Türkçedeki “oyun” sözcüğü etimolojik olarak eski Türkçedeki oyun oynamak, yarışmak anlamlarındaki “oy-mak” “oy-na-mak” köküne dayanır (Eyüboğlu, 1988, s. 520). Ayrıca 1073 tarihli *Divan-i Lügati't-Türk*'te Eski Türkçe sözcüklerden ve oyundan türemiş oynaş için “bir adamla evlilik dışı sevişen kadın” karşılığı verilmiştir (Nişanyan, t.y.). Günümüz Türkçesinde “oyun” sözcüğü “Bir menfaat olmadan hoşça vakit geçirmek için

yapılan, çeşidine göre belli kurallara bağlanmış, mahârete dayalı eğlence”, “Kumar”, “Bir mûsikî parçasının âhengine ayak uydurularak yapılan vücut hareketlerinin bütünü”, “Herkes tarafından seyredilen hüner gösterisi”; “Sahnedeki, televizyon veya radyoda oynanmak için hazırlanmış eser, temsil, piyes”, “Böyle bir esere dayanan sahne gösterisi”, “Oynama tarzı”, “Oynanan bir oyunun her seferi”, “Hile, dolap, düzen, entrika”, “(Işık, renk, söz vb. kelimelerle) Hareketten veya kullanılıştan gelen çeşitlilik, aldatıcı görünüş”, “Vücut ve kafaca yetenekleri geliştirme amacı güden, kuvvete ve çevikliğe dayanan her çeşit yarışma”, “Güreşte hasmı yenmek için yapılan ve yapan güreşçiye puan kazandıran hareket” gibi anlamları içerir (Ayverdi, 2011, s. 2442).

“Oyunbaz” sıfatı ise oyun sözcüğüne Farsça “-baz” ekinin gelmesiyle oluşmuştur ve “Oyunu seven, çok oyun oynayan” ve “Oyun eden, hile yapan, düzenci, hileci” anlamlarını kapsar (Tietze, 2021, s. 313).

Oyunun İşlevleri

Pek çok araştırmacı ve teorisyen oyunun işlevlerinin neler olabileceği üzerine düşünmüşlerdir (Arnold, 1979; Ormanlıoğlu Uluğ, 1999; Panksepp ve Biven, 2021; Terzioğlu, 2000; Winnicott, 2013). Fikirler kabaca sosyal ve sosyal olmayan işlevler olmak üzere iki gruba ayrılabilir (Panksepp ve Biven, 2021). Oyunun sosyal işlevleri olarak nitelendirilen işlevleri çeşitli sosyal ve iletişimsel becerilerin öğrenilmesi ve pratik edilmesi imkânı sunmasıyla ilişkiliyken, sosyallik dışı işlevleri ise aletlerin ehil olarak kullanılması, fiziksel zindelik, bilişsel işlevlerin gelişmesi, ani durumlarda yaratıcı çözümler üretebilmek gibi işlevlerdir (Spinka, Newberry ve Bekoff, 2001). Erken yaşta oyun oynamanın işlevleri günümüz teknolojisiyle gerçekleşen bilimsel çalışmalar sayesinde kanıta dayalı hâle gelmişse de, bu aslında çağlar boyunca bilinen bir durumdu. M.Ö. 348-347 yıllarına tarihlenen (Cooper, 1997, ss. 1318-1616) *Yasalar* adlı eserinde Platon üç yaşından altı yaşına kadar çocukların yerel tapınaklarda bir araya getirilerek gözetim altında özgürce oynayabilecekleri bir düzen kurulmasını salık ediyordu (Platon, 2012, s. 266).

Oyun oynama, doğası gereği heyecan verici fakat istikrarsız bir eylemdir (Erten, 2010). “Oyunun istikrarsızlığı ise, her zaman öznel olan ile nesnel olarak algılanan şey arasındaki kuramsal çizgi üzerinde olmasından kaynaklanır” (Winnicott, 2013, s. 71). Oyun oynayabilmek bireyin kapasiteleri arasında sayılır. Oyun oynayamamaya göre bir üst, gelişmiş durumdur. Oyun ile gerçekliği ayırabilme ise bunun da üstünde yer alan bir gelişimdir (Erten, 2010).

2.2.2. Oyunbazlık

Oyunbaz sözcüğünün karşılığı *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati*'nde (Tietze, 2021, s. 313) "oynamayı seven, düzenci, hileci" tanımı ile karşılanmakta. Türkçede "oyunbazlık" olarak karşıladığımız İngilizce "*playfulness*" sözcüğü de "*play*" sözcüğünün "*full*" (dolu) eki almasıyla oyunla dolu, oyun niteliklerine sahip, neşeli, oynak, eğlence seven anlamına gelen "*playful*" (oyunbaz) olma hâlini niteler (Merriam-Webster, Inc, 1990, s. 902).

Tüm memelilerde gözlenen fiziksel gıdıklamalı, boğuşmalı, alt alta üst üste oynanan, kovalamacalı, bedensel oyunlar, Panksepp tarafından oyun sistemi olarak adlandırılmıştır (Panksepp ve Biven, 2021). Diğer tüm duygusal sistemler gibi subkortikal beyin bölgelerinde yoğunlaştığı için, özellikle ham işlenmemiş duygulanımlar açısından bir sürü genel kuralın tüm memeliler için benzer olacağını tahmin edebiliriz fakat oyunbazlığı üçüncül süreç ağ örgülerimizle mizaha dönüştürmemiz benzemeyecektir (Panksepp ve Biven, 2021, ss. 478-525).

Heidegger (1994) gerçek oyunbazlığı, eşsiz bir zamana, yere ve sosyal gruba ait olmayı temsil eden mitlerin, ritüellerin ve uygulamaların bu ortak canlandırılmasında bulur. Mevsimsel şenlikler, dini törenler ve kamusal kutlamalar, katılımcıyı gündelik hayatın yoğun kesinliğinden uzaklaştırarak, hayatın kırılğanlığının sorgusuz sualsiz kabullenildiği bir gizem ve merak alanına taşımaya hizmet eder. Grondin (2001, s. 44), Gadamer'in oyun, festival ve ritüeller üzerine çalışmalarını yorumladığı makalesinde şöyle açıklamaktadır: "bir şeyle şakacı bir şekilde ilgilendiğimizde, aynı zamanda "kutsal ciddiyet" ile ciddi bir şekilde oradayızdır".

"Oyunbazlık, 'bir durumu kendine (ve büyük ihtimalle çoğunlukla başkalarına) eğlence, mizah ve/veya eğlence sağlayacak şekilde çerçeveleme (ya da yeniden çerçeveleme) yatkınlığıdır" (Barnett, 2007, s. 955).

"Gelişen, büyüyen insan beyninde oyunbazlık, yüksek zihinsel donanımımızın stratosferindeki hayallerimizin en uç noktalarından, birbirimizi en zeki ve sıra dışı şakalarla gıdıklamaya kadar uzanır (Panksepp ve Biven, 2021, s. 479).

Filozof Hannah Arendt'e göre (1959, s. 111) "geçimini sağlama" perspektifinden bakıldığında, emekle bağlantısı olmayan ve bireyin ya da toplumun yaşam süreci için zorunlu olmayan her tür faaliyet, oyunbazlık kavramının bir parçası olarak değerlendirilir. Bu bağlamda oyun, sıradanlığın ve gerekliliğin ötesinde bir alan açar ve maddi faydaların ötesinde yaratıcı bir etkinlik türüdür (Gini, 2003, s. 21). Şair Diane Ackerman (1999, s. 6), oyunun "sıradan hayattan bir kaçış, zihnin özgürce hareket ettiği bir kutsal alan" olduğunu ifade eder ve burada bireyin yaşamın geleneklerinden, yöntemlerinden ve kurallarından

özgürleştirdiğini belirtir. Diğer bir şair olan Donald Hall ise oyunu “odağın yoğun hâle geldiği, tatmin ve mutlulukla harmanlanmış, zamanı ve kendini unutturan bir deneyim” olarak açıklar ve kelimeyi “fiil dolu bir isim” şeklinde tanımlar, Hall’a göre oyun, bireyin hayal gücünü, mutluluğunu ve yaratıcılığını serbest bırakan bir etkinliktir (Hall, 1993, s. 23).

2.2.3. Yetişkin Oyunbazlığı

Lieberman, (2014) oyunbazlığı çocukluk yıllarının ötesine geçen bir davranış olarak görür ve mizah, coşku ve kendiliğindenlik gibi bileşenleri içeren oyunbazlığın, çocuk yetiştirme, eğitim, kariyer seçimi ve boş zaman faaliyetleri gibi birçok alanda önemli bir rol oynadığını belirtir. Oyunbazlık, tanıdık ortamlarda bile hayal gücünün devreye girerek yeni ve özgün bakış açıları sunmasına olanak tanır. Bu durum, bireyin yaratıcılığını besler ve hayatın her alanında yenilikçi çözümler üretmesine katkı sağlar (Lieberman, 2014).

Yetişkin oyunbazlığı, gündelik durumları kişisel olarak ilginç ve/veya eğlenceli ve/veya entelektüel açıdan teşvik edici olarak (yeniden) çerçevelemedeki bireysel farklılıkları tanımlar (Proyer, 2014a).

Oyunbazlık, öğrenmeyi ve sosyal ilişkileri destekleyen, kendini ifade etme ve keşfetme duygusunu teşvik eden bir özellik olarak önemlidir. Ancak, yetişkinler arasında oyunbazlık genellikle azalır, bu durum zihinsel sağlığı ve genel refahı olumsuz etkileyebilir (Kirkwood, Bond, May, McKeith ve Teh, 2008). Özellikle iş ve oyun arasındaki dengeyi sağlamak, beyindeki aşırı ‘aşınma ve yıpranmayı’ önlemek için kritik bir rol oynar (Tonkin ve Whitaker, 2019).

Oyunbazlık, insanların hayattan, dünyadan ve ilişkilerden zevk alabilme yeteneğidir (Yue, Leung ve Hiranandani, 2016). Oyunun ‘kutsal ciddiyetine’ aktif katılım, bizi hayatın ve kendimizin dünyadaki gerçek özünü deneyimlemek için özgür kılar (Gadamer, 2003).

Oyunbazlığın kültürler arası bir tanımının yapılması amacıyla yola çıkan Masek (2024), 38 ülkeden yetişkinlerin katıldığı ampirik bir çalışma tasarlamış ve katılımcılarla oyunbazlığı kendi yaşamlarında nasıl tanımladıklarına dair 50 görüşme gerçekleştirmiştir. Bulguları oyunbazlığın dört özellikle tanımlandığına işaret etmektedir, bunlar: Aktif davranış, duygusal güçlendirme, sosyal paylaşım ve ciddi olmayan çerçevelemedir.

2.3. Yetişkin Oyunbazlığı Çalışmalarının Kısa Bir Tarihçesi

Oyunun ve oynamanın insan hayatındaki yeri ve önemi üzerine çalışmaların tarihi kuşkusuz çok eski dönemlere uzanır ve kapsamı çok geniştir. Yirminci yüzyılda psikolojinin gelişmesiyle birlikte oyunun insan psikolojisindeki ve kişiliğindeki yeri daha detaylı ele alınırken çalışmalar ekseriyetle çocukların ve yavru hayvanların gelişiminde oyunun rolünü

anlamaya odaklandı (Fagen, 1982; Johnson, Christie ve Yawkey, 1999; Lubbers, Cadwallader, Lin, Clifford ve Frazier, 2023). Çocuklar büyüyüp yetişkinliğe adım attıkça oyunbazlığın nasıl bir işleve sahip olduğuna dair kavrayış sınırlı kaldı. Lieberman (1977), yetişkinlerde yaratıcılık ile oyunbazlık arasındaki bağlantıyı inceleyen erken dönem akademik çalışmaları ortaya koymasıyla bilinir. Oyunbazlığı bireysel farklılıklar bağlamında araştıran Barnett (1990) kişinin yaratıcı düşünme becerisiyle oyunbazlık arasındaki ilişkiye dikkat çekerken, eğlenceli ve akışkan deneyimlerin bir unsuru olarak gören Csikszentmihalyi (1996) bireylerin yaşamsal motivasyonlarını arttırmalarında ve kişisel yaratıcı süreçlerinde akış (flow) hâline ulaşmalarında kritik konumda olduğunu belirtmiştir. Fredrickson, çalışmalarıyla oyunbazlığın bireyin esnekliği (2004) ve pozitif psikoloji üzerindeki etkilerinin (2001) anlaşılmasını sağlamıştır. Glynn ve Webster (1992) da Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği geliştirmek amacıyla laboratuvarında ve alanda 300’den fazla kişiyle gerçekleştirdikleri çalışmalarında, oyunbazlığın psikometrik özelliklerini ve ilişkilerini incelemişlerdir. Oyunbazlığı, bilişsel kendiliğindenlik ve yaratıcılığın yanı sıra işlevsel yönelim ve sıralamayı da içeren bir dizi psikolojik özelliklerle ilişkili bulmuşlardır.

2015’de yayınladıkları bir makaleyle Van Vleet ve Feeney (2015) yetişkinlerde oyun ve oyunbazlığın daha fazla araştırılması gerektiğini vurguladılar ve ardından geçen on yılda bu konudaki çalışmalar yoğunlaştı (Brauer, Proyer ve Chick, 2021). Günümüzde yetişkinlerde oyun ve oyunbazlığın yerini araştıran çalışmalarda yetişkin oyunbazlığı kendi başına bir alan olarak öne çıkmaya başlamakta, sıklıkla bir kişilik özelliği olarak kavramlaştırılarak oyunbaz bireylere sağladıkları incelenmekte (Barnett, 2007; Brauer, Proyer, ve diğerleri, 2021; Lubbers ve diğerleri, 2023; Proyer, 2017; Shen, Chick ve Pitas, 2017).

Barnett’in (2007, s. 955) oyunbazlık tanımı bu çalışmaların çoğunda hiza alınır ve buna göre oyunbazlık “bir durumu kendine (ve muhtemelen başkalarına) eğlence, mizah ve/veya keyif sağlayacak şekilde çerçevelemek (veya yeniden çerçevelemek) eğilimi”dir. Üniversite öğrencilerinden oluşan odak gruplarla yaptığı, oyunbaz kişilerin ve oyunbaz olmayan kişilerin niteliklerini tanımlatmaya odaklandığı çalışmada oyunbaz bireyi özellikle tanımlayan on beş nitelik (komik, esprili, kendiliğinden, tahmin edilemez, dürtüsel, aktif, enerjik, maceracı, sosyal, dışa dönük, neşeli ve mutlu) bulup bunları dört ana bileşen nitelikte (sosyal, kısıtlanmamış, mizahi ve dinamik) gruplandırmıştır (Barnett, 2007).

Guitard ve arkadaşları (2005) da, niteliksel çalışmalarında yetişkinlerde oyunbazlığı kavramsal olarak tanımlamışlardır. Oyunbazlığı, yaratıcılık, merak, keyif, mizah anlayışı ve kendiliğindenlik ile karakterize edilen içsel bir yatkınlık olarak ele aldıkları çalışmalarında,

bu tutumun tüm yaşam durumlarına yayıldığını ve yetişkinlerin yaşananları algılama, değerlendirme ve olaylara yaklaşma biçimlerini değiştirdiğini belirtmişlerdir. Oyunbazlığın, yetişkinlerin kendilerini başkalarından, durumlardan ve geleneklerden uzaklaştırmalarını sağladığını, dahası sorunlara özgün çözümler bulmak, zorluklarla yüzleşmek ve başarısızlığı kabul etmek gibi çeşitli durumlara açık bir zihinle yaklaşımlarını sağladığını ifade etmiştir.

Yetişkin oyunbazlığı üzerine yapılan daha yakın tarihli araştırmalar ise OLIW modelinin dört faktörünün (öteki yönelimli, tasasız, zihinsel ve tuhaf) belirlenmesine varmıştır (Lubbers ve diğerleri, 2023; Proyer, 2017). Yetişkin oyunbazlığı konusunda henüz bir yapısal model üzerinde fikir birliği sağlanmadığının altını çizen Brauer ve arkadaşları (2021), farklı modeller arasında ortak olanı test etmek amacıyla, Proyer ve Jehle'nin (2013), 17 oyunbazlık anketine verilen yanıtları birleştirilmiş bir faktör analizi ile incelediklerini, böylece beş faktörlü bir çözümün en iyi uyumu sağladığını bulduklarını ortaya koyar.

Çalışmaları sonucu oyunbazlığı yeniden tanımlayan Proyer (2017), bu tanımı OLIW testinin temelini oluşturacak kavramlarla da desteklemiştir. Proyer'in tanımına göre oyunbazlık, "bireyler arası farklılıkları açıklayan bir değişkendir ve insanların günlük durumları, onları eğlenceli, entelektüel olarak uyarıcı ve/veya kişisel olarak ilginç bir şekilde deneyimlemelerini sağlayacak şekilde çerçevelemelerine veya yeniden çerçevelemelerine olanak tanır" (Proyer, 2017, s. 114). Gene Proyer'e göre oyunbazlık boyutu "üst düzey olan bireyler, diğerleriyle oyunbaz bir şekilde etkileşimde bulunabilecekleri (örneğin, oyunbaz takımlar, ortak oyun etkinlikleri) durumlar arar ve bu tür durumları oluştururlar. Ayrıca, zorlu durumlarda bile oyunbazlıklarını kullanarak gerilimi çözebilirler (örneğin, sosyal etkileşimlerde veya iş ortamlarında). Oyunbazlık, basitlik yerine karmaşıklığı tercih etme ve alışılmadık etkinlikler, nesneler, konular veya bireyler için bir ilgi ve beğeni ile ilişkilendirilir (Brauer, Proyer, ve diğerleri, 2021, s. 3; Proyer, 2017, s. 114).

Yetişkin oyunbazlığını çok boyutlu bir yapı olarak ölçmek için tasarlanmış psikometrik bir araç olan OLIW ölçeğini 2017 yılında geliştiren René T. Proyer, yetişkinlikte oyunbazlığı bir kişilik özelliği olarak kapsamlı bir şekilde kavramak hedefiyle çalışmasını dört ana bileşene dayandırmış (Öteki Yönelimli, Tasasız, Zihinsel, ve Tuhaf), ölçeğinin ismi de bu boyutların baş harflerinden (OLIW modeli) oluşmuştur (Proyer, 2017). Öteki Yönelimli Oyunbazlık (Other-directed Playfulness), bireyin, diğerleriyle oyunbaz bir şekilde etkileşimde bulunma eğilimini yansıtır. Şakalaşma, neşeyi paylaşma ve sosyal etkileşimlerde oyunbaz bir atmosfer yaratma gibi faaliyetleri içerir. Tasasız Oyunbazlık (Lighthearted Playfulness), bireyin kendine fazla ciddiyet yüklemekten, sade, eğlenceli ve keyifli bir tutum takınabilmesini, Rahat ve kaygısız bir yaklaşıma sahip olmasını temsil eder.

Zihinsel Oyunbazlık (Intellectual Playfulness), bireyin oyunbaz yollarla problemlerini çözme, fikirlerini yaratıcı yollarla keşfetme ve zihinsel olarak uyarıcı etkinliklerden keyif alma eğilimlerini ifade eder. Tuhaf Oyunbazlık (Whimsical Playfulness), bireyin geleneksel olmayan, sıradışı ve hayal gücüne dayalı deneyimleri yeğleyen bir yapıda olduğunu, beklenmedik durumları ve alışılmadık etkinlikleri kucaklayıcı bir şekilde karşıladığını gösterir (Proyer, 2017).

Proyer OLIW ölçeğini başlangıçta 28 maddelik bir anket olarak tasarlanmış ve her bir boyut için yedi madde ayırmıştır (Proyer, 2017). Daha sonra bir dizi çalışma aracılığıyla ve keşifsel ve doğrulayıcı faktör analizleri yoluyla bu boyutları doğrulamıştır. Doğrulama çalışmaları, OLIW ölçeğinin dört faktörlü yapısını doğrulamış ve faktörel geçerliliğini desteklemiştir. OLIW ölçeği, bir haftadan üç aya kadar olan aralıklarda güçlü iç tutarlılık ve test-tekrar güvenilirliği göstermiştir. OLIW ölçeğinin diğer oyunbazlık ölçekleriyle olan korelasyonları, beklenen düzeyde örtüşme göstererek yakınsak geçerliliği desteklemiştir. Ayrıca, Beş Büyük Kişilik Özellikleri ile %3 ila %30 arasında orta düzeyde ortak varyans bulunmuş, bu da oyunbazlığın farklı bir yapı olduğunu göstermektedir. OLIW ölçeği oyunbazlık ile zekâ, iyi oluş, stresle başa çıkma gibi psikolojik sonuçlar arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda kullanılmaktadır. Oyunbazlığın teşvik edilmesinin yaratıcılığı ve sosyal etkileşimi ve becerileri artırma potansiyeli incelenmektedir ve ölçeğin 12 maddelik kısa bir versiyonu (OLIW-S) da mevcuttur (Proyer, Brauer ve Wolf, 2019).

2.4. Oyunbazlık Hangi Kavramlarla İlişkilidir?

2.4.1. Yaratıcılık

Johan Huizinga (2013), oyunun kültürel ve toplumsal önemini vurgulayarak, oyunbazlığın yaratıcı süreçlerin temelinde yer aldığını ileri sürer. Bu bağlamda, Bateson (1987), oyun sırasında kuralların geçici olarak askıya alındığını ve bu esneklik sayesinde bireylerin yaratıcı düşünme kapasitesinin arttığını belirtir. Csikszentmihalyi (1996), yaratıcı süreçlerin çoğunlukla 'akıntı' (flow) hâlinde gerçekleştiğini ve oyunbazlığın sıklıkla bu durumu tetiklediğini savlar. Yaratıcı dürtülerin akışına izin vermek, çok geniş bir duygu yelpazesinin açılmasına izin vermek anlamına gelir. Yaratıcılığın en temel özelliklerinden biri işte bu eşsiz keyiftir. Yaratıcılığa her zaman yaratıcı sürecin getirdiği bir duygusal zenginlik eşlik eder. Sağlığın bir ifadesi olan bu mutluluk deneyimi daha sonrasında bireyin bütünlüğünü ve dengesini kuvvetlendirmeye yarar (Garcia, Plevin ve Macagno, 2018).

Winnicott (2013) ise oyunbazlığın bireylerin içsel dünyalarını keşfetmelerine ve bu keşiflerin yaratıcı ifadelerle dışa vurulmasına imkân sağlayan bir süreç olduğu görüşünü ileri

sürer, kişinin dışsal gerçekliğe dair tüm tutumuna renk veren şey, bu dünyanın bize sunduklarıyla dinamik bir ilişkiye girme, kendi hayal gücümüz ve kişisel isteklerimize göre etrafımızdaki imkanları keşfetme ve kullanma isteğidir. Gadamer (2003) sanatın oyunlu doğasını ele alarak, yaratıcı süreçlerin bu oyunlu etkileşimler sayesinde anlam kazandığını vurgular. Bu teorisyenlerin çalışmalarına dayanarak, oyunbazlık ve yaratıcılık arasındaki ilişki pek çok akademik çalışmaya konu olmuştur.

Oyunbazlık, yaratıcılığı yani özgün eylemler ve düşünceler üretmeyi kolaylaştırır; bunu kimi zaman hemen kimi zaman da epey bir zaman sonra yapar (Bateson ve Martin, 2014, s. 20). Tegano (1990), belirsizliğe toleransı ve oyunbazlığın yaratıcılıkla ilişkisini araştırmış, ve anlamlı bir ilişki olduğunu raporlamıştır. Oyunbazlık ve yaratıcılık arasındaki ilişki belirsizliğe tolerans kontrol edildiğinde de anlamlı kalmıştır.

Organizasyonlarda oyunbazlık yaratıcılık ve yenilikçilik üzerine yapılan, özellikle konaklama sektöründe çalışanlara odaklanmış yakın tarihli bir araştırmada oyunbazlık düzeylerinin, yaratıcı problem çözme yetenekleri ve yenilikçi davranışları ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Anderson, Potočník ve Zhou, 2014). Aynı çalışmada oyunbazlık düzeyi yüksek olan bireylerin daha yaratıcı düşünme eğiliminde oldukları ve iş yerinde yenilikçi çözümler üretme olasılıklarının daha yüksek oldukları dahası, takım ve örgüt düzeyinde oyunbazlığın teşvik edildiği ve desteklendiği iş ortamlarında, genel yaratıcılık ve yenilikçilik seviyelerinin daha yüksek olduğu bulgulanmıştır.

2.4.2. Kendiliğindenlik

Lieberman (2014), oyunbazlığı kendiliğindenlik, açıkça görülen neşe ve mizah anlayışının bir kombinasyonu olarak görür. Yu ve arkadaşları (Yu, Wu, Chen ve Lin, 2007, s. 416), oyunbazlığı "[...] hoş bir mizaca sahip bir kişisel özellik, fiziksel, bilişsel ve sosyal kendiliğindenliği birleştirir; enerjik bir şekilde başlama ya da etkinliklere veya aktivitelere odaklanma gücünü gösterir ve sorunları çözmede ya da kendi yeterliliğiyle ilgili meydan okumalarla başa çıkmada kaynakları kullanma yeteneğini içerir" bir nitelik olarak tanımlamaktadır. 1493 Tayvanlı iş insanıyla gerçekleştirdikleri bu çalışmalarında oyunbazlığın duygusal, davranışsal ve performatif tatminle pozitif ilişkili olduğunu bulgulamışlardır. Barnett (1990, s. 332) 1990 yılında 161 çocukla gerçekleştirdiği çalışmada oyunbazlığın kişilik özellikleri ve diğer bireysel özelliklerle ilişkisini incelemeye odaklanmış, oyunbazlığın kişiliğin bir parçası olduğunu gösteren genel bir oyunbazlık faktörüne ulaşmıştır (Bozionelos ve Bozionelos, 1999). Barnett (1990) oyunbazlığın fiziksel kendiliğindenlik, sosyal kendiliğindenlik, bilişsel kendiliğindenlik,

mizah anlayışı ve açıkça görülen neşe olmak üzere beş temel boyuttan oluştuğunu göstermiştir.

2.4.3. Mizah

“Oyunbaz insanların, neredeyse her ortamı daha uyarıcı, keyifli ve eğlenceli hâle getirme yeteneğine sahip” insanlar olarak görüldüklerini belirten Barnett (2007, s. 2), oyunbazlığın yetişkinlerde anlamlı bir psikolojik yapı olarak tanımlanıp tanımlanamayacağını belirlemek amacıyla, sosyal bilimler ve davranış bilimleri bölümlerinden, yaş aralığı 18 ile 30 arasında değişen, (ortalama yaş = 22,45); %46’sı erkek, %54’ü kadın toplam 649 üniversite öğrencisinin oluşturduğu odak gruplarıyla, “oyunbaz kişilerin ve oyunbaz olmayan kişilerin özelliklerini tanımlamayı” hedeflemiştir. “Katılımcıların oyunbazlığı ve içsel niteliklerini hem kendilerinde hem de başkalarında algıladıkları şekilde” tanımladıkları çalışma, oyunbaz bireyi tanımlayan özelliklerin dört ana bileşeninden birinin mizah olduğunu ve şaklabanlık yapmak, şakacılık, komiklik ve espirililik gibi özellikleri bir araya getirdiğini göstermiştir. İnsanların oyunbazlık niteliklerini “hem kendilerinde hem de başkalarında benzer şekilde tanımladıklarına” işaret eden Barnett, çalışmasında oyunbazlığın “bir durumu kendine (ve muhtemelen başkalarına) eğlence, mizah ve/veya keyif sağlayacak şekilde algılama ya da yeniden çerçeveleme eğilimi” olarak tanımlanabileceği sonucuna varmıştır (2007, s. 13).

Oyunbazlık ve mizah arasındaki ilişkiyi fizyolojik, evrimsel, bilişsel, duygusal, davranışsal ve sosyal boyutlarıyla detaylı bir şekilde inceleyen Martin, (2007) de, oyunbazlığın mizah anlayışı ve kullanımı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu vurgular. Oyunbaz bireylerin genellikle daha neşeli, kendiliğinden, esnek ve eğlenceye düşkün oldukları ve bu özelliklerin onların mizahı daha kolay takdir etmelerine, anlamalarına ve üretmelerine katkıda bulunduğu belirtir.

2.4.4. Zekâ

Lieberman (2014), oyunbazlığı hayal gücü ve yaratıcılıkla olan ilişkisi üzerinden incelediği çalışmasında, oyunbazlığın bilişsel yönlerine değinerek zekâ seviyesi ile olumlu bir ilişkisi olduğunu belirtir. Oyunbazlığın belli başlı sacayaklarından olan ve akıcı düşünme becerisiyle örtüşen "bilişsel kendiliğindenlik" ile yaratıcı düşünebilme gerektiren "hayal gücü" değişkenleri, zekâ seviyesiyle önemli bağlantılar içermektedir.

Glynn ve arkadaşları 1992 yılında 550 yüksek IQ’lu yetişkinle gerçekleştirdikleri çalışmalarında oyunbazlığın yenilikçi tutumlar içsel motivasyonel yönelim ile pozitif korelasyon gösterdiğini bulgulamışlardır (Glynn ve Webster, 1993).

Proyer (2011), 254 öğrenciden oluşan bir lisans öğrencisi örnekleme ve öz bildirim metodu ile yetişkin oyunbazlığının zihinsel yetenekle ilişkisini incelediği çalışmada yetişkin oyunbazlığının akademik performansa olumlu katkı yaptığını bulgulamıştır. Bu sonucu kendisini oyuncu olarak tanımlayan yetişkinlerin sınavı geçmek için, sınavın gerektirdiğinin ötesine geçen okumalar yapma olasılıklarının güçlü olması ile ilişkilendirmiştir.

Hart ve Holmes (2022), 325 kişilik çoğunluğu kadın ve Avrupa kökenli Amerikalı özel bir sanat okuluna devam eden lisans öğrencilerinden oluşan bir örneklem ile oyunbazlık ve duygusal zekâ arasındaki ilişkiyi öz bildirim ölçekleri metodu ile incelemiştir. Yazarlar makalelerinde oyunbazlığın bireylerin duygusal zekâları ile ilişkili olduğunu raporlamışlardır. Buna göre oyunbazlık bir mizaç eğilimidir ve bireylerin hem kendilerinin hem de başkalarının duygularını yönetebilmeleri ile yüksek korelasyon göstermektedir.

2.4.5. Dışadönüklük /Sosyallik

Staempfli (2007, ss. 393-412), yaşları 12 ila 19 arasında değişen 290 ergenle gerçekleştirdikleri ve oyunbazlığın sosyal etkileşimler, günlük stresle başa çıkma ve kişilik özellikleri ile olan ilişkisini incelediği çalışmada, oyunbazlığın ergenlerin sosyal yaşamları için önemli bir kaynak olduğunu vurgular. Oyunbaz gençlerin akranlarıyla daha olumlu etkileşimler kurduklarını, daha az stres yaşadıklarını belirten Staempfli, oyunbazlığın sosyal etkileşimleri desteklediği ölçüde dışadönüklük ile ilişkili olabileceği sonucuna varır. Dışadönük bireylerin, “içe dönük bireylere kıyasla daha dışarıya çıkıp gezmeye eğilimli, arkadaş canlısı, sosyal ve genellikle fiziksel olarak aktif kişiler” (Staempfli 2007, s. 408) olduklarını bulgular ve oyunbaz bireylerin, “literatürde dışadönüklükle ilgili tanımlanan davranışsal özelliklere benzer özellikler sergiler” (Diener, Suh, Lucas ve Smith, 1999). Benzer şekilde Proyer ve Jehle (2013) de yetişkinlerde oyunbazlığın dışadönüklük ve sosyal yeterlilik ile güçlü bir ilişkisi olduğunun altını çizer ve oyunbazlığın özellikle dışadönüklük ile yüksek bir olumlu korelasyon gösterdiğini ifade eder.

2.4.6. İyi Oluş

“Gülmek der Darwin, anlık neşenin ya da mutluluğun ilkel ifadesidir” (Aktaran, Smadja, 2013). Yetişkin oyunbazlığı üzerine çalışmalarını yoğunlaştıran Proyer (2013), oyunbazlıkla iyi oluşun çeşitli göstergeleri arasında pozitif bir korelasyon gözlemiştir. 255 yetişkinden oluşan bir örneklem grubuyla oyunbazlık ile birlikte iyi oluşun farklı yönlerini ve keyifli faaliyetlere yönelik eğilimlerini değerlendiren ölçümleri neticesinde “yetişkin

oyunbazlığının, yaşam memnuniyeti, keyifli faaliyetlere eğilim ve faal bir yaşam tarzı ile güçlü pozitif ilişkiler gösterdiğini” (Proyer, 2013, s. 84) bulgulamıştır. Proyer’in çalışması, yetişkinlerdeki oyunbazlığın, iyi oluşun farklı yönlerine katkısını desteklediğine dair kanıtlar da sunmaktadır. Oyunbazlığın öne çıkan olumlu bir etkisinin de stresle başa çıkmayı kolaylaştırması olduğunu belirten Qian ve Yarnal (2011), 195 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirdikleri çalışmada psikolojik stres, oyunbazlık düzeyi, duygusal tepkiler ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkileri araştırmışlar ve daha oyunbaz öğrencilerin boş zamanlarını arkadaşlık kurmak ve ruh hâllerini iyileştirmek için kullandıklarını bulmuşlardır. Ayrıca Barnett (2011) de oyunbaz bireylerin boş zaman kullanımlarındaki farklara dikkat çekmekte, can sıkıntısı sorununu daha az deneyimlediklerine dikkat çekmekte, boş zamanları nasıl değerlendirebilecekleri konusunda çok daha farkında bir profil çizdiklerini göstermektedir.

2.4.7. Anksiyete ve Stres

Oyunbazlığın, başa çıkma süreçlerinde önemli bir faktör olduğunun pek çok çalışmada ele alındığının (Hess ve Bundy, 2003; Magnuson ve Barnett, 2013; Qian ve Yarnal, 2011; Saunders, Sayer ve Goodale, 1999; Staempfli, 2007) altını çizen Clifford ve arkadaşları (2024) 694 kişi ile gerçekleştirdikleri, COVID-19 sürecinde oyunbazlığın yetişkinlerde stres ve başa çıkma üzerindeki etkisini araştırdıkları çalışmalarında yetişkin oyunbazlığını daha iyi fiziksel ve ruhsal sağlık seviyelerine işaret eden bir kişilik özelliği olarak tanımlarlar. Stresin iki faktörü olarak algılanan öz yeterlilik ve algılanan çaresizliğin yetişkinlerde oyunbazlık ve başa çıkma stratejileri arasındaki ilişkiye aracılık edip etmediğini kontrol ettikleri ve yapısal eşitlik modeli kullandıkları çalışmalarında, algılanan stresin her iki boyutunun da (algılanan öz yeterlilik ve algılanan çaresizlik) oyunbazlık ile başa çıkma stratejileri (uyarlanabilir, destekleyici ve uyumsuz başa çıkma stratejileri) arasındaki ilişkide kısmi aracı olduğunu bulgulamışlardır. Çalışmaları, oyunbazlığın algılanan öz yeterlilik ve algılanan çaresizlik için önemli bir yordayıcı olduğunu gösterdi. Daha yüksek oyuncu olma düzeyleri daha yüksek algılanan öz yeterlilik düzeyleriyle ilişkiliyken, daha yüksek oyuncu olma düzeyleri daha düşük algılanan çaresizlik düzeyleriyle ilişkiliydi. Öz yeterlilikteki artışlar, uyarlanabilir ve destekleyici başa çıkma stratejilerinde artışları işaret etti. Bununla birlikte, artan öz yeterlilikle, uyumsuz başa çıkma stratejileri azalıyordu. Oyunbazlıktaki artışlar, algılanan öz yeterlilik yoluyla uyarlanabilir ve destekleyici başa çıkma stratejilerindeki artışları öngörürken, bunun aksine, oyunculuğa giden yol, öz yeterlilik yoluyla olduğunda uyumsuz başa çıkmada bir azalmayı öngörüyordu. Oyunbazlığın algılanan çaresizlikle başa çıkma stratejisini nasıl yordadığı incelendiğinde; uyarlanabilir,

uyumsuz ve destekleyici başa çıkma stratejileri ile dolaylı yolların hepsi bir kez daha anlamlıydı. Algılanan çaresizlik aracısını kullanan dolaylı yol için, üç başa çıkma sonucu da oyunculuğun artmasının algılanan çaresizlikle birlikte başa çıkmada bir azalmayı yordayacağını bulguladılar. Oyunbazlık hem algılanan öz yeterlilik hem de algılanan çaresizlik için önemli bir yordayıcıydı; öz yeterlilik durumunda olumlu bir yordayıcı ve algılanan çaresizlik durumunda negatif bir yordayıcıydı.

Strese sebep olan etkenler oyunbaz bireylerin yaşamında daha küçük engeller oluştururken, daha az oyunbaz bireyler bu durumları çok önemli sorunlar olarak görebilir (Güvendi ve Hazar, 2016; Magnuson ve Barnett, 2013). Oyunbazlığın yetişkinlerde stres ve kaygı üzerindeki etkilerini inceleyen Magnuson ve Barnett (2013), oyunbaz bireylerin daha az stres ve kaygı yaşadıklarını ve stresli durumlarla daha etkili bir şekilde başa çıkabildiklerini gözlerken, oyunbazlığın stres ve kaygı ile negatif korelasyon gösterdiğini, yani oyunbazlık arttıkça stres ve kaygının azaldığını tespit etmişlerdir. Bu bağlamda, oyunbazlığın anksiyete üzerinde koruyucu bir etkisi olduğu ve anksiyeteyi azalttığı söylenebilir.

2.4.8. Diğer Kavramlar

Gordon (2014), oyunun sağlıklı gelişimdeki merkezi rolünü aydınlatmak amacı ile çeşitli disiplinlerden araştırmaları sentezleyerek kaleme aldığı oyunbazlığın kökeni ve geleceği üzerine makalesinde; bebeklikteki güvenli bağlanmayı yetişkin bireyin iyi oluşuyla ilişkilendiren bağlanma teorisindeki araştırmaya dayanarak, oyunbazlığın güvenli bağlanmanın yaşam boyu bir sonucu ve iyi oluşun birincil faktörlerinden olabileceğine işaret eder. Gordon, bebeklerin birincil bağlanma davranışlarından olan bağlanma ve keşfetme davranışlarını, protososyal ve keşifsel oyun olarak canlandırmalarını tartışarak devam ettiği çalışmada, bunların yaşam boyu oyun ve gelişim için nasıl bir temel oluşturduğunu gösterir. Farklı bağlanma stillerinden kaynaklanan ve yaşam boyunca oyunbazlığı geliştirdiğini veya engellediğini iddia ettiği çeşitli dünya görüşleri için muhtelif metaforları inceler. Yetişkinlerin uyumlu oyun yoluyla güvenli bağlanma edinebilecekleri ve doğuştan gelen oyunbazlıklarını ve iyi oluşlarını geri kazanabilecekleri teorisini tartışır.

Yine 2022 yılında bu sefer Sırbistan'da gerçekleştirilen 19 ila 29 yaşları arasındaki 200 genç yetişkinin katıldığı araştırmada oyunbazlık ile kişilerarası ve bireysel dayanıklılığın ilişkisi incelenmiş ve oyunbazlık ile hem kişilerarası hem de bireysel dayanıklılık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon bulunmuştur ($p=0,00$, Pearson katsayısı .410**) (Stojadinović ve Pavlović, 2024).

Gerçeklik terapisi, William Glasser (1965) tarafından geliştirilen ve bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarını (sevgi ve ait olma, güç, özgürlük, eğlence ve hayatta kalma) karşılamalarına odaklanan bir terapi yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, bireylerin sorumlu seçimler yaparak yaşamlarında daha tatmin edici bir denge kurmalarını hedefler (Glasser, 1999). Oyunbazlık ise, bireylerin yaratıcılık, esneklik ve eğlence arayışı gibi özelliklerini yansıtan bir kişilik özelliği olarak tanımlanmaktadır (Proyer, 2014). Gerçeklik terapisi ve oyunbazlık arasındaki ilişki, özellikle eğlence ve yaratıcılık ihtiyaçlarının karşılanması bağlamında önemli bir kesişim alanı sunmaktadır. Oyunbazlık, bireylerin yaşamlarında daha fazla keyif ve anlam bulmalarına yardımcı olarak, gerçeklik terapisi sürecinde temel ihtiyaçların karşılanmasına katkıda bulunabilir (Proyer, 2017).

Oyunbazlık, gerçeklik terapisi sürecinde bireylerin stres yönetimi, duygu düzenleme ve psikolojik dayanıklılık gibi alanlarda daha etkili stratejiler geliştirmelerine yardımcı olabilir. Örneğin, oyunbazlık özellikleri yüksek olan bireyler, zorlu durumlara daha esnek ve yaratıcı bir şekilde yaklaşarak, stresin olumsuz etkilerini azaltabilirler (Magnuson ve Barnett, 2013). Ayrıca, oyunbazlık, bireylerin sosyal ilişkilerini güçlendirerek, sevgi ve ait olma ihtiyaçlarını karşılamalarına da katkıda bulunabilir (Proyer, 2014). Gerçeklik terapisi bağlamında, oyunbazlık özelliklerinin terapötik süreçte kullanılması, bireylerin yaşamlarında daha fazla eğlence ve yaratıcılık bulmalarını sağlayabilir. Bu, özellikle depresyon, kaygı ve sosyal izolasyon gibi durumların tedavisinde etkili bir araç olarak değerlendirilebilir (Glasser, 1999; Proyer, 2017).

Transaksiyonel analiz, Eric Berne (1961) tarafından geliştirilen ve bireylerin iletişim süreçlerini, kişilik yapılarını ve ilişki dinamiklerini anlamaya odaklanan bir psikoterapi yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, bireylerin "ebeveyn", "yetişkin" ve "çocuk" ego durumları arasındaki etkileşimleri inceleyerek, sağlıklı iletişim ve ilişki kurma becerilerini geliştirmeyi hedefler (Berne, 1961). Oyunbazlık ise, bireylerin yaratıcılık, esneklik, eğlence arayışı ve sosyal etkileşimde spontanlık gibi özelliklerini yansıtan bir kişilik özelliği olarak tanımlanmaktadır (Proyer, 2014). Transaksiyonel analiz ve oyunbazlık arasındaki ilişki, özellikle "çocuk ego durumu" ve bireylerin sosyal etkileşimlerindeki spontanlık ve yaratıcılık bağlamında önemli bir kesişim alanı sunmaktadır. Oyunbazlık, bireylerin "çocuk ego durumunu" sağlıklı bir şekilde ifade etmelerine ve ilişkilerinde daha keyifli ve yaratıcı bir iletişim kurmalarına katkıda bulunabilir (Stewart ve Joines, 2009).

Transaksiyonel analiz bağlamında, oyunbazlık özellikleri, bireylerin iletişim tarzlarını ve ilişki dinamiklerini olumlu yönde etkileyebilir. Örneğin, oyunbazlık, bireylerin "çocuk ego durumunu" daha sağlıklı bir şekilde kullanmalarını sağlayarak, ilişkilerde daha spontan

ve yaratıcı bir iletişim kurmalarına yardımcı olabilir (Berne, 1961). Ayrıca, oyunbazlık, bireylerin sosyal etkileşimlerinde daha esnek ve uyumlu olmalarını sağlayarak, "ebeveyn ego durumunun" katı ve eleştirel yönlerini dengeleyebilir (Stewart ve Joines, 2009). Bu durum, özellikle çift terapisi ve grup dinamikleri gibi alanlarda, bireylerin ilişkisel bağlarını güçlendirmek için önemli bir araç olarak değerlendirilebilir (Proyer, 2014).

2.5. OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği

Proyer (2017, s. 9) tarafından 2017 yılında Almanca ve İngilizce olarak geliştirilen OLIW ölçeğinde, 1= kesinlikle katılmıyorum, 7=kesinlikle katılıyorum olmak üzere, 7'li Likert tipi ölçek sistemi kullanılmıştır. OLIW'in orijinal versiyonu 28 madde ve dört alt ölçekten oluşmaktadır. Bu dört alt ölçek Proyer tarafından ileri sürülen yapısal bir model olan oyunbazlık modeline dayanmaktadır. Bu alt ölçekler Öteki Yönelimli Oyunbazlık (başkalarıyla eğlenceli etkileşimden hoşlanma), Tasasız Oyunbazlık (kendiliğindenliği planlamaya tercih etme), Zihinsel Oyunbazlık (problem çözmeyi sevmek ve karmaşıklığı tercih etmek), Tuhaf Oyunbazlık'tır (alışılmadık şeyleri ya da kişileri tercih etmek).

Cronbach's Alpha değerleri $\alpha = .66-.79$, üç ay arayla gerçekleştirilen test, tekrar test skorları= .67- .87 (≤ 3 ay)'dır. PCA ve CFA; diğer oyunculuk ölçümleri ile yakınsak, büyük beş kişilik özelliği ile ayırt edici; günlük oyun davranışı derecelendirmeleri ile yakınsak, beklenen aralıkta öz- diğer derecelendirmeler bulgulanmıştır.

2.5.1. Orijinal Ölçeğin Geçerlilik ve Güvenirlik Sonuçları ve SMAP Analiz

Sonuçları

Orijinal ölçeğin SMAP analizi sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. OLIW Maddeleri İçin Orijinal Çalışmanın Faktör Yüklemleri (Oblimin Rotasyonu), Dağılım İstatistikleri, Yaş ve Cinsiyet ile İlgili Korelasyonlar

Madde No	Tasasız Oyunbazlık	Tuhaf Oyunbazlık	Öteki Yönelimli Oyunbazlık	Zihinsel Oyunbazlık	AO	SS	Ç	B
1	.12	-.17	-.03	.43	4.91	1.45	-.69	-.19
5 (R)	-.15	-.05	0	.49	4.62	1.64	-.36	-.72
9	.19	-.21	.13	.51	4.61	1.34	-.38	-.13
13 (R)	.19	-.18	.04	.47	4.29	1.47	-.14	-.65
17	.2	-.16	.07	.51	4.25	1.49	-.23	-.58
21 (R)	.1	-.05	.07	.54	4.8	1.49	-.43	-.61
25	-.06	.09	-.07	.63	5.57	1.5	1.02	.31

2 (R)	.67	-.09	-.02	-.17	4.39	1.58	-.08	-.85
6	.68	.09	.02	.22	4.29	1.61	-.25	-.9
10	.55	.19	.19	.12	3.74	1.57	.01	-.9
14	.58	.1	.09	.25	5.56	1.09	-.8	1.03
18	.68	.06	-.01	.15	5.19	1.37	-.82	.35
22	.63	-.16	.03	-.15	4.07	1.71	-.01	1.15
26	.69	-.23	-.13	-.09	4.4	1.84	-.23	1.09
3	.12	-.13	.62	.07	5.53	1.2	-.9	.7
7	.04	-.07	.59	-.05	4.88	1.61	-.67	-.39
11	.08	0	.69	-.2	5.72	1.39	1.21	.98
15 (R)	.14	.02	.49	.11	5.49	1.38	-.8	.07
19	-.15	-.14	.56	-.06	4.34	1.76	-.27	-.91
23	.09	0	.57	.1	5.12	1.43	-.69	.09
27 (R)	-.15	.11	.39	.05	5.98	1.45	-1.6	1.85
4	-.06	-.79	-.08	.05	4.86	1.36	-.3	-.47
8	.05	-.73	.08	-.05	4.58	1.54	-.54	-.32
12	.22	-.59	.14	-.04	4.96	1.4	-.5	-.3
16	-.02	-.71	-.04	.07	5.38	1.25	-.74	.32
20	.02	-.64	.11	.12	5.28	1.3	-.77	.39
24	-.1	-.56	.01	.06	4.09	1.85	-.06	1.22
28	.01	-.42	.01	.04	3.56	1.6	.15	-.89

Not: $N = 564-628$; dört OBLIMIN dönüştürülmüş faktöre yüklemeleri; AO = Aritmetik Ortalama, SS = Standard Sapma; Ç = Çarpıklık; B = Basıklık. R = ters kodlanmış madde. * $p < .05$; ** $p < .01$.

2.5.2. Geliştirilmesi, Hangi Dillere Çevrildiği

OLIW ölçeği 2017 yılında İsviçre’de René T. Proyer tarafından Almanca ve İngilizce, çift dilli olarak ve 28 maddeden oluşan şekilde geliştirilmiş; daha sonra ölçeğin kısa formu (OLIW-S) 12 madde ve yine 4 faktör (her faktör için üç madde) ile René T. Proyer, Kay Brauer ve Annegret Wolf tarafından (2019) gene Almanca ve İngilizce oluşturulmuştur. Bu çalışma, Proyer (2017) tarafından OLIW ölçeğinin alt boyutlarının test-tekrar test korelasyonlarını değerlendirme amacıyla seçilen 12 maddenin, 28 maddelik standart ölçeğin kısa bir formu (OLIW-S) olarak kullanılabileceğini destekleyen kanıtlar sunmaktadır (Proyer, Brauer, ve diğerleri, 2019, s. 4).

Ölçeğin kısa formu olan OLIW-S, İbraniceye çevrilmiş ve İsrail’deki bir örnekleme psikometrik özellikleri Dori Rubinstein, Mooli Lahad, Gilad Weinstock, Kay Brauer ve René T. Proyer tarafından gerçekleştirilen bir çalışmayla incelenmiştir (2023).

Çalışma kapsamında yapılan analizler sonucunda, OLIW-S'nin İbranice çevirisinin iç tutarlılık katsayılarının kabul edilebilir düzeyde olduğu (α ve ω değerleri .53 ile .80 arasında) ve faktöriyel geçerliliğinin sağlandığı bulunmuştur. Ayrıca, Almanca versiyonla yapılan karşılaştırmalarda ölçüm değişmezliği test edilmiştir. Genel olarak, bulgular, OLIW-S'nin İbranice çevirisinin psikometrik açıdan geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir (Rubinstein ve diğerleri, 2023).

2.5.3. Kapsamı Ve Kullanım Alanları

OLIW ölçeği (Other-Directed, Lighthearted, Intellectual, Whimsical), yetişkinlerde oyunbazlık (playfulness) özelliklerini değerlendirmek için René T. Proyer tarafından geliştirilmiş bir araçtır. Ölçek, bireylerin kişiliğinde bulunan farklı oyunbazlık türlerini ölçmeyi amaçlar ve oyunbazlığın psikolojik, sosyal ve bilişsel yönlerini değerlendirmek için kapsamlı bir model sağlar. OLIW ölçeği, oyunbazlığın dört alt boyutunu ölçer. Bu dört boyut, oyunbazlığın bireyin kişilik özelliklerindeki farklı yansımalarını anlamayı ve değerlendirmeyi sağlar. Bu boyutlar şunlardır:

Other-Directed Playfulness (Öteki Yönelimli Oyunbazlık): Sosyal oyunbazlık ile ilgilidir. Bireyin başkalarıyla eğlenceli, neşeli ya da mizah dolu etkileşimler kurma eğilimini ifade eder.

Lighthearted Playfulness (Tasasız Oyunbazlık): Hayata karşı pozitif bir yaklaşımı ve olaylara hafif bir perspektiften bakmayı ifade eder. Günlük yaşamda rahat ve kaygısız bir duruş gösterme eğilimiyle ilgilidir.

Intellectual Playfulness (Zihinsel Oyunbazlık): Bilinçli olarak yaratıcı, yenilikçi ya da problem çözme odaklı bir oyunbazlık türü. Yeni düşünceler ya da farklı bakış açıları üretme eğilimi.

Whimsical Playfulness (Tuhaf Oyunbazlık): Daha alışılmadık, tuhaf ya da fanteziye eğilimli bir oyunbazlık türü. Bireyin hayal gücü kullanarak yaratıcı ya da eğlenceli çözümler bulma eğilimi.

OLIW testi, çeşitli akademik araştırma ve klinik uygulamalı alanlarda kullanılabilir.

2.6. OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeğinin Kullanıldığı Araştırmalar

Yetişkinlerin Oyun Oynama Eğilimlerinin Değerlendirilmesinde Tanışıklık Faktörünün Etkisi" başlıklı çalışmada, (Brauer, Sendatzki ve Proyer, 2024) yetişkinlerin oyun oynama eğilimlerinin, tanıdıklık derecesi arttıkça ne kadar doğru bir şekilde tahmin edilebileceğini araştırmışlardır. Araştırmacılar, farklı sürelerde tanışık olduğunu beyan eden

bireylerin (en az 1 aydan en fazla 62,2 yıla kadar birbirlerini tanıyan 658 ikiliden toplam 1318 kişiden veri toplanmış) oyunbazlık özelliklerini karşılıklı olarak değerlendirerek, "tanışıklık etkisi"ni incelemişlerdir. Çalışmanın sonuçlarına göre, insanlar genel olarak, bir kişiyi ne kadar iyi tanırlarsa tanısınlar, o kişinin oyunbazlık eğilimlerini oldukça tutarlı bir şekilde tahmin edebilmektedirler. Bu bulgu, "yetişkin oyunbazlığı" kavramının, sosyal çevre tarafından nispeten ortak bir anlayışla değerlendirildiğini göstermektedir. Ancak, araştırmacılar, farklı oyun türleri ve sosyal ilişkiler bağlamında bazı nüanslar olduğunu da belirtmişlerdir. Örneğin, zihinsel oyunbazların bu eğilimleri, yakın arkadaşları tarafından daha farklı yorumlanabilmektedir. Bu durum, sosyal çevrenin, bireyin oyunbazlık türünü farklı şekillerde algılayabileceğini göstermektedir. Bu çalışma, yetişkin oyunbazlığının sosyal bir olgu olduğunu ve bireylerin sosyal ilişkileri içinde önemli bir yer tuttuğunu vurgulamaktadır.

2024 tarihli başka bir çalışmada, (Brauer, Stumpf ve Proyer, 2024) Yaşları 50 ile 98 arasında değişen 210 katılımcıdan toplanan öz bildirim verileri üzerinden oyunbazlığın, yaşam doyumu, PERMA modelindeki (Bu model, pozitif psikolojide sıkça kullanılan bir modeldir ve mutluluğu beş temel unsurun bir araya gelmesi olarak tanımlar: Pozitif duygular (Positive emotions), Katılım (Engagement), İlişkiler (Relationships), Anlam (Meaning) ve Başarı (Accomplishments)) iyi oluş alanları ve karakter güçleri ile ilişkisi incelenmiştir. Yapılan analizler, oyunbazlığın bu değişkenlerle orta düzeyde pozitif bir ilişki içinde olduğunu göstermiştir. Özellikle, OLIW modelindeki "Diğerlerine Yönelik Olma" alt boyutu, olumlu psikolojik işlevsellik ile daha güçlü bir ilişki sergilemiştir (Hrubá, 2024).

Avustralya'da gerçekleştirilen yakın tarihli bir araştırmada (Parker, Kennedy Behr, Wright ve Brown, 2023) izolasyon ve yalnızlık riskine maruz kalan 60 yaş üzeri 123 yetişkin üzerinde oyunbazlığın iyi oluş düzeyi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu çalışmada, Yetişkin Oyunbazlık Ölçeği (OLIW) ve PERMA-Profilier iyi oluş ölçeği kullanılarak, oyunbazlığın farklı türlerinin ve bunların öz bildirilen iyi oluş düzeyleri üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışmada, bootstrap yöntemi ile çoklu doğrusal regresyon analizi yaparak, OLIW ve PERMA-Profilier alt ölçekleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bulgular, oyunbazlığın yaşlı yetişkinlerin iyi oluşu için önemli bir yordayıcı olduğunu göstermektedir. Özellikle, OLIW ölçeğindeki "Diğerlerine Yönelik Olma" alt ölçeği, yani başkalarından keyif alma ve zor durumlarda oyunbazlığı kullanma eğilimi, PERMA-Profilier'deki tüm iyi oluş alt ölçeklerini en güçlü şekilde yordamıştır. Bu bulgu, sosyal etkileşimlerin ve başkalarıyla bağlantı kurmanın, yaşlı yetişkinlerin yaşam memnuniyeti ve genel iyi oluşu üzerindeki önemini vurgulamaktadır. Çalışma, oyunbazlığın, özellikle sosyal aktiviteler

bağlamında, ergoterapi müdahalelerinde kullanılabilecek potansiyeline dikkat çekmektedir. Oyunbazlık, yaşlı yetişkinlerin sosyal izolasyonu azaltmalarına, yeni beceriler öğrenmelerine ve yaşamlarına anlam katmalarına yardımcı olabilir. Sonuç olarak, bu araştırma, oyunbazlığın yaşlı yetişkinlerin iyi oluşu için önemli bir faktör olduğunu ve özellikle sosyal etkileşimleri içeren etkinliklerin, yaşlıların yaşam kalitesini artırmada etkili olabileceğini göstermektedir.

İnsan cinselliğinde oyunbazlığın rolüne ilişkin yapılan bir çalışmada, bağımsız olarak toplanan dört örnekleme ($N=1124$) dayalı üç farklı çalışma bir araya getirilerek kapsamlı bir değerlendirme yapılmıştır. Araştırmanın temel amacı, genel oyunbazlık ile farklı oyunbazlık yönleri (öteki yönelimli, tasasız, zihinsel, tuhaf) arasında ve bu özelliklerin cinsellikle ilişkili kişilik özellikleri (seks yedili) ve sadomazoşist cinsel uygulamalar (BDSM) ile olan ilişkileri incelenmektir. Çalışma bulguları, genel oyunbazlık ile seks yedili özelliklerinin çeşitli alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Özellikle, tuhaf oyunbazlık özelliği, seks yedili özelliklerinin tüm alt boyutlarıyla güçlü bir ilişki içinde bulunmuştur. Cinsel uyarım arayışı gibi daha spesifik bir cinsel kişilik özelliği ise oyunbazlık ile daha zayıf bir ilişki sergilemiştir. İlginç bir bulgu olarak, BDSM uygulamalarına katılan bireylerin, katılmayanlara göre daha yüksek düzeyde oyunbazlık sergilediği belirtilmiştir. Bu bulgular, oyunbazlığın, özellikle de tuhaf oyunbazlık yönünün, cinsellikle ilişkili kişilik özellikleriyle yakından ilişkili olduğunu ve BDSM gibi daha spesifik cinsel davranışlarla da bağlantılı olabileceğini göstermektedir. Bu sonuçlar, oyunbazlığın insan cinselliğindeki karmaşık rolünü daha iyi anlamak için önemli bir katkı sağlamaktadır (Brauer, Friedemann, Chick ve Proyer, 2023).

Almanca konuşan yetişkinlerin oyunbazlık algılarını dil aracılığıyla incelemek amacıyla gerçekleştirilen çalışmada 264 katılımcıdan, OLIW ölçeğinin yanı sıra oyunbazlık anlayışlarına ilişkin kendi kelimeleriyle yazılı açıklamalar yapmalarını istenmiştir. Dil kullanımını nicel olarak analiz etmek için katılımcıların açıklamalarındaki kelime sayısı, kullanılan kelime türleri ve dilbilgisel yapılar detaylı bir şekilde incelenmiş, oyunbazlık algılarının dilsel yansımaları ortaya konmuştur. Bulgular, oyunbazlık düzeyi yüksek olan katılımcıların, oyunbazlığı tanımlarken daha fazla kelime kullandıklarını ve daha detaylı açıklamalar yaptıklarını göstermiştir. Bu durum, oyunbazlık düzeyinin yüksekliğinin, bireylerin bu kavramı daha zengin ve nüanslı bir şekilde kavradıklarını gösterdiği şeklinde yorumlanabilir. Ancak, oyunbazlığın farklı alt boyutlarının dilsel yansımaları farklılık göstermiştir. Örneğin, zihinsel oyunbazlık ile ilişkili olarak daha çok bilişsel süreçleri ifade eden kelimeler kullanılmıştır. Bu bulgu, zihinsel oyunbazlığın daha çok düşünsel ve zihinsel

bir süreç olarak algılandığını düşündürmektedir. Cinsiyet ve yaşın da dil kullanımını etkilediği görülmüştür. Kadın katılımcılar ve daha genç yaş grupları, oyunbazlığı tanımlarken daha uzun ve detaylı açıklamalar yapma eğiliminde olmuştur. Bu bulgu, kadınların ve gençlerin oyunbazlık kavramına farklı bir perspektifle yaklaştıklarını ve bu konuya daha fazla ilgi gösterdiklerini düşündürmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma, oyunbazlık algılarının dilsel yansımaları üzerine önemli bilgiler sunmaktadır. Dilsel analiz yönteminin, oyunbazlık gibi öznel ve çok boyutlu bir kavramın daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağladığı görülmektedir. Bu bulgular, gelecekteki oyunbazlık araştırmaları için yeni perspektifler sunmaktadır (Brauer, Sendatzki ve Proyer, 2022).

İran'da gerçekleştirilen bir çalışmada İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen bir grup yetişkinde kişilik yapısı olarak oyunbazlığın algılanan işlevleri bulgulamaya çalışılmıştır. İran'ın ikinci büyük şehrinde özel bir dil enstitüsüne devam eden 38 EFL (Yabancı bir dil olarak İngilizceyi bir sınıfta öğrenme, gündelik yaşantısına ana dil ile devam etmek) öğrencisi ile gerçekleştirilen çalışmada oyunbazlığın özellikle "öteki yönelimli" ve "zihinsel" boyutlarının İngilizce öğrenme başarısı ile pozitif bir korelasyon gösterdiğini ortaya koymuştur (Barabadi, Elahi Shirvan, Shahnama ve Proyer, 2022).

18-25 yaş aralığında Hintli öğrencilerle yapılan başka bir çalışmada 256 Hintli öğrenci üzerinde oyunbazlığın öznel iyi oluş, öz-bağışlama ve yaşam doyumu ile olan ilişkisi incelenmiştir. Çevrimiçi toplanan veriler üzerinde gerçekleştirilen Pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre, oyunbazlık ile öznel iyi oluş arasında düşük düzeyde pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, oyunbazlığın bireylerin kendilerini iyi hissetme düzeyleri ve yaşamdan memnuniyetleri ile sınırlı bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir (Dhakkan ve diğerleri, 2022).

Kütüphaneciler ($N=339$) ve polis memurları ($N=399$) olmak üzere iki farklı meslek grubunda yetişkin oyunbazlığı ile heyecan arayışı arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada, polis memurlarının heyecan arayış düzeyleri kütüphanecilere göre daha yüksek bulunmasına rağmen, iki grup arasında oyunbazlık düzeyleri açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak hem kütüphanecilerde hem de polis memurlarında oyunbazlık ile heyecan arayışı arasında pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Bu bulgu, oyunbazlık ve heyecan arayışının birbirini tamamlayan eğilimler olabileceğini göstermektedir (Brauer, Scherrer ve Proyer, 2021).

Yine Avustralya'da gerçekleştirilen başka bir çalışmada, yetişkinlerde oyunbazlık ve iyi oluş arasındaki ilişki incelenmiş, 175 yetişkin üzerinde oyunbazlık ile iyi oluş arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada, yapılan çoklu regresyon analizleri sonuçlarına göre,

oyunbazlığın yetişkinlerin iyi oluş düzeyini önemli ölçüde yordadığı bulunmuştur. Özellikle, oyunbazlık ile olumlu duygulanım, sosyal ilişkiler, yaşam doyumu ve genel refah arasında güçlü pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Bu bulgular, oyunbazlığın yetişkinlerin yaşam kalitesini artıran önemli bir faktör olduğunu göstermektedir (Farley, Kennedy-Behr ve Brown, 2021).

Brezilya'da gerçekleştirilen bir çalışmada, 939 yetişkinin katılımıyla daha çok yetişkinlerin oynadığı oyunlara yatırım ile (satranç, futbol, video oyunu, dart, bilardo gibi beceri ve strateji gerektiren oyunlar) oyunbazlık ve oyun oynama davranışının evrimsel teorilerle ilişkilendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, yetişkinlerin satranç, futbol gibi çeşitli oyunlara ayırdıkları zaman ile oyunbazlık, partner edinme ve statü arayışı arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda, oyunlara zaman ayırmanın, oyun topluluklarında daha çok statü kazanma ihtiyacıyla ilişkili olduğu, ancak doğrudan partner edinme veya genel oyunbazlık düzeyiyle ilişkili olmadığı bulunmuştur. Bu bulgu, oyun oynama davranışının, evrimsel süreçte bireylerin sosyal gruplarda ölümcül olmayan bir statü elde etme mücadelesi olarak ortaya çıkmış olabileceğini düşündürmektedir (Moraes, 2021).

Hong Kong'da gerçekleştirilen bir çalışmada, yetişkinlerin oyunbazlık özellikleri ile ebeveynlik tarzları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada, ebeveynlerin oyunbazlık düzeylerinin, çocuklarının oyun süreleri üzerinde doğrudan bir etkisi bulunamamış olsa da, ebeveynlerin oyunbazlık düzeyleri ile uyguladıkları ebeveynlik tarzları arasında pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Yani, daha oyunbaz yetişkinlerin, çocuklarına daha oyunbaz bir ebeveynlik yaklaşımı sergiledikleri görülmüştür. Bu bulgu, yetişkinlerin oyunbazlık özelliklerinin, ebeveyn-çocuk etkileşimini şekillendirmede önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir (Tsoi, 2020).

Finlandiya'da gerçekleştirilen bir çalışmada yetişkinlerin kişilik özellikleri ve oyunbazlık eğilimlerinin, çocuklara ve genç yetişkinlere yönelik ancak yetişkinlerin de ilgisini çeken içeriklere (kidult medya) olan ilgi ve satın alma davranışları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, kişilik özellikleri ve oyunbazlık düzeylerinin, kidult medyaya olan ilgi ve satın alma eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi bulunamamıştır (Vandenhoute ve Venken, 2018).

BÖLÜM 3

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, nicel araştırma modellerinden yapısal eşitlik modelinin doğrulayıcı faktör analizi modeli kullanılmıştır. (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017).

3.2. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları 2024 yılında Türkiye’de ve yurtdışında yaşayan Türkçe konuşan 19 -79 yaş aralığındaki 499 kadın 347 erkekten oluşan yetişkinlerdir. Örneklem ölçüt örnekleme (criterion sampling) yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Ölçüt örnekleme yönteminde, örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan öğeler örnekleme dahil edilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2017). Örneklemen büyüklüğü ise örneklem korelasyon matrisinin olasılığını en yüksek yapan faktör yükleri kullanılarak ölçek madde sayılarının toplamının 5 ile çarpılması yöntemi ile tespit edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

3.2.1. Araştırmanın Dahil Edilme Kriterleri

- ☐ 18 yaşından büyük olmak
- ☐ Türkçe biliyor olmak
- ☐ Okur yazar olmak
- ☐ Araştırmaya katılmaya gönüllü olmak.

3.2.2. Araştırmanın Dışlama Kriterleri

- ☐ 18 yaşından küçük olmak,
- ☐ Türkçe iletişim kuramıyor olmak,
- ☐ Araştırmaya katılmayı arzu etmiyor olmak.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu katılımcıların geçmiş ve güncel sosyo-demografik verilerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından düzenlenmiştir. Formun içeriğinde katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durumları, eğitim durumları, yaşadıkları ve doğdukları şehre dair bilgileri içeren soruları kapsamaktadır.

3.3.2. OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği

Proyer (2017) tarafından geliştirilmiştir. Toplam 28 madde bulunan 7'li Likert tipi ölçektir. 18 Yaşından büyük bireylere uygulanabilen ölçeğin Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı .80'dir. Ölçekten en az 28, en çok ise 140 puan alınabilir. Anket sonucunda alınan yüksek puan yüksek oyunbazlık özelliği olarak yorumlanır. Dört alt ölçeği ve alt ölçeklere maddelerin dağılımı şöyledir. Ters sorular R harfi ve kırmızı renk ile temsil edilmiştir.

Öteki Yönelimli Oyunbazlık: 3, 7, 11, **15R**, 19, 23, **27R**

Tasasız Oyunbazlık: **2R**, 6, 10, 14, 18, 22, 26

Zihinsel Oyunbazlık: 1, **5R**, 9, **13R**, 17, **21R**, 25

Tuhaf (abartılı) Oyunbazlık: 4, 8, 12, 16, 20, 24, 28

R = ters kodlanmış madde.

3.3.3. Beş Faktör Kişilik Ölçeği, BFÖ (The Big Five Inventory, BFI)

John, Donahue ve Kentle (1991) tarafından bireylerin kişiliğin prototipik bileşenlerini ölçmek üzere geliştirilen Beş Faktör Kişilik Ölçeği (BFÖ) Sümer ve Sümer (Sümer ve Sümer, 2005) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Toplam 44 madde bulunan 5'li Likert tipi ölçektir. Ölçeğin Türkiye örneklemdaki Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı .66 – .77 arasında değişmektedir. Bu araştırmanın örneklem grubunda Cronbach's Alpha değeri .73'dir. Ölçekten en az 44, en çok ise 220 puan alınabilir. Beş alt ölçeği ve alt ölçeklere maddelerin dağılımı şöyledir. Ters sorular R harfi ve kırmızı renk ile temsil edilmiştir.

Dışadönüklük (Extraversion): 1, **6R**, 11, 16, **21R**, 26, **31R**, 36

Uyumluluk (Agreeableness): **2R**, 7, **12R**, 17, 22, **27R**, 32, **37R**, 42

Sorumluluk (Conscientiousness): 3, **8R**, 13, **18R**, **23R**, 28, 33, 38, **43R**

Nevrotiklik (Neuroticism): 4, **9R**, 14, 19, **24R**, 29, **34R**, 39

Açıklık (Openness): 5, 10, 15, 20, 25, 30, **35R**, 40, **41R**, 44

R = ters kodlanmış madde

3.3.4. Yetişkin Eğlence Eğilimi Özelliği Ölçeği (YEEÖÖ)

2016 yılında Yurt ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir (Yurt, Keleş ve Koğar, 2016). Toplam 19 madde bulunan 5'li Likert tipi ölçektir. 18 Yaşından büyük bireylere uygulanabilen ölçeğin Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı .85'dir. Bu araştırmanın örneklem grubunda da Cronbach's Alpha değeri .87'dir. Ölçekten en az 19, en çok ise 95 puan alınabilir. Anket sonucunda alınan yüksek puan yüksek oyunbazlık düzeyi olarak yorumlanır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Üç ana alt ölçeği vardır. Eğlence arayışı motivasyonu: eğlence inanışı, girişimcilik ve tepkisellik boyutlarından

oluşmaktadır. Diğer alt ölçekler ise baskılanmamışlık ve kendiliğindenlik'tir. Maddelerin alt ölçeklere dağılımı şöyledir;

Eğlence Arayışı Motivasyonu:

Eğlence İnancı: 10, 17.

Girişimcilik: 4, 6, 13, 19.

Tepkisellik: 2, 7, 14.

Baskılanmamışlık: 1, 3, 9, 12, 18.

Kendiliğindenlik: 5, 8, 11, 15, 16.

3.4. Verilerin Toplanması

İstanbul Rumeli Üniversitesi Etik Kurulu'ndan onay (E-53938333-050-39136, 31.05.2024) alınarak 24 Haziran ile 29 Temmuz 2024 tarihleri arasında araştırma süreci başlamış, dijital ortamda hazırlanan formun rastgele dağıtılması ile veriler toplanmıştır. 18 yaşından büyük, Türkçe ve okuma yazma bilen dünyanın herhangi bir yerinde yaşayan 846 kişiye ulaşılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 30.00 ve LISREL 8.80 programları aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, OLW Ölçeği, BFÖ ve YEEÖÖ kullanılmıştır.

3.5. Ölçek Uyarlama Çalışmasının Aşamaları

Uyarlama çalışması, öncelikle ölçeğin orijinal geliştiricisi René Proyer'dan gerekli izinlerin alınmasıyla başlamıştır. İlk önce hem İngilizce hem Almanca versiyonları DeepL Translator çevirici ile ilk çevirilere bakılmış, maddelerin benzerlikleri karşılaştırılmıştır. Daha sonra, alanında uzman, İngilizce ve Almanca dillerine hâkim dört uzman tarafından ölçeğin Türkçeye çevirisi yapılmıştır. Çevirilerin doğruluğunu teyit etmek amacıyla, dilbilimciler tarafından Türkçe metinler İngilizce ve Almancaya geri çevrilmiştir. Bu süreç, farklı dilbilimciler tarafından tekrarlanarak çevirilerin güvenilirliği sağlanmıştır (Almanca: Gülüzar Öztürk, Barış Acar ve İngilizce: Süreyya Evren, Gülüzar Öztürk ve Banu Büyükkal). Tüm bu aşamaların ardından, İstanbul Rumeli Üniversitesi Etik Kurulu'ndan onay (E-53938333-050-39136, 31.05.2024) alınarak araştırma süreci başlatılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR

Bu çalışmada, OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirliği SPSS 30.00 istatistik programı kullanılarak incelenmiştir. Ölçeğin yapısal geçerliliğini değerlendirmek ve orijinal sürümü ile Türkçe sürümünün faktör yapılarının uyumunu incelemek amacı ile Lisrel 8.80 istatistik programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış, ölçeğin alt boyutlarının beklenen yapıda olup olmadığı kontrol edilmiştir. Ayrıca, ölçeğin diğer ölçeklerle olan yakınsak ilişkileri BFÖ ve YEEÖÖ incelenerek birleşen geçerliliği desteklenmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için ise Cronbach's Alpha katsayısı ve test-tekrar test yöntemleri kullanılmıştır.

Verilerin parametrik istatistiksel analizlere uygunluğunu değerlendirmek amacıyla, her bir değişken için histogram analizi ve z puanı hesaplamaları yapılmıştır. Elde edilen bulgular, verilerin çoğunlukla normal dağılım gösterdiğini ortaya koymuştur. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 aralığında olması, bu bulguyu destekler niteliktedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Eksik veri analizi sonucunda, veri setinde herhangi bir eksik veriye rastlanmamıştır. Ölçeğin Türkçe versiyonunun yapısal geçerliliğini doğrulamak amacıyla gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizinde, aşırı uç değerlere sahip katılımcı gözlenmemiştir.

4.1. Örneklemin Betimsel Özellikleri

Çalışmanın betimsel özelliklerine dair sayısal veriler Tablo 2'de verilmiştir. Bu betimsel özelliklere göre çalışmada cinsiyet dağılımının Kadın (%59) Erkek (%41) arasında birbirlerine yakın bir oran yakalandığı görülmektedir. Eğitim durumunda ise çoğunluğu Lisans mezunları (%46.5) oluşturmıştır. Yine Medeni Durumda çoğunluğu Evli olanlar (%58.3) ve Çalışma Durumunda ise Memur (%20.2) kapsamaktadır.

Tablo 2. Örnekleminin Demografik Özellikleri

Kategori	Değişken	N	%
Cinsiyet	Kadın	499	59.00%
	Erkek	347	41.00%
Yaş	18-40	381	45.00%
	41-66	433	51.20%
	66-81	32	3.80%
Eğitim Durumu	İlkokul	2	.20%
	Ortaokul	6	.70%

	Lise	99	11.70%
	Ön lisans	67	7.90%
	Lisans	393	46.50%
	Lisansüstü	199	23.50%
	Doktora	80	9.50%
Medeni Hal	Bekar	153	18.10%
	Evli	493	58.30%
	Boşanmış/Dul	94	11.10%
	Ciddi Bir Romantik İlişkim Var	92	10.90%
	Nişanlı	14	1.70%
Çalışma Durumu	Çalışmıyorum	78	9.20%
	Ev Hanımı	36	4.30%
	Öğrenci	48	5.70%
	Emekli	98	11.60%
	Memur	171	20.20%
	Beyaz Yaka	166	19.60%
	Mavi Yaka	36	4.30%
	Yönetici	83	9.80%
	Esnaf	70	8.30%
	Sanatçı	51	6.00%
	Diğer	9	1.10%

N = 846

4.2. Geçerlik Çalışmalarına İlişkin Bulgular

4.2.1. Yapı Geçerliliğine Dair Bulgular

Doğrulamalı faktör analizi, sosyal bilimlerde ve psikometride yaygın olarak kullanılan bir istatistiksel modeldir. Bu analiz yöntemi, önceden belirlenmiş bir teorik yapının veya modelin gözlemlenen verilerle ne kadar uyumlu olduğunu değerlendirmek amacıyla kullanılır. Böylece, araştırmacılar varsayımlarını test etme ve modellerini güçlendirme imkânı bulurlar. OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği'nin yapısal geçerliliğini teyit etmek amacıyla uygulanan Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA), ölçeğin orijinal ve Türkçe versiyonlarının faktör yapıları arasındaki uyumu aydınlatmak amacıyla çeşitli uyum iyiliği indeksleri (χ^2/df , GFI, CFI, NFI, RMSEA, SRMR) aracılığıyla derinlemesine incelenmiştir. Bu indeksler, ölçeğin faktör yapısının hem orijinal hâlini ne derece yansıttığını hem de toplanan verilerle ne denli uyumlu olduğunu niceliksel olarak ortaya koymuştur. Bu modele dair uyum iyiliği değerleri Tablo 5'de verilmektedir.

Modelin uyum iyiliği değerlendirildiğinde, Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) ve Standardized RMR (SRMR) gibi uyum indeksleri kabul edilebilir sınırlar içinde çıkmıştır. Bu durum, modelin genel olarak verileri iyi temsil ettiğini göstermektedir.

Ancak, Goodness of Fit (GFI) ve Comparative Fit Index (CFI) gibi diğer uyum indeksleri, modelin veriye yeterince iyi uymadığını ortaya koymuştur. Bu durum, modelin bazı yönlerden geliştirilmesi gerektiğini düşündürmektedir.

Tablo 3. Ölçme Modeli İçin Uyum İndeksleri Değerleri

Uyum İndeksi	Değer	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Yorum	Referans
χ^2/sd	3.9	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 5$	Kabul edilebilir	(Wheaton, Muthen, Alwin ve Summers, 1977)
RMSEA	.06	$0 < RMSEA < .05$	$.05 < RMSEA < .10$	Kabul edilebilir	(Browne ve Cudeck, 1992)
SRMR	.06	$0 < SRMR < .05$	$.05 < SRMR < .08$	Kabul edilebilir	(Browne ve Cudeck, 1992)
GFI	.89	$.95 < GFI < 1.00$	$.80 < GFI < .95$	Yetersiz uyum	(Bentler, 1980; Bentler ve Bonett, 1980; Baumgartner ve Homburg, 1996; Marsh, Hau, Artelt, Baumert ve Peschar, 2006)
CFI	.87	$.95 < CFI < 1.00$	$.90 < CFI < .95$	Yetersiz uyum	(Bentler, 1980; Bentler ve Bonett, 1980; Baumgartner ve Homburg, 1996; Marsh ve diğerleri, 2006)
NFI	.84	$.95 < NFI < 1.00$	$.90 < NFI < .95$	Yetersiz uyum	(Bentler, 1980; Bentler ve Bonett, 1980; Baumgartner ve Homburg, 1996; Marsh ve diğerleri, 2006)
AGFI	.87	$.95 < AGFI < 1.00$	$.80 < AGFI < .95$	Yetersiz uyum	(Schermmelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003)

N = 846.

Diyagram incelendiğinde (Şekil 2.) ölçek maddelerinin .13 (5. Madde) ila .68 (14. Madde) arasında faktör yükü değerleri aldığı görülmektedir. Hata varyansları .53 ila .98 arasında yer almıştır (Şekil 3.). Faktörler arası korelasyon şöyle gözlenmiştir (Tablo 6).

Tablo 4. Modifikasyon Öncesi Faktör Korelasyonları

Faktör	Öteki Yönelimli Oyunbazlık	Tasasız Oyunbazlık	Zihinsel Oyunbazlık	Tuhaf Oyunbazlık
Öteki Yönelimli Oyunbazlık	1.00			
Tasasız Oyunbazlık	.38	1.00		
Zihinsel Oyunbazlık	.71	.61	1.00	
Tuhaf Oyunbazlık	.70	.54	.73	1.00

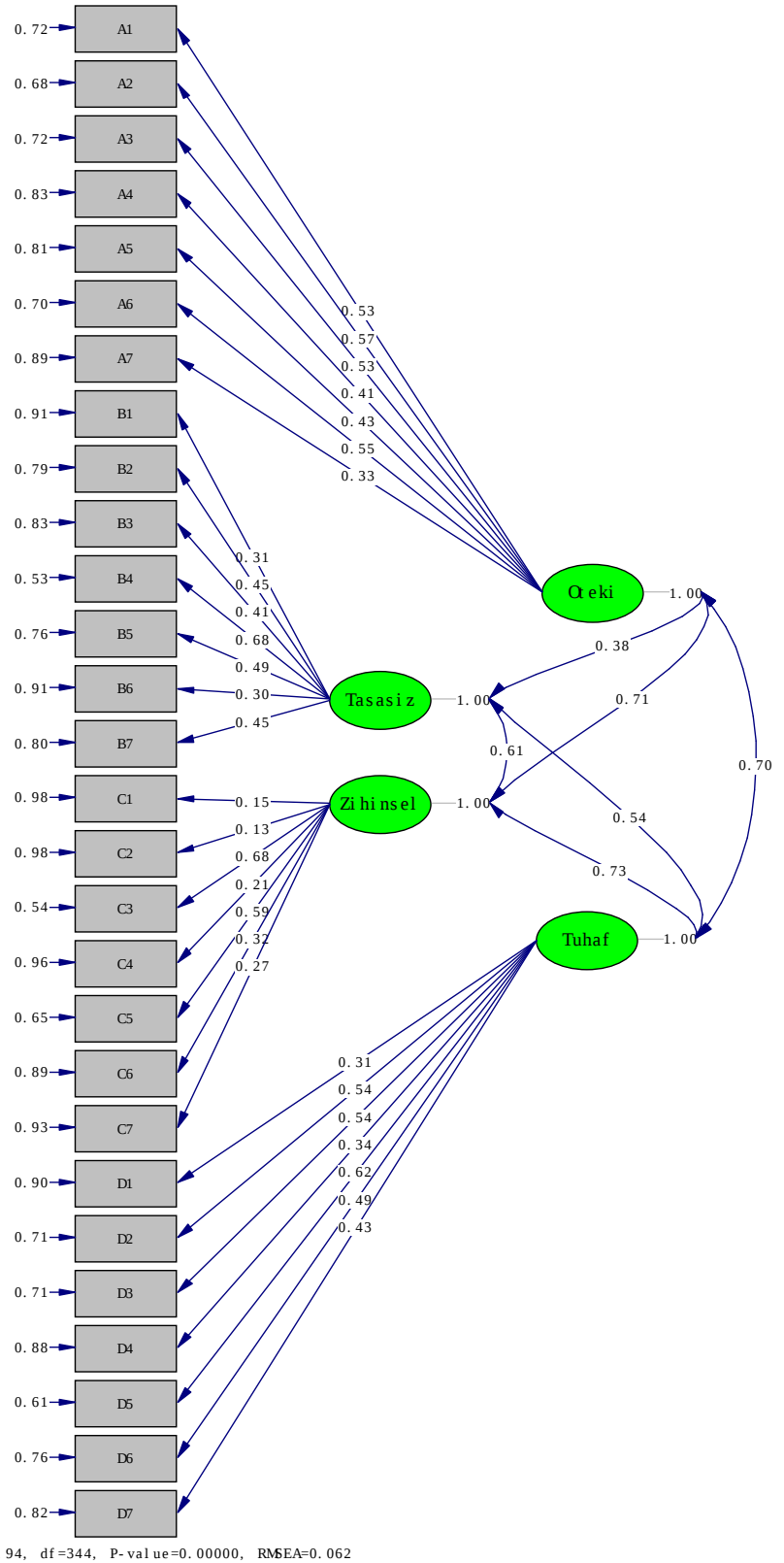
Not: * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$, N = 846.

Fit indeks değerlerini iyileştirmek üzere modifikasyonlar uygulanmıştır. Atanan kovaryanslar diyagramda gösterilmektedir. Buna göre tasasız oyunbazlığın 3. maddesinden 2. maddesine ve zihinsel oyunbazlığın 6. maddesinden 4. maddesine kovaryans atanmıştır (Şekil 4.). Yeni değerleri diyagramdan izlemek mümkündür. Modifikasyon sonrası Faktörler arası korelasyon değerleri Tablo 7’de belirtilmiştir. Modifikasyon sonrası yeni uyum değerleri Tablo 8’de gösterilmiştir.

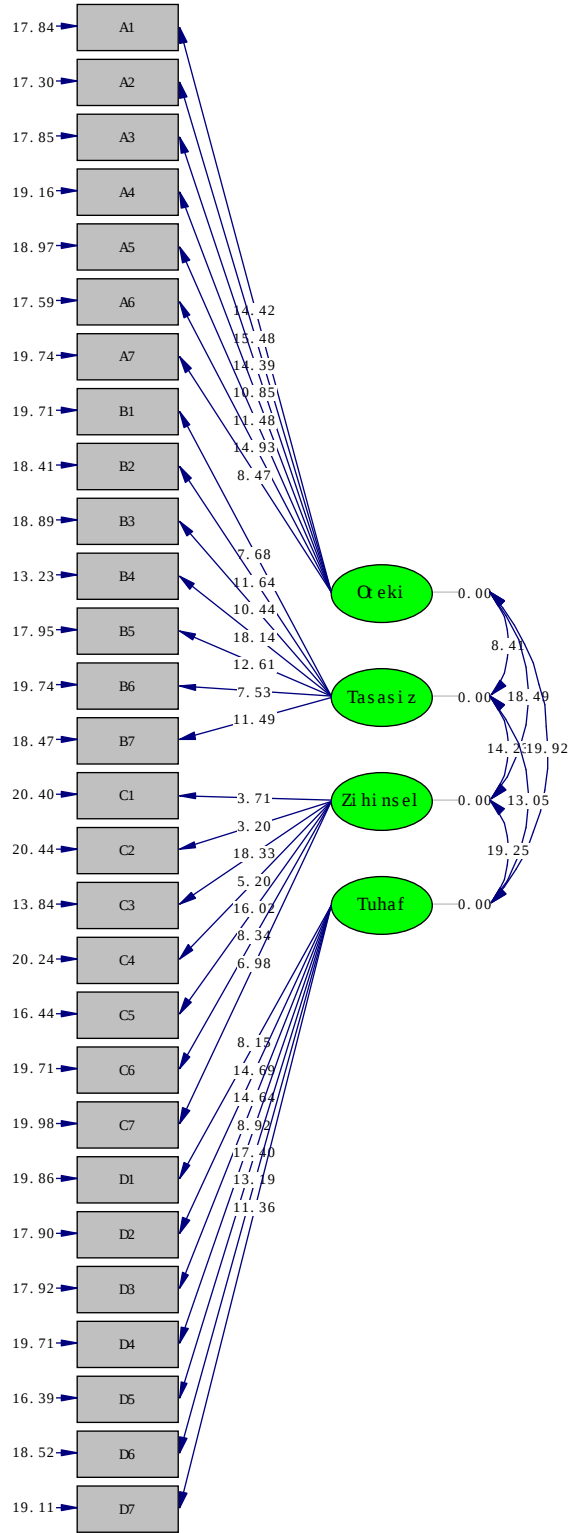
Tablo 5. Modifikasyon Sonrası Faktör korelasyonları

Faktör	Öteki Yönelimli Oyunbazlık	Tasasız Oyunbazlık	Zihinsel Oyunbazlık	Tuhaf Oyunbazlık
Öteki Yönelimli Oyunbazlık	1.00			
Tasasız Oyunbazlık	.41***	1.00		
Zihinsel Oyunbazlık	.70***	.61***	1.00	
Tuhaf Oyunbazlık	.70***	.56***	.73***	1.00

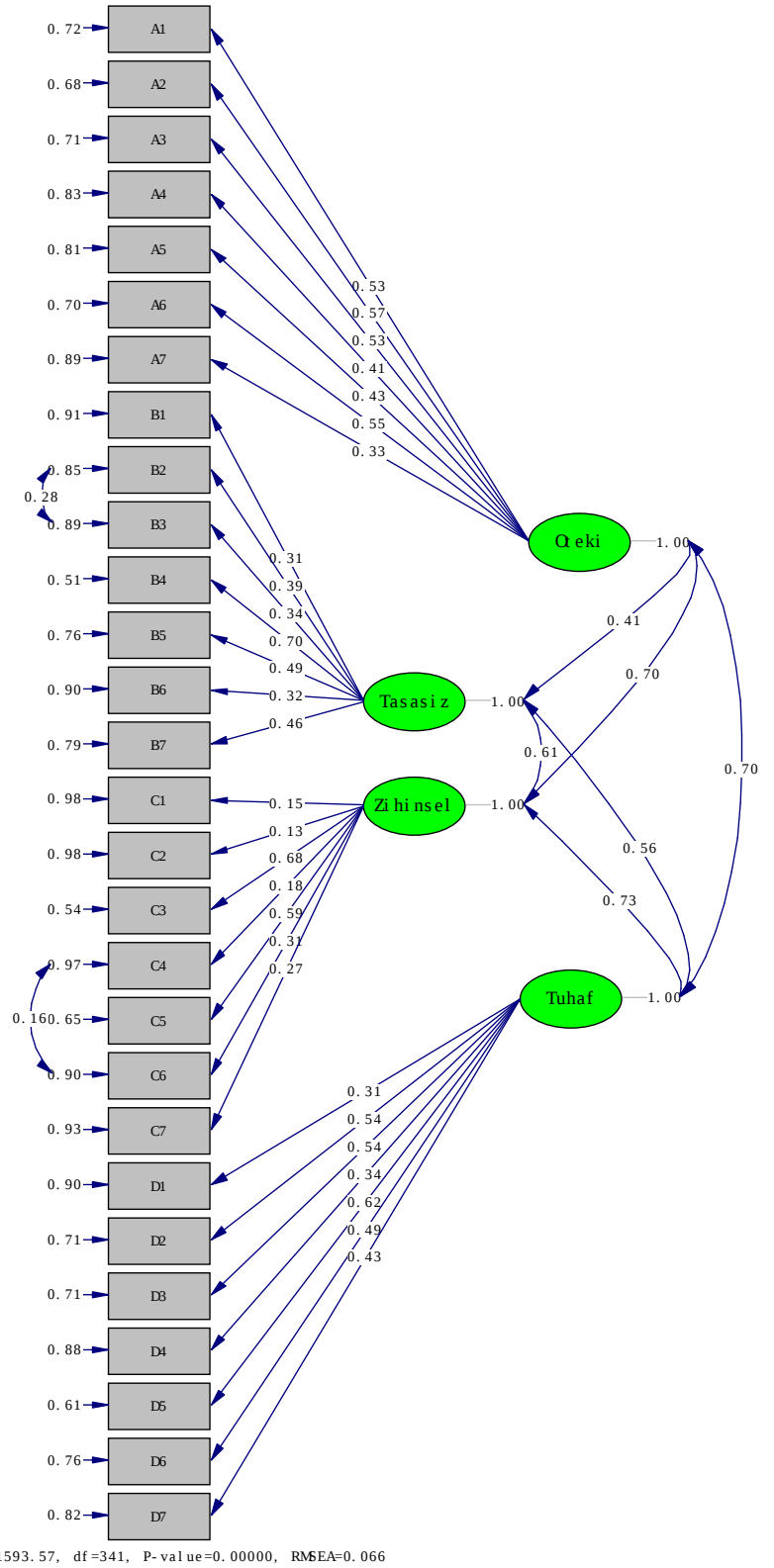
Not: * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$, N = 846.

Şekil 1. Ölçme modeline ilişkin standardize edilmiş çözümlene değerleri
Not: * $p < .05$, N = 846.

Şekil 2. Ölçme modeline ilişkin T-Değerleri
Not: *p<.05, N = 846.

Şekil 3. Ölçme modeline atanan kovaryanslar

Not: *p<.05, N = 846.

Tablo 6. Kovaryans Sonrası Yeni Uyum İndeksleri

Uyum İndeksi	Değer	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Yorum	Referans
χ^2/sd	3.60	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 5$	Kabul edilebilir	(Wheaton ve diğerleri, 1977)
RMSEA	.05	$0 < RMSEA < .05$	$.05 < RMSEA < .10$	İyi uyum	(Browne ve Cudeck, 1992)
SRMR	.05	$0 < SRMR < .05$	$.05 < SRMR < .08$	İyi uyum	(Browne ve Cudeck, 1992)
GFI	.90	$.95 < GFI < 1.00$	$.80 < GFI < .95$	Kabul edilebilir	(Bentler, 1980; Bentler ve Bonett, 1980; Baumgartner ve Homburg, 1996; Marsh ve diğerleri, 2006)
CFI	.89	$.95 < CFI < 1.00$	$.90 < CFI < .95$	Yetersiz uyum	(Bentler, 1980; Bentler ve Bonett, 1980; Baumgartner ve Homburg, 1996; Marsh ve diğerleri, 2006)
NFI	.85	$.95 < NFI < 1.00$	$.90 < NFI < .95$	Yetersiz uyum	(Bentler, 1980; Baumgartner ve Homburg, 1996; Marsh ve diğerleri, 2006)
AGFI	.88	$.90 < AGFI < 1.00$	$.85 < AGFI < .90$	Kabul edilebilir	(Schermelleh-Engel ve diğerleri, 2003)
NNFI	.87	$.95 < NNFI < 1.00$	$.90 < NNFI < .95$	Yetersiz uyum	(Bentler, 1980; Bentler ve Bonett, 1980; Baumgartner ve Homburg, 1996; Marsh ve diğerleri, 2006)
IFI	.89	$.95 < IFI < 1.00$	$.90 < IFI < .95$	Yetersiz uyum	(Bentler, 1980; Bentler ve Bonett, 1980; Baumgartner ve Homburg, 1996;

N = 846.

4.2.2. Birleşen ve Ayrışan Geçerlik Bulguları

OLIW Ölçeği'nin geçerliğini belirlemek amacıyla BFÖ ve YEEÖÖ, dış ölçütler olarak kullanılmış, ölçek alt boyutları ile toplam puanları arasındaki ilişkiler incelenmiş ve Tablo 9'da sunulmuştur.

Bu analizlerin sonuçlarına göre OLIW Yetişkin Oyunbazlık Ölçeği'nin toplam puanları ile BFÖ Ölçeğinin toplam puanları arasında ($r = .201^{**}$, $p < .001$) değerinde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. OLIW Yetişkin Oyunbazlık Ölçeği'nin toplam puanları ile YEEÖ Ölçeğinin toplam puanları arasında ($r = .690^{**}$, $p < .001$) değerinde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgular, OLIW TOP ve BFÖ ile OLIW TOP ve TOPYEE değişkenlerinin birlikte değiştiğini göstermektedir.

Tablo 7. Ölçeklerden Alınan Puanların Birbirleri ile İlişkisi

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		OLIW-ÖTE	OLIW-TAS	OLIW-ZİH	OLIW-TUH	BFI-DİS	BFI-UYU	BFI-SOR	BFI-NEV	BFI-AÇI	YEEÖÖ-GAR	YEEÖÖ-BAS	YEEÖÖ-KEN	OLIW-TOP	BFI-TOP	YEEÖÖ-TOP
1	OLIW-ÖTE	1														
2	OLIW-TAS	.224**	1													
3	OLIW-ZİH	.398**	.304**	1												
4	OLIW-TUH	.402**	.370**	.411**	1											
5	BFI-DİS	.252**	.147**	.296**	.261**	1										
6	BFI-UYU	.116**	.119**	.200**	-.050	.277**	1									
7	BFI-SOR	-.114**	-.276**	.029	-.140**	.227**	.270**	1								
8	BFI-NEV	-.088*	-.296**	-.281**	-.035	-.292**	-.424**	-.284**	1							
9	BFI-AÇI	.215**	.095**	.409**	.476**	.349**	.177**	.151**	-.178**	1						
10	YEEÖÖ-GAR	.553**	.366**	.477**	.455**	.505**	.292**	.037	-.318**	.379**	1					
11	YEEÖÖ-BAS	.252**	.461**	.295**	.466**	.294**	.000	-.142**	-.159**	.261**	.429**	1				
12	YEEÖÖ-KEN	.194**	.437**	.217**	.449**	.195**	-.019	-.265**	.046	.173**	.432**	.493**	1			
13	OLIW-TOP	.718**	.669**	.710**	.767**	.331**	.129**	-.183**	-.238**	.410**	.639**	.517**	.457**	1		
14	BFI-TOP	.168**	-.091**	.281**	.238**	.686**	.494**	.546**	-.049	.650**	.389**	.127**	.073*	.201**	1	
15	YEEÖÖ-TOP	.445**	.516**	.438**	.571**	.444**	.150**	-.128**	-.206**	.357**	.845**	.751**	.776**	.690**	.280**	1
	ORT.	26.02	20.39	23.43	23.29	27.48	30.88	33.80	22.87	38.49	33.81	16.72	15.27	93.14	157.60	65.82
	STD.SAP.	4.18	4.06	3.44	4.05	6.53	4.90	5.92	6.27	6.27	5.43	3.34	3.83	11.28	14.44	10.07

Notlar: OLIW ÖTE: OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği Öteki Yönelimli Oyunbazlık alt faktörü. OLIW TAS: Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği Tasasız Oyunbazlık alt faktörü. OLIW ZİH: Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği Zihinsel Oyunbazlık alt faktörü. OLIW TUH: Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği Tuhaf Oyunbazlık alt faktörü. BFÖ DIS: Beş Faktör Kişilik Ölçeği Dışadönüklük alt faktörü. BFÖ UYU: Beş Faktör Kişilik Ölçeği Uyumluluk alt faktörü. BFÖ SOR: Beş Faktör Kişilik Ölçeği Sorumluluk alt faktörü. BFÖ NEV: Beş Faktör Kişilik Ölçeği Nevrotiklik alt faktörü. BFÖ AÇI: Beş Faktör Kişilik Ölçeği Açıklık alt faktörü. YEEÖÖ GAR: Yetişkin Eğlence Eğilimi Özelliği Ölçeği Eğlence Arayışı Motivasyonu alt faktörü. YEEÖÖ BAS: Yetişkin, Eğlence Eğilimi Özelliği Ölçeği Baskılanmışlık alt faktörü. YEEÖÖ KEN: Yetişkin Eğlence Eğilimi Özelliği Ölçeği Kendiliğindenlik alt faktörü. OLIW TOP: Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği Toplam Puanı. BFÖ TOP: Beş Faktör Kişilik Ölçeği Toplam Puanı. YEEÖÖ TOP: Yetişkin Eğlence Eğilimi Özelliği Ölçeği Toplam Puanı. r : Pearson Korelasyon katsayısı, * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$, N = 846.

4.3. Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği ile Beş Faktör Kişilik Ölçeği Arasındaki İlişkiler

OLIW alt boyutları ile Beş Faktör Kişilik Özellikleri arasında farklı düzeylerde ve yönlerde ilişkiler gözlemlenmiştir. Bulgular, OLIW ölçeğinin farklı kişilik özelliklerini farklı şekillerde yansıttığını göstermektedir. Her bir alt faktörün ilişkisini tek tek inceleyecek olursak;

OLIW Öteki Yönelimli Oyunbazlık boyutu ile BFÖ alt ölçeklerinden pozitif korelasyon gösterenler büyüklüklerine göre şöyledir; BFÖ Dışadönüklük faktörü ile ($r = .252^{**}$, $p < .001$), BFÖ Açıklık faktörü ile ($r = .215^{**}$, $p < .001$) ve son olarak BFÖ Uyumluluk alt faktörü ile ($r = .116^{**}$, $p < .001$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkileri bulgulanmıştır. OLIW Öteki Yönelimli Oyunbazlık boyutunun negatif korelasyon gösterdiği BFÖ alt faktörleri de yine büyüklüklerine göre şöyle sıralanmaktadır; BFÖ Sorumluluk alt faktörü ile ($r = -.114^{**}$, $p < .001$) ve BFÖ Nevrotiklik alt faktörü ile ($r = -.088^{*}$, $p < .005$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler gözlenmiştir.

OLIW Tasasız Oyunbazlık boyutu ile BFÖ alt ölçeklerinden pozitif korelasyon gösterenler büyüklüklerine göre şöyledir; BFÖ Dışadönüklük faktörü ile ($r = .147^{**}$, $p < .001$), BFÖ Uyumluluk faktörü ile ($r = .119^{**}$, $p < .001$) ve son olarak BFÖ Açıklık alt faktörü ile ($r = .095^{**}$, $p < .001$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkileri bulgulanmıştır. OLIW Tasasız Oyunbazlık boyutunun negatif korelasyon gösterdiği BFÖ alt faktörleri de yine büyüklüklerine göre şöyle sıralanmaktadır; BFÖ Nevrotiklik alt faktörü ile ($r = -.296^{**}$, $p < .001$) ve BFÖ Sorumluluk alt faktörü ile ($r = -.276^{**}$, $p < .001$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler gözlenmiştir.

OLIW Zihinsel Oyunbazlık boyutu ile BFÖ alt ölçeklerinden pozitif korelasyon gösterenler büyüklüklerine göre şöyle sıralanır; BFÖ Açıklık faktörü ile ($r = .409^{**}$, $p < .001$), BFÖ Dışadönüklük faktörü ile ($r = .296^{**}$, $p < .001$) ve son olarak BFÖ Uyumluluk alt faktörü ile ($r = .200^{**}$, $p < .001$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulgulanmıştır. OLIW Zihinsel Oyunbazlık boyutu BFÖ Nevrotiklik alt faktörü ile negatif ve istatistiksel olarak manidar korelasyon göstermiştir ($r = -.281^{**}$, $p < .001$). OLIW Zihinsel Oyunbazlık boyutu ile BFÖ alt ölçeklerinden Sorumluluk arasında anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir ($r = .029$).

OLIW Tuhaf Oyunbazlık boyutu ile BFÖ alt ölçeklerinden pozitif korelasyon gösterenler büyüklüklerine göre şöyledir; BFÖ Açıklık faktörü ile ($r = .476^{**}$, $p < .001$), BFÖ Dışadönüklük faktörü ile ($r = .261^{**}$, $p < .001$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkileri bulgulanmıştır. OLIW Tuhaf Oyunbazlık boyutu BFÖ Sorumluluk alt faktörü ile negatif ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyon göstermiştir ($r = -.140^{**}$, $p < .001$). OLIW Tuhaf

Oyunbazlık boyutu ile BFÖ alt ölçeklerinden Uyumluluk ($r = -.05$) ile Nevrotiklik alt faktörü ile ($r = -.035$) arasında manidar bir ilişki gözlenmemiştir.

4.4. Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği ile Yetişkin Eğlence Eğilimleri Özelliği Ölçeği Arasındaki İlişkiler

OLIW alt boyutları ile Yetişkin Eğlence Eğilimleri Özellikleri Ölçeği alt boyutları arasında farklı düzeylerde pozitif ilişkiler gözlemlenmiştir. Bulgular, OLIW ölçeği alt faktörleri ile TOPYEE faktörlerinin birlikte değiştiğini, oyunbazlık eğilimlerinin farklı eğlence arayış biçimleriyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Her bir alt faktörün ilişkisini tek tek inceleyecek olursak;

OLIW Öteki Yönelimli Oyunbazlık boyutu ile YEEÖÖ alt ölçeklerinden pozitif korelasyon gösterenler büyüklüklerine göre şöyledir; YEEÖÖ Eğlence Arayışı Motivasyonu alt faktörü ile ($r = .553^{**}$, $p < .001$), YEEÖÖ Baskılanmışlık alt faktörü ile ($r = .252^{**}$, $p < .001$) ve son olarak YEEÖÖ Kendiliğindenlik alt faktörü ile ($r = .194^{**}$, $p < .001$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkileri bulgulanmıştır.

OLIW Tasasız Oyunbazlık boyutu ile YEEÖÖ alt ölçeklerinin hepsi ile pozitif korelasyon göstermiştir, büyüklüklerine göre şöyledir; YEEÖÖ Baskılanmışlık alt faktörü ile ($r = .461^{**}$, $p < .001$), YEEÖÖ Kendiliğindenlik alt faktörü ile ($r = .437^{**}$, $p < .001$) ve son olarak YEEÖÖ Eğlence Arayışı Motivasyonu alt faktörü ile ($r = .366^{**}$, $p < .001$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkileri bulgulanmıştır.

OLIW Zihinsel Oyunbazlık boyutu ile YEEÖÖ alt ölçeklerinin hepsi ile pozitif korelasyon göstermiştir, büyüklüklerine göre şöyledir; YEEÖÖ Eğlence Arayışı Motivasyonu alt faktörü ile ($r = .477^{**}$, $p < .001$), YEEÖÖ Kendiliğindenlik alt faktörü ile ($r = .217^{**}$, $p < .001$) ve YEEÖÖ Baskılanmışlık alt faktörü ile anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir ($r = .295^{**}$, $p < .001$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkileri bulgulanmıştır.

OLIW Tuhaf Oyunbazlık boyutu ile YEEÖÖ alt ölçeklerinin hepsi ile pozitif korelasyon göstermiştir, büyüklüklerine göre şöyledir; YEEÖÖ Baskılanmışlık alt faktörü ile ($r = .466^{**}$, $p < .001$), YEEÖÖ Eğlence Arayışı Motivasyonu alt faktörü ile ($r = .455^{**}$, $p < .001$) ve YEEÖÖ Kendiliğindenlik alt faktörü ile anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir ($r = .449^{**}$, $p < .001$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkileri bulgulanmıştır.

4.5. Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Oyunbazlık ölçeğinin dört faktörü arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır (Tablo 10). Analiz sonuçlarına göre, tüm faktörler arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı yüksek düzeyde korelasyonlar bulunmuştur ($p < .01$).

OLIW alt boyutları arasındaki yüksek korelasyonlar, ölçeğin iç tutarlılığına dair kanıt sunmaktadır. Bu bulgu, ölçeğin dört faktörünün birbirleriyle yakından ilişkili olduğunu ve ortak bir yapıyı ölçtüğünü göstermektedir. En güçlü ilişki, "Tuhaf Oyunbazlık" ile "Zihinsel Oyunbazlık" arasında ($r = .411, p < .01$) ve yine "Tuhaf Oyunbazlık" ile "Öteki Yönelimlilik" arasında ($r = .402, p < .01$) gözlemlenmiştir. Bu bulgular, bu kişilik özelliklerinin birbirini tamamlayıcı veya benzer yönere sahip olduğunu düşündürmektedir. Aşağıda her bir alt faktörün ilişkisi tek tek incelenmektedir.

OLIW Öteki Yönelimli Oyunbazlık boyutu diğer faktörler ile pozitif ve anlamlı korelasyon göstermiştir, büyüklüklerine göre şöyledir; OLİW Tuhaf Oyunbazlık boyutu arasında ($r = .402^{**}, p < .001$), OLİW Zihinsel Oyunbazlık boyutu arasında ($r = .398^{**}, p < .001$) ve OLİW Tasasız Oyunbazlık boyutu arasında ($r = .224^{**}, p < .001$) ilişki bulgulanmıştır.

OLİW Tasasız Oyunbazlık boyutu diğer faktörler ile pozitif ve anlamlı korelasyon göstermiştir, büyüklüklerine göre şöyledir; OLİW Tuhaf Oyunbazlık boyutu arasında ($r = .370^{**}, p < .001$) ve OLİW Zihinsel Oyunbazlık boyutu arasında ($r = .304^{**}, p < .001$) ilişki bulgulanmıştır.

OLİW Zihinsel Oyunbazlık boyutu ile OLİW Tuhaf Oyunbazlık boyutu arasında pozitif ve anlamlı ($r = .411^{**}, p < .001$) ilişki bulgulanmıştır.

Tablo 8. OLİW Ölçeği Faktörleri Arası Pearson Korelasyon Katsayıları Tablosu

Değişkenler	Öteki Yönelimli Oyunbazlık	Tasasız Oyunbazlık	Zihinsel Oyunbazlık	Tuhaf Oyunbazlık
Öteki Yönelimli Oyunbazlık	1	.224**	.398**	.402**
Tasasız Oyunbazlık		1	.304**	.370**
Zihinsel Oyunbazlık			1	.411**
Tuhaf Oyunbazlık				1

r: Pearson Korelasyon katsayısı, ** $p < .01$, N = 846.

4.6. Güvenirlik Çalışmalarına Dair Bulgular

Ölçeğin güvenirlik düzeyinin belirlenmesi için öncelikle madde-toplam korelasyon katsayıları (Tablo 12) ve ardından da Cronbach's Alpha güvenirlik katsayıları (Tablo 11) hesaplanmıştır. Bulgular ilgili tablolarda verilmiştir.

Madde toplam korelasyon katsayıları, .067 ile .512 arasında değişti. En yüksek korelasyon, OLIW10 maddesi ile (.512) elde edilirken, en düşük korelasyon ROLIW5 maddesi ile (.067) elde edildi. Cronbach α güvenirlik katsayıları incelendiğinde, Öteki Odaklı Oyunbazlık alt boyutu için .662, Tasasız Oyunbazlık alt boyutu için .627, Zihinsel Oyunbazlık alt boyutu için .440, Tuhaf/Abartılı Oyunbazlık alt boyutu için ise .656 olarak hesaplanmıştır. Toplam güvenirlik katsayısı ise .794 olarak belirlenmiştir.

Çalışmada Kullanılan BFÖ ve YEEÖÖ güvenirlik düzeyinin belirlenmesi için öncelikle madde-toplam korelasyon katsayıları ve ardından da Cronbach's Alpha güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır.

BFÖ Ölçeği Madde Cronbach α güvenirlik katsayıları incelendiğinde, Dışadönüklük alt boyutu için .808, Uyumluluk alt boyutu için .689, Sorumluluk alt boyutu için .748, Nevrotiklik alt boyutu için .782, Açıklık alt boyutu için ise .786 olarak hesaplanmıştır. Toplam güvenirlik katsayısı ise .732 olarak bulgulanmıştır.

YEEÖÖ Ölçeği Madde toplam Cronbach α güvenirlik katsayısı ise .870 bulgulanmıştır. Cronbach α güvenirlik katsayıları incelendiğinde, Eğlence Arayışı Motivasyonu alt boyutu için .864, Baskılanmışlık alt boyutu için .630, Kendiliğindenlik alt boyutu için ise .788, ise olarak hesaplanmıştır. Toplam güvenirlik katsayısı ise .870 olarak belirlenmiştir.

Tablo 9. Ölçeklerin Faktör ve Toplam Güvenirlik Katsayıları

ÖLÇEK	FAKTÖR	Cronbach α
OLIW Oyunbazlık Ölçeği	OLIW Toplam	.794
	Öteki Yönelimli Oyunbazlık	.662
	Tasasız Oyunbazlık	.627
	Zihinsel Oyunbazlık	.440
	Tuhaf Oyunbazlık	.656
BFÖ Beş Faktör Kişilik Ölçeği	BFÖ Toplam	.732
	Dışadönüklük	.808
	Uyumluluk	.689
	Sorumluluk	.748
	Nevrotiklik	.782
	Açıklık	.786
YEEÖÖ Yetişkin Eğlence	YEEÖÖ Toplam	.870
	Eğlence Arayışı Motivasyonu	.864
	Baskılanmışlık	.630

Eğilimleri Özelliği Ölçeği	Kendiliğindenlik	.788

N = 846.

Tablo 10. OLIW Ölçeği için Faktör Varyansı (Communalıty) Değerleri, Madde- Toplam Korelasyonları ve İç-Tutarlık Değerleri

	Faktör varyansı	r	α
Öteki Yönelimli Oyunbazlık			
OLIW3	119.338	.342	.787
OLIW7	114.582	.444	.781
OLIW11	117.884	.381	.785
OLIW15	119.992	.282	.789
OLIW19	120.963	.299	.789
OLIW23	117.001	.424	.783
OLIW27	120.821	.182	.795
Tasasız Oyunbazlık			
OLIW2	121.956	.191	.793
OLIW6	119.512	.265	.790
OLIW10	121.242	.232	.792
OLIW14	116.509	.456	.782
OLIW18	120.573	.246	.791
OLIW22	120.414	.256	.791
OLIW26	116.933	.374	.785
Zihinsel Oyunbazlık			
OLIW1	123.367	.128	.796
OLIW5	124.258	.067	.800
OLIW9	115.756	.512	.779
OLIW13	122.603	.178	.794
OLIW17	116.463	.449	.782
OLIW21	119.299	.290	.789
OLIW25	121.212	.217	.792
Tuhaf Oyunbazlık			
OLIW4	119.584	.275	.790
OLIW8	116.387	.428	.783
OLIW12	117.612	.411	.784
OLIW16	123.040	.219	.792
OLIW20	115.661	.493	.780
OLIW24	117.040	.358	.786
OLIW28	118.449	.344	.787

Notlar: r = Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları, α = Madde çıkarıldığında Cronbach's Alpha değeri, N = 846.

4.7. Test Tekrar Test Güvenirliği Bulguları

Test tekrar test güvenirliliğini belirlemek için yapılan çalışmaya 129 katılımcı 6 hafta arayla katılmıştır. Toplamda 129 (72 Kadın: %55.81, 57 Erkek %44.18) katılımcı geri dönüş sağlamıştır (*Ort.* = 95.19, *SS* = 10.71). Sınıf içi korelasyon değerlerine bakılmış olup toplam puanlar arasındaki korelasyon .797** olarak raporlanmıştır ($r = .797, p < .001$). Bu bulgu iki değişkenin birlikte değiştiğini göstermektedir. Değerler her bir alt boyut için hesaplandığında; Öteki Odaklı Oyunbazlık alt boyutu için .684**, Tuhaf Oyunbazlık alt boyutu için; .657**, Tasasız Oyunbazlık alt boyutu için; .746** ve son olarak Zihinsel Oyunbazlık alt boyutu için; .658** olarak hesaplanmıştır. Tablo 13’de bu değerler sunulmuştur.

Ölçeğe dair tanımlayıcı veriler Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 11. Test Tekrar Test Pearson Korelasyon Katsayıları Tablosu

	OLIW TOPLAM TEKRAR TEST	ÖTEKİ YÖNELİMLİ OYUNBAZL IK TEKRAR TEST	ZİHİSEL OYUNBAZL IK TEKRAR TEST	TUHAF OYUNBAZL IK TEKRAR TEST	TASASIZ OYUNBAZL IK TEKRAR TEST
OLIW TOPLAM ÖTEKİ YÖENLİMLİ OYUNBAZL IK ZİHİSEL OYUNBAZL IK TUHAF OYUNBAZL IK TASASIZ OYUNBAZL IK	.797**	.684**	.658**	.657**	.746**

r : Pearson Korelasyon katsayısı, ** $p < .01, n=129$.

Tablo 12. OLIW Ölçeğine Dair Tanımlayıcı Veriler

	N	Ortalama	Std. Hata	Std, Sapma	Varyans
TOPLAM Puan	846	93.15	.39	11.28	127.26
Öteki Odaklı Oyunbazlık	846	26.02	.14	41.85	17.52
Tasasız Oyunbazlık	846	20.40	.14	40.61	16.50

Zihinsel Oyunbazlık	846	23.44	.12	34.47	11.88
Tuhaf Oyunbazlık	846	23.29	.14	40.55	16.44
Yaş	846	42.93	.42	12.14	147.35
Yaş Gruplandırılmış Veri	846	15.88	.02	.56	.32
Cinsiyet	846		.02	.49	.24
İlişki Durumu	846		.03	.92	.84
Eğitim Düzeyi	846		.04	1.12	1.26

Bağımsız örneklem *t* testi sonuçlarına göre, cinsiyet grupları arasında OLIW Toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır, $t(802.710) = -1.815$, $p = .070$. Levene's test sonuçlarına göre, varyansların eşit olmadığı hipotezi desteklenmiştir, $F(1, 844) = 7.23$, $p = .007$. Bu nedenle, *t* testinin eşit olmayan varyanslar varsayımı altında hesaplanan satırı kullanılmıştır.

Yapılan Anova analizi sonuçlarına göre, farklı yaş grupları (18-40, 41-65 ve 66-80) arasında OLIW ölçeği puanları açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır, $F(2, 843) = 2.518$; $p = .081$. Bu sonuç, farklı yaş gruplarındaki katılımcıların OLIW ölçeği puanlarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

İlişki durumuna göre OLIW ölçeği değişkeninde yapılan çoklu karşılaştırma analizleri, bekar olan katılımcıların evli olanlara göre anlamlı ölçüde daha yüksek puanlar aldığını göstermiştir (Scheffe, $p < .05$). Benzer şekilde, ciddi bir romantik ilişkisi olan katılımcılar, evli katılımcılara göre de daha yüksek puanlar almıştır. Bu bulgular, ilişki durumunun bireylerin OLIW ölçeğinin toplam puanları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, önceki araştırmalardaki (Proyer, 2017) bulgularıyla uyumludur.

Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre, medeni duruma göre OLIW toplam puanı değişkeni üzerindeki ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F(6, 839) = 1.81$; $p > .05$). Bu bulgu, grupların OLIW değişkeni açısından birbirinden farklı olmadığını göstermektedir. Gruplar arasındaki farklılıkların tesadüf eseri ortaya çıkmış olma olasılığı yüksektir.

Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre, çalışma durumuna göre gruplar arasında OLIW ölçeği toplam puanları düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($F(10, 835) = 3.81$, $p < .001$). Scheffé post hoc testleri sonucunda, gruplar arasında ($p < .05$), OLIW ölçeği toplam sonuçları açısından anlamlı fark bulunamamıştır.

BÖLÜM 5

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma, Proyer (2017) tarafından tasarlanan OLIW Yetişkin Oyunbazlık Ölçeğinin Türkçe'ye çevrilerek, bir örneklem üzerinde güvenirlik ve geçerlik çalışmalarının gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır. Bu süreç, dil adaptasyonu sırasında ortaya çıkan yapıların detaylı bir şekilde incelenmesini içermektedir. Yapılan bu çalışma, OLIW'in Türk kültürüne uyarlanması sürecinde ortaya çıkan dil özelliklerini ve yapıları anlamak adına önemli bir adımdır. Güvenirlik ve geçerlik analizleri, ölçeğin Türkçe versiyonunun bireyler arasında tutarlı ve güvenilir sonuçlar verip vermediğini değerlendirme üzerinedir.

OLIW ölçeğinin orijinaline bakıldığında 28 maddenin 4 faktöre ayrışımının ve bu ölçeğin geçerlik ve güvenirliğinin yüksek oluşuna karşın bu çalışmada bazı faktör yapısı problemleriyle karşılaşmıştır. Buna rağmen ölçeğin güvenirliği ve geçerliğine dair analizlere bakıldığında, ölçeğin psikometrik özelliklerinin sağlam ve kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür.

5.1. Geçerlik Çalışmalarına İlişkin Bulgulara Yönelik Yorumlar

OLIW'in yapı geçerliğini test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda, orijinal OLIW ölçeğinde bulunan 4 faktör Türkçe'ye çevrilmiş hâlinde de korunmuştur.

Türkçe'ye çevrilen OLIW ölçeği, Beş Faktör Kişilik Ölçeği (Sümer ve Sümer, 2005) ve YEEÖÖ (Yurt ve diğerleri, 2016) ile aynı anda veri toplama işlemine tabii tutulmuştur.

4 Faktörlük ve 28 maddelik yapı Doğrulayıcı Faktör Analizine sokulmuştur. Uyum İyiliği değerlerine bakıldığında CFI=.87; NFI=.84 ve GFI=.89 değerinde yetersiz uyum görülse de RMSEA=.059 ve SRMR=.06 değerlerine bakıldığında kabul edilebilir bir uyum sağlanmıştır. Modelin daha uygun hâle getirilmesini sağlamak için modifikasyona tabii tutulmuştur.

Zihinsel Oyunbazlık Faktörünün dahil olan 13. ila 21. Maddelere ve Tasasız oyunbazlık faktörünün içerisinde yer alan 6. Ve 10. maddelere kovaryans atanmıştır. Böylece Uyum İyiliği değerlerine bakıldığında CFI=.90 ve NFI=.85 ve değerinde yetersiz uyum görülse de RMSEA=.059; SRMR=.06 ve GFI=.90 değerlerine bakıldığında kabul edilebilir bir uyum sağlanmıştır. Kovaryans atanan maddeler aynı faktörün altında yer almaktadırlar. Bu maddeler, örneklem katılımcıları tarafından aynı algılanmış olabilirler. Zihinsel Oyunbazlık faktörünün altında yer alan 13 ve 21 maddeler, ters kodlanan madde

yazımından dolayı ortak bir yapıyı ölçüyormuş gibi algılanmış olmalarının muhtemel olduğu düşünülebilir.

5.2. Ölçüt Bağıntılı Geçerlik Çalışmaları Bulgularına İlişkin Yorumlar

Ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmaları, bir ölçüm aracının başka bir ölçüm aracı veya kriterle olan ilişkisini değerlendirerek ölçüm aracının etkinliğini, geçerliğini ve tahmin yeteneğini belirlemeyi amaçlar. Bu çalışmalar, ölçüm aracının belirli bir ölçüt ile güçlü bir ilişkisi varsa, ölçüm aracının gelecekteki davranışları veya olayları tahmin edebilme yeteneğini gösterir. Geçerlilik açısından önemli olan bu çalışmalar, ölçüm aracının gerçek dünya performansını doğru bir şekilde yansıtır yansıtamadığını ortaya koyar. Ayrıca, ölçüm aracının belirli bir bağlamda ne kadar etkili olduğunu değerlendirerek, araştırmacılara ve uygulayıcılara anlamlı bilgiler sunar.

Bu bağlamda, OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeğinin bu yönden geçerliliğini test edebilmek için Beş Faktör Kişilik Ölçeği ve Yetişkin Eğlence Eğilimleri Özelliği Ölçeği seçilmiştir ve Pearson Korelasyonuna tabii tutulmuştur. Bunun sonucunda, çoğu alt ölçeğin birbiriyle ilişkilerinin anlamlı düzeyde olabildiği görülmüştür. Ölçeğin toplam puanları üzerinden bakıldığında ise YEEÖÖ ve BFKÖ alt ölçekleriyle, Açıklık alt ölçeği dışında, olan ilişkisinin anlamlı düzeyde olduğu ve iyi derecede bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. İncelenen veriler sonucunda, OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeğinin Türkçe versiyonunun da iyi bir geçerliliğe sahip olduğu bulunmuştur.

5.3. Güvenirlik Çalışmalarına İlişkin Bulgulara Yönelik Yorumlar

OLIW Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeğinin güvenirliliğinin ölçülmesi adına Beş Faktör Kişilik Ölçeği (Sümer ve Sümer, 2005) Yetişkin Eğlence Eğilimleri Özelliği Ölçeği (Yurt ve diğerleri, 2016) ile ölçekleri için veri toplamaya tabii tutulmuş ve iç tutarlılık katsayıları ve madde- toplam puan korelasyonları için analiz yapılmıştır. Bu analizler sonucu, güvenirlikleri literatürde önceden kanıtlanmış ve birçok çalışmaya dahil olmuş ölçeklerle analize sokulduğunda ilişkileri iyi bulunmuştur ve böylece ölçeğin tutarlı bir ölçek olduğuna dair bir bulgu ortaya çıkmıştır. Ayrıca maddelerin tek tek silinme durumlarında Cronbach's Alpha'nın değişimine bakılmış ve herhangi bir maddenin silinmesinin α değerini yükseltmediği görülmüştür. Buna göre, iç tutarlılık ya da güvenirlik açısından maddelerin bir karışıklık yaratmadığı ve ölçeğin genel güvenirliliğine katkı sağladığını işaret etmektedir. Bu da 28 maddenin de sağlıklı sonuçlar verebildiğine işaret etmiştir. Yüksek Cronbach's Alpha değeri, ölçek maddelerinin birbirleriyle tutarlı bir şekilde ölçüm yaptığını ve tek bir

konstrüktörü ölçtüğünü göstermektedir. Ancak, düşük varyans açıklaması göz önüne alındığında, ölçeğin farklı boyutlarda ölçüm yaptığı farklı alt boyutlara ayrılıp ayrılmayacağı konusunda daha detaylı incelemeler yapılması önerilir.

5.4. Sınırlılıklar ve İleri Çalışmalar İçin Öneriler

Ölçek uyarlama oldukça geniş bir alandır çünkü birçok açıdan teste ve analize tabii tutulmaya ihtiyaç duyar ve buna dair olan farklı çalışmaların içinde sınırlılıklar gözlenebilir, bu sınırlılıklar da ileriki çalışmalara bir fikir sağlayabilir. Bu çalışmada ise sınırlılıklardan biri, örneklemdeki cinsiyet oranı açısından kadın katılımcı oranında erkek ve diğer katılımcı oranlarına göre oldukça yüksek bir fark olmasıdır. Bu da kültür içindeki cinsiyetler arası farklılıklar konusunda karşılaştırma ve yorum yapabilmeyi kısıtlamıştır.

Psikometrik değerlerinin iyi olması ölçeği güvenilir kılarken farklı kültürler ve dillerde incelenmesi açısından literatür kısıtlılığı vardır. Orijinal ölçekte bu sınırlılıklar bulunduğu gibi bu dile ve kültüre uyarlanmasında da bu sınırlılıklardan söz etmek mümkündür. Psikometrik özelliklerini ve güvenilirliğini anlama adına karşılaştırılmalar yapılırken benzer yapılara sahip olan ölçeklerle bu analiz yapılmıştır fakat en nihayetinde böyle bir ölçeğin hem kültürel hem dilsel anlamda daha iyi istatistiklere sahip olabilmesi için birçok kez denemeye tabi tutulması, farklı örneklemlemlerle çalışılması ve bu farklı örneklemlemler üzerinden de psikometrik özelliklerin keşfedilmesi oldukça yararlı olacaktır.

Ölçeğin genel güvenilirliğini değerlendiren Cronbach's Alpha'nın .70'in üzerinde olması, ölçeğin genel tutarlılık sağladığını göstermekle birlikte, alt ölçeklerin güvenilirlik çalışmalarında Cronbach's Alpha değerlerinin .70'in altında olduğu görülmektedir. Bu durum, alt ölçeklerdeki iç tutarlığın daha zayıf olduğunu göstermektedir. Alt boyutlardaki ölçümün belirli durum ve koşullarda daha değişken olabileceğini düşündürmektedir.

Bu bulgular, özellikle ileriki çalışmalarda örneklem genişletilerek güvenilirlik değerlerinin daha yüksek bir düzeye çıkarılmasına yönelik çabaların değerlendirilmesi gerektiğini işaret edebilir. Alt ölçeklerin güvenilirliğini artırmak için ölçüm araçlarının revize edilmesi, ölçüm süreçlerinin iyileştirilmesi veya örneklemin genişletilmesi gibi stratejiler ele alınabilir. Bu, ölçeğin daha güvenilir ve tutarlı sonuçlar sağlamasına olanak tanıyacaktır. Ölçülen oyunbazlık boyutlarının daha doğru bir şekilde değerlendirilmesine katkı sağlayabilir.

Bu çalışmanın sınırlılıklarından biri, dilin farklı kaynaklar aracılığıyla çevrilip geri çevrilmek suretiyle ne kadar uygun olduğuna dair kabul görmüş bir çeviriye sahip olmasıdır. Ancak, uygun bir çeviri bile Türkçe içinde belirli bir anlam ifade eden bir cümlemin İngilizce'de çok farklı bir anlam taşıyabileceği gerçeği, kültürler arası farklılıkların dilin

sadece çeviri yoluyla korunamayacağını gösterir. Analiz aşamasında karşılaşılan faktör dağılımındaki sorunlar ve faktör maddelerindeki iç içe geçme durumu, dil kullanımı ve kültür farklılıklarından kaynaklanmış olabilir. Bu nedenle, gelecekteki çalışmalarda farklı çeviri versiyonları denenmelidir. Literatüre önemli katkılarda bulunabilecek bu ölçeğin farklı kaynaklarca en iyi şekilde uyarlanmış hâli, önemli bir ayrıntıdır ve bu çalışma, ileriye dönük çalışmalara bir başlangıç noktası sağlayabilir.

OLIW Yetişkin Oyunbazlık Ölçeği, oyunbazlık kavramının farklı boyutlarını ölçmek için geçerli ve güvenilir bir araç sunmaktadır. Bu ölçek, bireylerin oyunbazlık düzeylerini belirlemenin yanı sıra, bu özelliğin terapötik süreçlerde nasıl kullanılabileceğine dair önemli veriler sağlayabilir. Örneğin, gerçeklik terapisi sürecinde, oyunbazlık özelliklerinin ölçülmesi, terapistlerin danışanların temel ihtiyaçlarını daha iyi anlamalarına ve bu ihtiyaçları karşılamak için daha etkili müdahaleler geliştirmelerine yardımcı olabilir (Proyer, 2017). Bu bağlamda, oyunbazlık ve gerçeklik terapisi arasındaki bu ilişki hem teorik hem de uygulamalı açıdan önemli bir araştırma alanı oluşturmaktadır.

OLIW Yetişkin Oyunbazlık Ölçeği, oyunbazlık özelliklerinin transaksyonel analiz sürecinde nasıl kullanılabileceğine dair önemli veriler sağlayabilir. Bu ölçek, bireylerin oyunbazlık düzeylerini belirlemenin yanı sıra, bu özelliğin iletişim ve ilişki dinamikleri üzerindeki etkilerini değerlendirmek için kullanılabilir. Örneğin, transaksyonel analiz sürecinde, oyunbazlık özelliklerinin ölçülmesi, terapistlerin danışanların ego durumları arasındaki dengeleri daha iyi anlamalarına ve sağlıklı iletişim stratejileri geliştirmelerine yardımcı olabilir (Stewart ve Joines, 2009). Bu bağlamda, oyunbazlık ve transaksyonel analiz arasındaki bu ilişki hem teorik hem de uygulamalı açıdan önemli bir araştırma alanı oluşturmaktadır.

Gelecekteki potansiyel araştırmalar için düşünülebilecek önemli bir konu, bu ölçeğin kullanım alanlarının genişletilmesine yönelik araştırmalardır. Bu bağlamda, ölçeğin kültürler arası etkinliğini ve yetkinliğini arttırma çabaları, genel psikolojik sağlık ve iyi oluş konularında kullanılabilirliğini artırabilir. Özellikle ölçeğin farklı kültürlerdeki popülasyonlarda nasıl performans gösterdiği ve oyunbazlık özelliklerini nasıl ölçtüğü üzerine yapılan çalışmalar, kültürler arası psikolojik uygulamalara değerli katkılarda bulunabilir. Bu bağlamda, ölçeğin kullanım alanlarını genişletme yönündeki araştırmalar, psikolojik değerlendirme araçlarının daha etkili ve çeşitli bir şekilde kullanılmasına olanak tanıyarak, gelecekteki klinik uygulamalara önemli katkılarda bulunabilir. Bunlara ek olarak çalışmanın başka bir örnekleme ve ters kodlanan maddelerin düz hale getirilmesi ve dolgu maddeler eklenerek çalışmanın yenilenmesi durumunda daha iyi uyum iyiliği skorları ve daha

yüklü madde faktör varyans yüklerine ulaşılacağı düşünülmektedir. Gelecekteki araştırmalarda, yetişkinler arasında oyunbazlığın psikolojik özellikler ve demografik faktörlerle ve psikolojik özelliklerle ilişkisinin araştırılması gereklidir.

KAYNAKLAR

- Ackerman, D. (1999). *Deep play*. New York: Random House.
- Adler, A. (1998). *İnsanı tanıma sanatı* (5. bs.). İstanbul: Say.
- Anderson, N., Potočník, K. ve Zhou, J. (2014). Innovation and creativity in organizations: A State of the science review, prospective gommentary, and guiding framework. *Journal of Management*, 40(5), 1297-1333. doi:10.1177/0149206314527128
- Ansbacher, H. L. ve Ansbacher, R. R. (2006). *The individual psychology of Alfred Adler: A systematic presentation in selections from his writings*. New York: Harper Perennial.
- Arendt, H. (1959). *The human condition*. New York: Doubleday Anchor Books.
- Arnold, A. (1979). *Çocuğunuz ve oyun*. İstanbul: Ece Yayınları.
- Axline, V. M. (2019). *Oyun terapisi*. Ankara: Panama.
- Ayverdi, İ. (2011). *Oyun. Kubbealtı lugatı: Asırlar boyu târihî seyri içinde misalli büyük Türkçe sözlük*. İstanbul: Kubbealtı yay.
- Barabadi, E., Elahi Shirvan, M., Shahnama, M. ve Proyer, R. T. (2022). Perceived functions of playfulness in adult English as a foreign language learners: An exploratory study. *Frontiers in Psychology*, 12, 823123. doi:10.3389/fpsyg.2021.823123
- Barnett, L. A. (1990). Playfulness: Definition, design, and measurement. *Play & Culture*, (3), 319-336. https://www.researchgate.net/publication/232454636_Playfulness_Definition_design_and_measurement adresinden erişildi.
- Barnett, L. A. (2007). The nature of playfulness in young adults. *Personality and Individual Differences*, 43(4), 949-958. doi:10.1016/j.paid.2007.02.018

- Barnett, L. A. (2011). How do playful people play? Gendered and racial leisure perspectives, motives, and preferences of college students. *Leisure Sciences*, (33), 382-401.
- Bateson, G. (1987). *Steps to an ecology of mind: Collected essays in anthropology, psychiatry, evolution and epistemology* (3. bs.). London: Chandler.
- <https://ejc.orfaleacenter.ucsb.edu/wp-content/uploads/2017/06/1972.-Gregory-Bateson-Steps-to-an-Ecology-of-Mind.pdf> adresinden erişildi.
- Bateson, P. ve Martin, P. (2014). *Oyun, oyunbazlık, yaratıcılık ve inovasyon*. (S. Kırgezen, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Baumgartner, H. ve Homburg, C. (1996). Applications of structural equation modeling in marketing and consumer research: A review. *International Journal of Research in Marketing*, 13(2), 139-161. doi:10.1016/0167-8116(95)00038-0
- Bentler, P. M. (1980). Multivariate analysis with latent variables: Causal modeling. *Annual Review of Psychology*, 31(1), 419-456. doi:10.1146/annurev.ps.31.020180.002223
- Bentler, P. M. ve Bonett, D. G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88(3), 588-606. doi:10.1037/0033-2909.88.3.588
- Berne, E. (1961). *Transactional analysis in psychotherapy: A systematic individual and social psychiatry*. New York: Grove Press. doi:10.1037/11495-000
- Bozionelos, N. ve Bozionelos, G. (1999). Playfulness: Its relationship with instrumental and expressive traits. *Personality and Individual Differences*, 26(4), 749-760. doi:10.1016/S0191-8869(98)00207-4
- Brauer, K., Friedemann, S. F., Chick, G. ve Proyer, R. T. (2023). “Play with me, darling!” Testing the associations between adult playfulness and indicators of sexuality. *The Journal of Sex Research*, 60(4), 522-534. doi:10.1080/00224499.2022.2077289

- Brauer, K., Proyer, R. T. ve Chick, G. (2021). Adult playfulness: An update on an understudied individual differences variable and its role in romantic life. *Social and Personality Psychology Compass*, 15(4), e12589. doi:10.1111/spc3.12589
- Brauer, K., Scherrer, T. ve Proyer, R. T. (2021). Testing the associations between adult playfulness and sensation seeking: A SEM analysis of librarians and police officers. *Frontiers in Psychology*, 12, 667165. doi:10.3389/fpsyg.2021.667165
- Brauer, K., Sendatzki, R. ve Proyer, R. T. (2022). Testing associations between language use in descriptions of playfulness and age, gender, and self-reported playfulness in German-speaking adults. *Frontiers in Psychology*, 13, 935009. doi:10.3389/fpsyg.2022.935009
- Brauer, K., Sendatzki, R. ve Proyer, R. T. (2024). Exploring the acquaintanceship effect for the accuracy of judgments of traits and profiles of adult playfulness. *Journal of Personality*, 92(2), 495-514. doi:10.1111/jopy.12839
- Brauer, K., Stumpf, H. S. C. ve Proyer, R. T. (2024). Playfulness in middle- and older age: Testing associations with life satisfaction, character strengths, and flourishing. *Aging & Mental Health*, 1-10. doi:10.1080/13607863.2024.2372471
- Browne, M. W. ve Cudeck, R. (1992). Alternative ways of assessing model fit. *Sociological Methods & Research*, 21(2), 230-258. doi:10.1177/0049124192021002005
- Burgdorf, J. ve Panksepp, J. (2006). The neurobiology of positive emotions. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 30(2), 173-187. doi:10.1016/j.neubiorev.2005.06.001
- Burghardt, G. M. (2014). *The genesis of animal play testing the limits*. Cambridge: MIT Press.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (23. bs.). Ankara: Pegem Akademi.

- Clifford, C., Paulk, E., Lin, Q., Cadwallader, J., Lubbers, K. ve Frazier, L. D. (2024). Relationships among adult playfulness, stress, and coping during the COVID-19 pandemic. *Current Psychology*, 43(9), 8403-8412. doi:10.1007/s12144-022-02870-0
- Cooper, J. M. (Ed.). (1997). *Plato complete works*. Indianapolis: Hackett Pub.
- Costa Jr., P. T. ve McCrae, R. R. (2008). The revised NEO personality inventory (NEO-PI-R). G. Boyle, G. Matthews ve D. Saklofske (Ed.), *The SAGE handbook of personality theory and assessment: Volume 2—Personality measurement and testing* içinde (ss. 179-198). London: SAGE Publications. doi:10.4135/9781849200479
- Csikszentmihalyi, M. (1996). *Creativity: Flow and the psychology of discovery and invention*. New York: Harper Collins Publishers.
<https://brookspychology.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/11/creativity-mihaly-csikszentmihalyi.pdf> adresinden erişildi.
- Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan ve davranışı: Psikolojinin temel kavramları* (12. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dhakkan, H., D'souza, A., Jichkar, S., Khan, U. A., Moonot, S., Patel, Z., ... Suri, R. (2022). Subjective well-being as a function of playfulness and self forgiveness. *The International Jurnal Of Indian Psychology*, 10(2), 2.
<https://ijip.in/articles/subjective-well-being-as-a-function-of-playfulness-and-self-forgiveness/> adresinden erişildi.
- Diener, E., Suh, E., Lucas, R. E. ve Smith, H. L. (1999). Subjective well being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.

- Ellenberger, H. F. (1970). *The discovery of the unconscious: The history and evolution of dynamic psychiatry*. New York: Basic Books.
- https://www.mhweb.org/mpc_course/ellenberger.pdf adresinden erişildi.
- Erikson, E. H. (1993). *Childhood and society*. New York: Norton.
- Erten, Y. (2010). *Karanlık odadaki suretler*. İstanbul: Goa.
- Eyüboğlu, İ. Z. (1988). Oyun. *Türk dilinin etimoloji sözlüğü*. İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- Fagen, R. (1982). Skill and flexibility in animal play behavior. *Behavioral and Brain Sciences*, 5(1), 162-162. doi:10.1017/S0140525X00011006
- Farley, A., Kennedy-Behr, A. ve Brown, T. (2021). An investigation into the relationship between playfulness and well-being in Australian adults: An exploratory study. *OTJR: Occupation, Participation and Health*, 41(1), 56-64. doi:10.1177/1539449220945311
- Feist, J., Feist, G. J. ve Roberts, T.-A. (2013). *Theories of personality* (8. bs.). New York: McGraw-Hill.
- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden and build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218-226. doi:10.1037/0003-066X.56.3.218
- Fredrickson, B. L. (2004). The broaden and build theory of positive emotions. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological Sciences*, 359(1449), 1367-1378. doi:10.1098/rstb.2004.1512
- Freud, S. (2024a). Three essays on the theory of sexuality (1905). *Three essays on the theory of sexuality (1905)* içinde , The revised standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud (C. 7, ss. 111-313). London: Rowman ve Littlefield Lanham. Ansbacher adresinden erişildi.

- Freud, S. (2024b). The ego and the id and the ego and the superego (Ego ideal). J. Strachey ve M. Solms (Ed.), *The ego and the id and other works 1923–1925* içinde , The revised standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud (C. 19, ss. 16-35). London: Rowman & Littlefield Lanham, Md The Institute of Psychoanalysis.
- Gadamer, H. G. (2003). *Truth and method* (Gözden Geçirilmiş 2.). New York: Continuum.
- Garcia, M. E., Plevin, M. ve Macagno, P. (2018). *Yaratıcı hareket ve dans Garcia-Plevin yöntemi*. Psikanaliz/Psikoloji. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Gil, E. (1991). *The healing power of play: Working with abused children*. New York: Guilford Press.
- Gini, A. (2003). *The importance of being lazy, in praise of play, leisure, and vacations*. New York and London: Routledge.
- Glasser, W. (1965). *Reality therapy a new approach to psychiatry*. Harper Collins.
<http://61.2.46.60:8088/jspui/bitstream/123456789/1460/1/Reality%20Therapy%20A%20New%20Approach%20to%20Psychiatry%20%28William%20Glasser%20M.D.%29.pdf> adresinden erişildi.
- Glasser, W. (1999). *Choice theory: A new psychology of personal freedom*. Harper Paperbacks. <https://archive.org/details/choicetheory00will> adresinden erişildi.
- Glynn, M. A. ve Webster, J. (1992). The adult playfulness scale: An initial assessment. *Psychological Reports*, 71(1), 83-103. doi:10.2466/pr0.1992.71.1.83
- Glynn, M. A. ve Webster, J. (1993). Refining the nomological net of the ndult playfulness scale: Personality, motivational, and attitudinal correlates for highly intelligent adults. *Psychological Reports*, 72(3), 1023-1026. doi:10.2466/pr0.1993.72.3.1023

- Gordon, G. (2014). Well played: The origins and future of playfulness. *American Journal of Play*, 2(6), 234-266. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1023802.pdf> adresinden erişildi.
- Grondin, J. (2001). Play, festival and ritual in gadamer: On the theme of the immemorial in his later works. L. K. Schmidt (Ed.), *Language and Linguisticality in Gadamer's Herme* içinde (ss. 43-50). Lanham: Lexington Books.
- <https://real.mtak.hu/3527/1/1054107.pdf> adresinden erişildi.
- Guitard, P., Ferland, F. ve Dutil, É. (2005). Toward a better understanding of playfulness in adults. *OTJR: Occupation, Participation and Health*, 25(1), 9-22.
- doi:10.1177/153944920502500103
- Güvendi, B. ve Hazar, M. (2016). Playfulness, perceived stress and coping with stress approaches in teacher candidates in various departments. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 5796. doi:10.14687/jhs.v13i3.4348
- Hainstock, E. G. (1997). *The essential Montessori: An introduction to the woman, the writings, the method, and the movement* (Gözden Geçirilmiş 2.). New York: Plume.
- Hall, D. (1993). *Life work*. Boston: Beacon Press.
- Harper, D. (t.y.). Play. *Online etymology dictionary*. Online Etymology Dictionary.
- <https://www.etymonline.com/word/play> adresinden erişildi.
- Hart, T. ve Holmes, R. M. (2022). Exploring the connection between adult playfulness and emotional intelligence. *Journal of Play in Adulthood*, 1(4), 28-51.
- <https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/informit.639254310362643> adresinden erişildi.
- Heidegger, M. (1994). *Basic questions of philosophy: Selected problems of logic*. Indiana: Indiana University Press.

- Hess, L. M. ve Bundy, A. C. (2003). The association between playfulness and coping in adolescents. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 23(2), 5-17.
- Hruba, K. (2024). *The effect of creativity and object-play on adult playfulness*. (Lisans Tezi). https://illustratiadt.figshare.com/articles/thesis/The_effect_of_creativity_and_object-play_on_adult_playfulness/25205663/1?file=44509259 adresinden erişildi.
- Huizinga, J. (2013). *Homo ludens: Oyunun toplumsal işlevi üzerine bir deneme*. (M. A. Kılıçbay, Çev.) (4. bs.). İstanbul: Ayrıntı.
- [file:///Users/new/Desktop/Homo%2520Ludens%2520-%2520Johan%2520Huizinga%2520\(Ayr%25C4%25B1nt%25C4%25B1,%25202006\).pdf](file:///Users/new/Desktop/Homo%2520Ludens%2520-%2520Johan%2520Huizinga%2520(Ayr%25C4%25B1nt%25C4%25B1,%25202006).pdf) adresinden erişildi.
- John, O. P., Donahue, E. M. ve Kentle, R. L. (1991). The big five inventory-versions 4a and 54. Berkeley, CA: University of California, Berkeley, Institute of Personality and Social Research.
- Johnson, J. E., Christie, J. F. ve Yawkey, T. D. (1999). *Play and early childhood development* (2. bs.). New York: Longman.
- Jung, C. G. (2016). *İnsan ve sembolleri*. (H. M. Ilgün, Çev.). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Kelly, G. (2020). *The psychology of personal constructs*. London: Routledge.
- Kirkwood, T., Bond, J., May, C., McKeith, I. ve Teh, M. M. (2008). *Foresight mental capital and wellbeing project. Mental capital through life: Future challenges*. The Government Office for Science, London.
- http://www.prevencionbasadaenlaevidencia.com/uploads/PDF/ODI_MentalCapitalThroughLife_Kirkwood.pdf adresinden erişildi.

- Kiye, S. ve Yalçın, İ. (2021). Oyun terapisi ve oyun terapisinin gruplarda kullanımı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 287-303.
doi:10.53444/deubefd.836043
- Lieberman, J. N. (1977). *Playfulness: Its relationship to imagination and creativity*. New York: Academic Press.
- Lieberman, J. N. (2014). *Playfulness: Its relationship to imagination and creativity*. (A. J. Edwards, Ed.) (2. bs.). Saint Louis: Elsevier Science.
- Lillard, P. P. (2021). *Montessori modern bir yaklaşım anne babalar ve eğitimciler için Montessori 'ye giriş 'in klasikleşmiş kitabı*. İstanbul: Kaknüs.
- Lubbers, K., Cadwallader, J., Lin, Q., Clifford, C. ve Frazier, L. D. (2023). Adult play and playfulness: A qualitative exploration of its meanings and importance. *The Journal of Play in Adulthood*, 5(2), 1-19. doi:10.5920/jpa.1258
- Magnuson, C. D. ve Barnett, L. A. (2013). The playful advantage: How playfulness enhances coping with stress. *Leisure Sciences*, 35(2), 129-144.
doi:10.1080/01490400.2013.761905
- Marsh, H. W., Hau, K.-T., Artelt, C., Baumert, J. ve Peschar, J. L. (2006). OECD's brief self report measure of educational psychology's most useful affective constructs: Cross cultural, psychometric comparisons across 25 countries. *International Journal of Testing*, 6(4), 311-360. doi:10.1207/s15327574ijt0604_1
- Martin, R. A. (2007). *The psychology of humor: An integrative approach*. Amsterdam Boston: Elsevier Academic Press.
<https://ia800703.us.archive.org/4/items/psychologyofhumo00martrich/psychologyofhumo00martrich.pdf> adresinden erişildi.

- Masek, L. (2024). Identifying playfulness: An empirical study on how adults recognize and define playfulness across culture. *Games and Culture*, 15554120231226262.
doi:10.1177/15554120231226262
- McAdams, D. P. (1997). A conceptual history of personality psychology. R. Hogan, J. Johnson ve S. R. Briggs (Ed.), *Handbook of personality psychology* içinde (ss. 3-39). San Diego: Academic Press.
https://www.academia.edu/42059866/McAdams_history_of_personality_psychology adresinden erişildi.
- Merriam-Webster, Inc (Ed.). (1990). Playful. *Webster's ninth new collegiate dictionary*. Springfield: Merriam-Webster.
- Moraes, Y. L. D. (2021). *Jogos como competições por status e parceiros: Uma análise evolucionista de por que adultos jogam*. (Yüksek Lisans Tezi).
<https://www.teses.usp.br/teses/disponiveis/47/47132/tde-12082021-222310/> adresinden erişildi.
- Mosak, H. H. ve Maniacci, M. P. (1999). *A primer of Adlerian psychology: The analytic-behavioral-cognitive psychology of Alfred Adler*. Philadelphia: Routledge.
<https://archive.org/details/primerofadlerian0000mosa/page/n9/mode/2up> adresinden erişildi.
- Nash, J. B. ve Schaefer, C. E. (2011). Play therapy: Basic concepts and practices. C. E. Schaefer (Ed.), *Foundations of play therapy* içinde (2. bs.). Hoboken, N.J: Wiley.
- Neimeyer, R. A. (2009). *Constructivist psychotherapy: Distinctive features*. London: Routledge.
- Nişanyan, S. (t.y.). Oyun. *Nişanyan sözlük: Çağdaş Türkçenin etimolojisi*.
- Ormanlioğlu Uluğ, M. (1999). *Niçin oyun? Çocuğun gelişiminde ve çocuğu tanımada oyunun önemi* (2. bs.). İstanbul: Özne & Göçebe Yayınları.

- Panksepp, J. ve Biven, L. (2021). *Zihnın arkeolojisi*. (Ç. Çalkılıç Taylor, Çev.). İstanbul: Alfa.
- Parker, C., Kennedy Behr, A., Wright, S. ve Brown, T. (2023). Does the self-reported playfulness of older adults influence their wellbeing? An exploratory study. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 30(1), 86-97.
doi:10.1080/11038128.2022.2145993
- Pervin, L. A. ve John, O. P. (Ed.). (1999). *Handbook of personality: Theory and research* (2. bs.). New York, NY: Guilford Press.
- Platon. (2012). *Yasalar*. (C. Şentuna ve S. Babür, Çev.). İstanbul: Kabalcı.
- Proyer, R. T. (2011). Being playful and smart? The relations of adult playfulness with psychometric and self-estimated intelligence and academic performance. *Learning and Individual Differences*, 21(4), 463-467. doi:10.1016/j.lindif.2011.02.003
- Proyer, R. T. (2012). Development and initial assessment of a short measure for adult playfulness: The SMAP. *Personality and Individual Differences*, 53(8), 989-994.
doi:10.1016/j.paid.2012.07.018
- Proyer, R. T. (2013). The well-being of playful adults: Adult playfulness, subjective well-being, physical well-being, and the pursuit of enjoyable activities. *European Journal of Humour Research*, 1(1), 84-98. doi:10.5167/UZH-78008
- Proyer, R. T. (2014a). Playfulness over the lifespan and its relation to happiness: Results from an online survey. *Zeitschrift für Gerontologie und Geriatrie*, 47(6), 508-512.
doi:10.1007/s00391-013-0539-z
- Proyer, R. T. (2014b). To love and play: Testing the association of adult playfulness with the relationship personality and relationship satisfaction. *Current Psychology*, 33(4), 501-514. doi:10.1007/s12144-014-9225-6

- Proyer, R. T. (2017). A new structural model for the study of adult playfulness: Assessment and exploration of an understudied individual differences variable. *Personality and Individual Differences*, 108, 113-122. doi:10.5167/UZH-129197
- Proyer, R. T., Brauer, K. ve Wolf, A. (2019). Assessing other-directed, lighthearted, intellectual, and whimsical playfulness in adults: Development and initial validation of the OLIW-S using self- and peer-ratings. *European Journal of Psychological Assessment*, 36(4), 624-634. doi:10.1027/1015-5759/a000531
- Proyer, R. T. ve Jehle, N. (2013). The basic components of adult playfulness and their relation with personality: The hierarchical factor structure of seventeen instruments. *Personality and Individual Differences*, 55(7), 811-816. doi:10.1016/j.paid.2013.07.010
- Proyer, R. T., Tandler, N. ve Brauer, K. (2019). Playfulness and creativity. S. R. Luria ve J. C. Kaufman (Ed.), *Creativity and humor* içinde (ss. 43-60). Elsevier. doi:10.1016/B978-0-12-813802-1.00002-8
- Qian, X. L. ve Yarnal, C. (2011). The role of playfulness in the leisure stress-coping process among emerging adults: An SEM analysis. *Leisure/Loisir*, 35(2), 191-209. doi:10.1080/14927713.2011.578398
- Rabain, J. F. (2006). Winnicott'da oyun. *Psikanaliz Yazıları*, (13), 97-116.
- Rogers, C. R. (1961). *On becoming a person: A therapist's view of psychotherapy* (8. bs.). Boston: Houghton Mifflin.
- Rogers, C. R. (2011). *Kişi olmaya dair: Bir terapistin gözüyle psikoterapiye bakış*. İstanbul: Okuyan Us.
- Rubinstein, D., Lahad, M., Weinstock, G., Brauer, K. ve Proyer, R. T. (2023). An analysis of the hebrew translation of the OLIW-S to assess adult playfulness: Psychometric properties, factorial validity, and measurement invariance with the German version.

Psychological Test Adaptation and Development, 4(1), 330-338. doi:10.1027/2698-1866/a000058

Saunders, I., Sayer, M. ve Goodale, A. (1999). The relationship between playfulness and coping in preschool children: A pilot study. *The American Journal of Occupational Therapy*, 53(2), 221-226. doi:10.5014/ajot.53.2.221

Schaefer, C. E. ve Drewes, A. A. (2011). The therapeutic powers of play and play therapy. C. E. Schaefer (Ed.), *Foundations of play therapy* içinde (2. bs.). Hoboken, N.J: Wiley.

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of sdtructural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research*, 8(2), 23-74. doi:10.23668/PSYCHARCHIVES.12784

Schultz, D. P. ve Schultz, S. E. (2007). *Modern psikoloji tarihi*. İstanbul: Kaknüs.

Shen, X., Chick, G. ve Pitas, N. A. (2017). From playful parents to adaptable children: A structural equation model of the relationships between playfulness and adaptability among young adults and their parents. *International Journal of Play*, 6(3), 244-254. doi:10.1080/21594937.2017.1382983

Smadja, E. (2013). *Gülmek*. İstanbul: Bağlam.

Spinka, M., Newberry, R. C. ve Bekoff, M. (2001). Mammalian play: Training for the unexpected. *The Quarterly Review of Biology*, 76(2), 141-168. doi:10.1086/393866

Staempfli, M. B. (2007). Adolescent playfulness, stress perception, coping and well being. *Journal of Leisure Research*, 39(3), 393-412. doi:10.1080/00222216.2007.11950114

Standing, E. M. (1984). *Maria Montessori, her life and work*. New York: New American Library.

- Stewart, I. ve Joines, V. (2009). *TA today: A new introduction to transactional analysis* (Repr.). Nottingham: Lifespace Publ.
- Stojadinović, D. ve Pavlović, A. (2024). Playfulness o ludicidad en los jóvenes y la resiliencia interpersonal e intrapersonal. *European Journal of Child Development, Education and Psychopathology*, 1(12), 1-17.
<https://revistas.uaautonoma.cl/index.php/ejpad/article/view/2761> adresinden erişildi.
- Sümer, N. ve Sümer, H. C. (2005). Beş faktör kişilik özellikleri ölçeği. (Yayınlanmamış çalışma).
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. bs.). Boston: Pearson Education.
- Tegano, D. W. (1990). Relationship of tolerance of ambiguity and playfulness to creativity. *Psychological Reports*, 66(3), 1047-1056. doi:10.2466/pr0.1990.66.3.1047
- Terzioğlu, E. A. (2000). *Türk folkloru içinde: Halk oyunları oynayanların psiko-sosyal özellikleri ve oyunların şahsiyet gelişimine etkisi*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Tietze, A. (2021). Oyunbaz. (E. Yılmaz ve N. Demir, Ed.) *Tarihi ve etimolojik Türkiye Türkçesi lugati*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- Tonkin, A. ve Whitaker, J. (2019). Improving the public's health through playful endeavors. A. Tonkin ve J. Whitaker (Ed.), *Play and playfulness for public health and wellbeing* içinde . London ; New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Tsoi, H. H. (2020). *Transgenerational transmission of play & playfulness*. (Doktora Tezi).
<https://ra.lib.hksyu.edu.hk/jspui/handle/20.500.11861/6647> adresinden erişildi.
- Van Vleet, M. ve Feeney, B. C. (2015). Play behavior and playfulness in adulthood. *Social and Personality Psychology Compass*, 9(11), 630-643. doi:10.1111/spc3.12205
- Vandenhoute, A. ve Venken, S. (2018). *Personality traits as determinants of kidult media purchase intentions and likability*. (Yüksek Lisans Tezi).

<https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/480/817/RUG01->

002480817_2018_0001_AC.pdf adresinden erişildi.

- Wheaton, B., Muthen, B., Alwin, D. F. ve Summers, G. F. (1977). Assessing reliability and stability in panel models. *Sociological Methodology*, 8(1), 84. doi:10.2307/270754
- Winnicott, D. W. (2013). *Oyun ve gerçeklik*. (T. Birkan, Çev.). İstanbul: Metis.
- Youell, B. ve Canham, H. (2015). *Öğrenme ilişkileri: Eğitimde psikanalitik düşünce* (Birinci basım.). İstanbul: Bağlam.
- Yu, P., Wu, J. J., Chen, I. H. ve Lin, Y. T. (2007). Is playfulness a benefit to work? Empirical evidence of professionals in Taiwan. *International Journal of Technology Management*, 39(3/4), 412. doi:10.1504/IJTM.2007.013503
- Yue, X. D., Leung, C. L. ve Hiranandani, N. A. (2016). Adult playfulness, humor styles, and subjective happiness. *Psychological Reports*, 119(3), 630-640. doi:10.1177/0033294116662842
- Yurt, Ö., Keleş, S. ve Koğar, H. (2016). Yetişkin eğlence eğilimi özeliği ölçeği Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 592. doi:10.14687/ijhs.v13i1.3539

EKLER

Ek 5. Demografik Bilgi Formu

Demografik Bilgiler

1. Yaşınız: .....

Cinsiyetiniz?

Kadın ☐

Erkek ☐

Diğer ☐

Belirtmek istemiyorum ☐

2. İlişki durumunuz?

Bekar ☐

Nişanlı ☐

Ciddi bir romantik ilişkim var ☐

Evli ☐

Boşanmış/Dul ☐

3. En son bitirdiğiniz okul?

Okur-yazarım bitirdiğim okul yok ☐

İlkokul ☐

Ortaokul ☐

Lise ☐

Ön lisans/Meslek Yüksek Okulu ☐

Lisans ☐

Lisansüstü ☐

Doktora ☐

4. Çalışma durumunuz?

Çalışmıyorum ☐

Ev hanımı ☐

Öğrenci ☐

Emekli ☐

Memur ☐

Beyaz yaka ☐

Mavi yaka ☐

Yönetici ☐

Esnaf ☐

Sanatçı ☐

Diğer ☐

Ek 6. Yetişkin Eğlence Eğilimi Özelliği Ölçeği (YEEÖÖ)

YETİŞKİN EĞLENCE EĞİLİMİ ÖZELİĞİ ÖLÇEĞİ (YEEÖÖ)

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Kurallara uymadığım zamanlar olur.					
2	Bir başkası eğlenceli bir şey başlattığında, ben de katılmaktan mutluluk duyarım.					
3	Bazen sonuçları hakkında endişeye düşmeden bir şeyler yapabilirim.					
4	Yaptığım ne olursa olsun, eğlenmeyi denerim.					
5	Sıklıkla planlanmamış şeyler yaparım.					
6	Birçok durumdan eğlence çıkarabilirim.					
7	Başka insanlar tarafından başlatılan eğlenceli şeyleri takdirle karşılarım.					
8	Sıklıkla bazı şeyleri anında, herhangi bir ön hazırlık yapmadan yaparım.					
9	Eğer bir şeyi yapmak istiyorsam, genellikle diğer insanların düşünebileceklerinin beni durdurmasına izin vermem.					
10	İyi vakit geçirilebileceğine inanırım.					
11	Sıklıkla dürtülerime göre hareket ederim.					
12	Sosyal kurallara anlayış gösteririm fakat çoğu zaman onlarla kısıtlanmam.					
13	Sıklıkla herhangi bir durumdaki eğlenceli şeyleri başlatan kişiyimdir.					
14	Başka insanların başlattığı eğlenceli şeylerden keyif alırım.					
15	Sıklıkla anlık DÜŞÜNCELERİMİN peşinden giderim.					
16	Sıklıkla anlık HİSLERİMİ takip ederim.					
17	Eğlencenin hayatın çok önemli bir parçası olduğunu düşünürüm.					
18	Aptallık ederek bir şeyleri kaybetmekten korkmam.					
19	Neredeyse her etkinliği benim için yapması eğlenceli hale getiririm.					

Eğlence Arayışı Motivasyonu: Eğlence İnanışı: 10, 17. Girişimcilik: 4, 6, 13, 19. Tepkisellik: 2, 7, 14.

Baskılanmamışlık: 1, 3, 9, 12, 18.

Kendiliğindenlik: 5, 8, 11, 15, 16.

Ek 7. Beş Faktör Kişilik Ölçeği (BFÖ)

(BFI)

Aşağıda sizi kısmen tanımlayan (ya da pek tanımlayamayan) bir takım özellikler sunulmaktadır. Örneğin, başkaları ile zaman geçirmekten hoşlanan birisi olduğunuzu düşünüyor musunuz? Lütfen aşağıda verilen özelliklerin sizi ne oranda yansıttığını ya da yansıtmadığını belirtmek için sizi en iyi tanımlayan rakamı her bir özelliğin yanına yazınız.

1 = Hiç katılmıyorum

2 = Biraz katılmıyorum

3 = Ne katılıyorum ne de katılmıyorum (kararsızım)

4 = Biraz katılıyorum

5 = Tamamen katılıyorum

Kendimi ..... biri olarak görüyorum

___ 1. Konuşkan	___ 23. Tembel olma eğiliminde olan
___ 2. Başkalarında hata arayan	___ 24. Duygusal olarak dengeli, kolayca keyfi kaçmayan
___ 3. İşini tam yapan	___ 25. Keşfeden, icat eden
___ 4. Bunalımlı, melankolik	___ 26. Atılgan bir kişiliğe sahip
___ 5. Orijinal, yeni görüşler ortaya koyan	___ 27. Soğuk ve mesafeli olabilen
___ 6. Ketum/vakur	___ 28. Görevi tamamlanuncaya kadar sebat edebilen
___ 7. Yardımsever ve çıkarıcı olmayan	___ 29. Dakikası dakikasına uymayan
___ 8. Biraz umursamaz	___ 30. Sanata ve estetik değerlere önem veren
___ 9. Rahat, stresle kolay baş eden	___ 31. Bazen utangaç, çekingen olan
___ 10. Çok değişik konuları merak eden	___ 32. Hemen hemen herkese karşı saygılı ve nazik olan
___ 11. Enerji dolu	___ 33. İşleri verimli yapan
___ 12. Başkalarıyla sürekli didişen	___ 34. Gergin ortamlarda sakin kalabilen
___ 13. Güvenilir bir çalışan	___ 35. Rutin işleri yapmayı tercih eden
___ 14. Gergin olabilen	___ 36. Sosyal, girişken
___ 15. Maharetli, derin düşünen	___ 37. Bazen başkalarına kaba davranabilen
___ 16. Heyecan yaratabilen	___ 38. Planlar yapan ve bunları takip eden
___ 17. Affedici bir yapıya sahip	___ 39. Kolayca sinirlenen
___ 18. Dağınık olma eğiliminde	___ 40. Düşünmeyi seven, fikirler geliştirebilen
___ 19. Çok endişelenen	___ 41. Sanata ilgisi çok az olan
___ 20. Hayal gücü yüksek	___ 42. Başkalarıyla işbirliği yapmayı seven
___ 21. Sessiz bir yapıda	___ 43. Kolaylıkla dikkati dağılan
___ 22. Genellikle başkalarına güvenen	___ 44. Sanat, müzik ve edebiyatta çok bilgili

Lütfen kontrol ediniz: Bütün ifadelerin önüne bir rakam yazdınız mı?

Ek 8. Yetişkin Oyunbazlığı Ölçeği (OLIW)

Aşağıdaki ifadeler genel olarak günlük eylemlerinizi veya tutumlarınızla ilgilidir. Doğru veya yanlış cevap yoktur. Lütfen beş alternatiften birini işaretleyerek alışılmış eylem ve tutumlarınızı mümkün olduğunca tanımlamaya çalışın. Lütfen aşağıdaki ölçeği kullanınız

Cevap Anahtarı

- (1) kesinlikle katılmıyorum
- (2) katılmıyorum
- (3) ne katılıyorum ne katılmıyorum
- (4) katılıyorum
- (5) kesinlikle katılıyorum

tartışma alışverişinden oynamaktan başka bir şey
değildir. “günü yaşamayı” yapmayı
Oyunculuğumu diğer insanlar için iyi bir şeyler yapmak ya da onları neşelendirmek

4. Akıntıya karşı yüzmeyi
bir çözüme ulaşana kadar çok fazla deneme yanılma yapmayı ve kafa yormayı

vardır. çoğu şey endişelenmem,
yetişkin başkalarını komik şekilde kandırmak,
şakalar hoşuma
sıradışı havalı
geliştirmek etraflıca düşünmek eğlenceli
şekilde hoşlanırım.
kaygısız bir insanım.
şakalaşabildiğim davranabildiğim yakın arkadaşlarım
vardır. Kalıplara sokulmaktan hoşlanmadığım dürtüsel şeyler yaparım.
Başımda cebelleştığım tutarlı şemayla
eğlenceli yaklaşıma bağlarım.
Çoğu hayatı alıyor; işler
doğaçlama yapmaktır.
İş arkadaşlarımın işyerinde şakalaşmaları kalkmaları dikkatimi
dağıtmaktan başka bir işe yaramaz. Bana ne faydası var diye düşünürüm ve bu tür
şeylere zaten katılmam.

16. Genel olarak kategorize edilmeyi sevmem ve pek çok açıdan kendi tarzım vardır.

17. Kısa	bir şey öğrenmek mec	konuya eğlenceli bir şekilde
yaklaşmaya çalışırım, bu öğrenmeme yardımcı olur.		
“	bırakmak” yaklaşımı, düşünüp	
Yakın arkadaşlarımla	yaşadığımız şeyleri (örneğin, hatırlamaktan hoşlandığımız	
olayı)	canlandırmaktan hoşlanırım.	
Etrafımı sıra dışı		
Eğer kişinin		oyunculluğa
	dağıtmakla sonuçlanır.	
(iştayken	boş zamanlarımda)	şey yapıverdiğim ve olası sonuçlarımı
yaşanabilecek şeyleri düşünüp tartmadığım		
	karşı duygularımı	şekilde
alışkanlığım	sıradışı	vardır.
	şeyler bulabilirim	sıkılmam.
Eğer	özgürlüğüm	şeyi detaylıca
plansız çalışmayı tercih ederim.		
	oyunlarından (örneğin kart oyunları veya zar oyunları) ve diğer	
ilişkilere	hoşlanmam	
	uyandıran,	sıradışı veya şaşırtıcı bir
şeylerin olmasına izin veriyorsa (veya bunu mümkün kılacak şekilde kuralları değiştirmeme		
alırım.		
<i>Puanlama</i>		
<i>Öteki Odaklı Oyunbazlık: 3, 7, 11, 15R, 19, 23, 27R</i> <i>Tasasız Oyunbazlık: 2R, 6, 10, 14, 18, 22, 26</i> <i>Entelektüel Oyunbazlık: 1, 5R, 9, 13R, 17, 21R, 25</i> <i>Tuhaf (abartılı) Oyunbazlık: 4, 8, 12, 16, 20, 24, 28</i> <i>R = ters kodlanmış madde</i>		